41834
2

ačunica

za

austrijske opće pučke škole.

Izdanje u tri dijela.

Drugi dio: Srednji stepen.

Sastavio

Dr. Franjo vitez Močnik.

Stoji 40 h.

U Beču.

U carskoj kraljevskoj nakladi školskih knjiga.

B. Lj. U.
4.

Računica

za

austrijske opće pučke škole.

Izdanje u tri dijela.

Drugi dio: Srednji stepen.

Sastavio

Dr. Franjo vitez Močnik.

Bez promjene preštampan tekst od godine 1905.

Stoji vezana 40 parâ.

U Beču.

U carskoj kraljevskoj nakladi školskih knjiga.

1907.

41834

Školske knjige, što ih izdaje koja c. kr. naklada školskih knjiga, smiju se prodavati samo za cijenu, koja je naznačena na prvoj strani.

Pridržana su sva prava.

Prvi odsjek.

I. Računanje u brojnom prostoru od jedan do tisuće.

1. Nauk o brojevima od jedan do tisuće.

a) Ponavljanje o sastavu brojeva od **1** do **100.**

1. Kako se izgovaraju ovi brojevi:

2 d. 7 j.? — 5 d. 0 j.? — 3 d. 1 j.? — 8 d. 6 j.?
1 d. 1 j.? — 6 d. 4 j.? — 7 d. 0 j.? — 1 d. 9 j.?

2 d. 7 j. = dvadeset i sedam,
5 d. 0 j. = pedeset.

2. Pročitaj ove brojeve:

46, 87, 60, 35, 51, 84, 16, 30, 78, 26;
20, 18, 66, 73, 42, 34, 89, 71, 19, 37;
63, 36, 85, 58, 12, 21, 94, 49, 75, 57.

3. Rastavi u desetice i jedinice:

39, 70, 54, 23, 17, 41, 68, 76, 27, 53;
69, 17, 13, 40, 77, 69, 11, 28, 50, 44;
14, 81, 32, 59, 64, 47, 16, 61, 52, 25.

39 = 3 d. 9 j.
70 = 7 d. 0 j.

4. Napiši ove brojeve samim brojkama:

7 d. 9 j. — 2 d. 8 j. — 6 d. 0 j. — 5 d. 7 j.
1 d. 2 j. — 4 d. 6 j. — 5 d. 3 j. — 9 d. 2 j.
8 d. 0 j. — 1 d. 5 j. — 4 d. 8 j. — 2 d. 1 j.

5. Napiši brojkama:

devedeset i četiri, — dvadeset i jedan, — šezdeset i pet, — sedamdeset i šest, — pedeset i osam, — jedanaest, — osamdeset i devet, — četrdeset i tri, — devetnaest, — devedeset i jedan.

b) Produženje brojnoga prostora do **1000**.

1 d. **2** d. **3** d. **4** d. **5** d. **6** d. **7** d. **8** d. **9** d. **10** d.

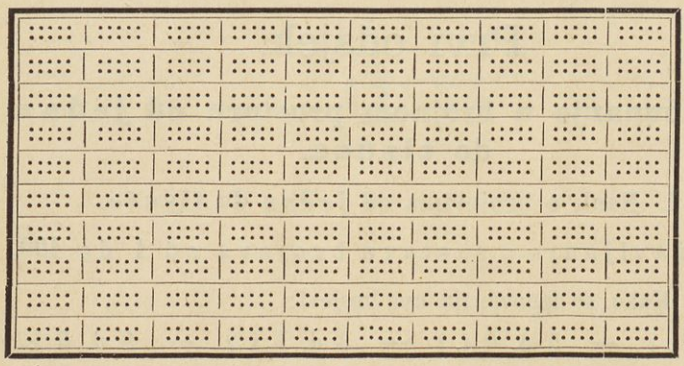

10 desetica je 1 stotica = sto;
20 „ su 2 stotice = dvjesta;
30 „ „ 3 stotice = trista;
i t. d.

100 je desetica 10 stotica = tisući = 1 tisućici.

Tisućice 4. mjesto	Stotice 3. mjesto	Desetice 2. mjesto	Jedinice 1. mjesto		
1	0	0	0	= 1 tisućica 0 s. 0 d. 0 j.	= 1000
	7	0	0	= 7 s. 0 d. 0 j.	= 700
	4	6	0	= 4 s. 6 d. 0 j.	= 460
	3	9	8	= 3 s. 9 d. 8 j.	= 398
	2	0	5	= 2 s. 0 d. 5 j.	= 205

1. Pročitaj: 600, 900, 300, 800, 500, 400, 200, 100, 1000.

2. Napiši brojkama:
četrsta, — sedam stotina, — trista, — tisuću, — osam stotina, — dvjesta, — pet stotina, — devet stotina.

3. Pročitaj 720, 530, 280, 910, 650, 470, 550, 360, 190.

4. Napiši brojkama:

trista deset, — četiri stotine šezdeset, — sto pedeset, — sedam stotina devedeset, — dvjesta dvadeset, — osam stotina sedamdeset, — devet stotina četrdeset.

5. Kako se izgovaraju ovi brojevi:

2 s. 6 d. 5 j.? — 1 s. 0 d. 9 j.? — 3 s. 7 d. 2 j.?
5 s. 4 d. 8 j.? — 9 s. 3 d. 1 j.? — 7 s. 0 d. 6 j.?
8 s. 5 d. 1 j.? — 4 s. 2 d. 7 j.? — 6 s. 9 d. 3 j.?

2 s. 6 d. 5 j. = dvjesta šezdeset i pet,
1 s. 0 d. 9 j. = sto devet.

6. Pročitaj ove brojeve:

493, 278, 127, 306, 754, 249, 532, 181, 575, 446;
304, 187, 936, 215, 663, 158, 471, 842, 498, 355;
796, 354, 863, 501, 246, 264, 426, 462, 624, 642.

7. Rastavi u stotice, desetice i jedinice:

378, 506, 483, 735, 167, 802, 415, 541, 856, 212;
143, 326, 947, 859, 625, 534, 711, 401, 746, 817.

378 = 3 s. 7 d. 8 j.
506 = 5 s. 0 d. 6 j.

8. Napiši ove brojeve samim brojkama:

4 s. 6 d. 1 j. — 8 s. 7 d. 2 j. — 9 s. 8 d. 3 j.
7 s. 3 d. 8 j. — 5 s. 4 d. 9 j. — 2 s. 1 d. 6 j.
1 s. 3 d. 6 j. — 6 s. 5 d. 7 j. — 3 s. 2 d. 4 j.

9. Napiši brojkama:

dvjesta četrdeset i osam, — sto pedeset i sedam, — pet stotina četiri, — šest stotina osamdeset i dva, — trista dvanaest, — sedam stotina dvadeset i tri, — četiri stotine četrdeset i jedan.

10. Rastavi u desetice i jedinice:

325, 890, 567, 424, 671, 127, 573, 918, 256, 602;
618, 143, 983, 706, 358, 549, 557, 831, 470, 245.

325 = 32 d. 5 j.

11. Rastavi u stotice i jedinice:

534, 319, 864, 422, 148, 781, 260, 570, 408, 902.

534 = 5 s. 34 j.

12. Napiši brojeve, u kojima se nalazi:
a) 10 d. — 60 d. — 28 d. — 75 d. — 91 d. — 54 d.;
b) 17 d. 8 j. — 43 d. 4 j. — 89 d. 7 j. — 60 d. 3 j.;
c) 3 s. 75 j. — 7 s. 95 j. — 6 s. 80 j. — 2 s. 9 j.

---

13. Koliko je parâ u 1, 2, 3 . . . 9 krunâ?

14. Obrati u pare:
3 K 57 h — 7 K 26 h — 8 K 58 h — 1 K 73 h
5 K 80 h — 9 K 50 h — 6 K 4 h — 3 K 8 h.
3 K 57 h = 357 h, 6 K 4 h = 604 h.

15. Rastavi u krune i pare:
725 h, 864 h, 914 h, 850 h, 506 h, 701 h.
725 h = 7 K 25 h, 506 h = 5 K 6 h.

16. Koliko je *dm* 1, 2, 3 . . . 9 *m*?

17. „ „ *cm* 1, 2, 3 . . . 9 *dm*?

18. „ „ *cm* 1, 2, 3 . . . 9 *m*?

19. Koliko je *cm*:
3 *m* 28 *cm*, 2 *m* 43 *cm*, 1 *m* 50 *cm*, 8 *m* 5 *cm*?
7 *m* 6 *dm* 5 *cm*, 9 *m* 1 *dm*, 8 *cm*, 5 *m* 7 *dm*?

20. Rastavi u *m*, *dm* i *cm*:
248 *cm*, 432 *cm*, 541 *cm*, 958 *cm*, 157 *cm*, 619 *cm*;
570 *cm*, 910 *cm*, 230 *cm*, 109 *cm*, 703 *cm*, 902 *cm*.

21. Koliko je *l* u 1, 2, 3 . . . 9 *hl*?

22. Obrati u *l*:
7 *hl* 43 *l*, 8 *hl* 27 *l*, 6 *hl* 48 *l*, 9 *hl* 50 *l*, 1 *hl* 7 *l*.

23. Pročitaj kao da su rastavljeni *hl* i *l*:
283 *l*, 154 *l*, 912 *l*, 439 *l*, 840 *l*, 305 *l*, 708 *l*.

24. Koliko je *dkg* u:
1 *kg*, 7 *kg*, 9 *kg*? 5 *kg* 29 *dkg*, 8 *kg* 71 *dkg*, 4 *kg* 3 *dkg*?

25. Rastavi u *kg* i *dkg*:
832 *dkg*, 595 *dkg*, 273 *dkg*, 690 *dkg*, 309 *dkg*, 801 *dkg*.

26. Koliko je *kg* u:
1 *q*, 5 *q*? 3 *q* 82 *kg*, 1 *q* 56 *kg*, 4 *q* 2 *kg*?

27. Rastavi u *q* i *kq*:
912 *kg*, 578 *kg*, 892 *kg*, 940 *kg*, 708 *kg*, 301 *kg*.

2. Dodavanje ili zbrajanje (zbrojidba).

Zbrajanje napamet.

a.

Sračunaj svaku ovu vrstu do bližnje stotice.

1. 1 + 2
1 + 2 = 3
3 + 2 = 5
i t. d.

2. 2 + 2
3. 2 + 3
4. 3 + 3
5. 1 + 4
6. 4 + 4
7. 3 + 5
8. 5 + 5
9. 2 + 6
10. 4 + 6
11. 1 + 7
12. 6 + 7
13. 5 + 8
14. 8 + 8
15. 8 + 9
16. 102 + 2
17. 101 + 3
18. 203 + 4
19. 404 + 5
20. 503 + 6
21. 806 + 8

b.

22. 20+30=	**23.** 80+40=	**24.** 37+20=	**25.** 58+ 60=
40+20=	70+60=	59+30=	79+ 50=
60+20=	40+90=	18+70=	164+ 30=
90+10=	150+20=	93+10=	359+ 50=
70+30=	240+60=	27+80=	505+400=
50+50=	380+70=	39+90=	785+200=

Sračunaj svaku ovu vrstu do 1000 ili do blizu 1000.

26. 10 + 30	**28.** 20 + 40	**30.** 27 + 50	**32.** 9 + 70
27. 30 + 20	**29.** 10 + 60	**31.** 13 + 20	**33.** 56 + 90

c.

34. 37+12=	**35.** 68+32=	**36.** 124+15=	**37.** 214+325=
45+13=	36+35=	273+18=	123+208=
65+14=	54+46=	341+27=	341+353=
38+21=	27+45=	576+42=	407+279=

34. 37 + 12 = 37 + 10 + 2 = 49
37. 214 + 325 = 214 + 300 + 20 + 5 = 539

Sračunaj svaku ovu vrstu do 1000.

38. 1 + 16	**40.** 9 + 25	**42.** 21 + 53	**44.** 42 + 105
39. 17 + 17	**41.** 3 + 48	**43.** 18 + 61	**45.** 1 + 214

d.

46. Neki seljak ima 70 ovaca i kupi drugih 60; koliko će ovaca potom imati?

47. U nekom je selu bilo 120 kuća, a pošto se u posljednje doba sagradilo 20 novih, koliko ih je sada u selu?

48. Otac ostavi sinu 450 K, a kćeri 500 K; koliko je kruna u sve ostavio?

49. Mjesec ožujak broji 31 dan, travanj 30 dana; koliko dana broje ukupno obadva mjeseca?

50. Neki zanatlija imao je u štedionici 185 K, kasnije je k tomu priložio još 20 K; koliko ima sada u štedionici?

51. Neki je čovjek uzajmio jednom svom susjedu 346 K, a drugomu 400 K; koliko je uzajmio obojici?

52. Jedno je čeljade kupilo konja i platilo 235 K u gotovu novcu, ostajući još dužno u to ime 124 K; koliko ga je zapao konj?

53. Neki je seljak dobio 518 K za žito, a 350 K za sijeno; koliko je za sve dobio?

54. Neki je trgovac prodao dva *hl* vina, jedan za 62 K, drugi za 76 K; koliko je novca dobio za obadva hektolitra?

55. Neki kmet nađe na jednoj njivi 107 *hl* pšenice, na drugoj 65; koliko je *hl* našao na objema zajedno?

56. Neki je gospodar unajmio tri komada zemlje: jedan za 95 K, drugi za 130 K, treći za 105 K; koliko najmovine prima za sva tri komada?

57. Divko je imao 2 K 26 h, stric mu je darovao drugih 30 h; koliko ima ukupno?

58. Netko troši na dan 2 K 32 h za hranu, a 1 K 40 h za druge potrebe; koliko ukupno?

Pismeno zbrajanje (zbrojidba).

Pri pismenom dodavanju napišu se brojevi jedan ispod drugoga tako, da jedinice stoje ispod jedinica, desetice ispod desetica, stotice ispod stotica, zatim se ispod napisanih brojeva povuče potez, a ispod poteza se napiše broj, što se dobije dodavanjem.

1.	2.	3.
32	12	22
53	34	13
85	41	61
	87	96

Dodavanje dvaju ili više brojeva zove se zbrajanje. Brojevi, što se dodavaju, zovu se stavke, a broj, što se zbrajanjem dobije, svota ili zbroj.

4. 21	**5.** 17	**6.** 33	**7.** 214	**8.** 15
13	40	14	132	3
25	32	21	301	740
9. 68	**10.** 21	**11.** 49	**12.** 54	**13.** 29
24	18	36	60	7
92	35	68	78	92
14. 5	**15.** 28	**16.** 42	**17.** 80	**18.** 78
87	51	15	93	98
30	62	63	8	60
37	49	74	39	3

Napiši u **19.** i **20.** zadatku stavke jednu ispod druge, pak ih zbroji.

19. 76 + 47 + 39 + 56 + 34 =

20. 97 + 35 + 50 + 8 + 67 + 41 =

Zbroji ove brojeve *a)* kako stoje jedan ispod drugoga, *b)* kako stoje jedan do drugoga:

	21.	**22.**	**23.**	**24.**	**25.**	**26.**	**27.**	**28.**
29.	17 +	21 +	25 +	29 +	33 +	31 +	27 +	23
30.	36 +	39 +	42 +	45 +	48 +	51 +	54 +	57
31.	61 +	65 +	69 +	73 +	77 +	81 +	85 +	89
32.	95 +	91 +	87 +	83 +	79 +	75 +	71 +	67
33.	64 +	61 +	58 +	55 +	52 +	49 +	46 +	43

Na isti način zbroji:

	34.	**35.**	**36.**	**37.**	**38.**	**39.**	**40.**	**41.**
42.	62 +	16 +	6 +	44 +	50 +	33 +	2 +	72
43.	25 +	27 +	36 +	60 +	8 +	42 +	57 +	31
44.	42 +	28 +	38 +	26 +	20 +	9 +	49 +	15
45.	30 +	53 +	24 +	7 +	33 +	90 +	67 +	10
46.	4 +	29 +	70 +	38 +	14 +	78 +	17 +	61
47.	24 +	3 +	93 +	57 +	76 +	25 +	80 +	59

48. Zbroji sve brojeve od 21 do 30.

49. „ „ „ „ 31 „ 40.

50. „ „ „ „ 41 „ 50.

51. „ „ „ „ 61 „ 70.

52. „ „ „ „ 81 „ 90.

53.	54.	55.	56.	57.
245	144	39	187	260
118	350	140	238	537
207	169	251	9	71
339	222	362	453	8

	58.	59.	60.	61.	62.	63.
64.	123 +	132 +	213 +	312 +	9 +	36
65.	231 +	4 +	86 +	233 +	206 +	102
66.	7 +	321 +	134 +	174 +	118 +	60
67.	140 +	127 +	5 +	29 +	32 +	158
68.	87 +	306 +	217 +	217 +	145 +	6
69.	201 +	53 +	8 +	8 +	173 +	235

70. Od četiri broja prvi je 139, a svaki sljedeći broj za 56 veći od pređašnjega; koliki je *a)* drugi, *b)* treći, *c)* četvrti broj, *d)* kolika je svota svih četiriju brojeva?

71. Koliko se je K porazdijelilo, ako je *A* dobio 46 K, *B* 52, *C* 86 a *D* 69?

72. U prostoj godini ima mjesec:

siječanj (januar)	31 dan,	srpanj (jul)	31 dan,
veljača (februar)	28 dana,	kolovoz (august)	31 „
ožujak (marat)	31 dan,	rujan (septembar)	30 dana,
travanj (april)	30 dana,	listopad (oktobar)	31 dan,
svibanj (maj)	31 dan,	studeni (novembar)	30 dana,
lipanj (jun)	30 dana,	prosinac (decembar)	31 dan.

a) koliko dana ima ukupno prvih šest mjeseci, koliko posljednjih šest, *b)* koliko dana ima prosta godina, *c)* koliko dana ima prijestupna godina, u kojoj mjesec veljača broji 29 dana?

73. Koliko dana prođe u prostoj godini od 1. siječnja do 18. lipnja?

74. Koliko je danâ prijestupne godine proteklo na 25. svibnja?

75. Neki je trgovac prodao u tri dana zasebice 128, 207 i 84 *kg* šećera; koliko je šećera ukupno prodao?

76. Neki je seljak našao 158 *hl* pšenice, 173 *hl* raži i 87 *hl* ječma; koliko je žita ukupno našao?

77. Neki je posjednik prodao dva konja, za jednoga je dobio 428 K, za drugoga 75 K više nego li za prvoga; koliko je dobio za obadva?

78. Netko je utjerao:

37 K	18 h
126 „	13 „
38 „	35 „
57 „	8 „
110 „	14 „

koliko ukupno?

79. Netko ima vina:

5 *hl*	16 *l*
3 „	27 „
6 „	— „
8 „	17 „
7 „	31 „

koliko svega?

3. Oduzimanje ili odbijanje (odbidba). Odbijanje napamet.

a.

Sračunaj svaku ovu vrstu do 0 ili do bližnje stotice:

1. 100—2
100—2 = 98
98—2 = 96
i t. d.

2. 99—2
3. 98—3
4. 100—3
5. 100—4
6. 197—4
7. 200—5
8. 199—5
9. 198—5
10. 299—6
11. 396—6
12. 400—6
13. 395—7
14. 500—7
15. 496—7
16. 598—8
17. 596—8
18. 600—8
19. 792—9
20. 894—9
21. 995—9

b.

22.
70 — 30 =
80 — 40 =
50 — 20 =
160 — 10 =
270 — 70 =
320 — 40 =

23.
410 — 50 =
640 — 80 =
65 — 20 =
79 — 40 =
54 — 30 =
93 — 60 =

24.
124 — 10 =
593 — 60 =
119 — 30 =
216 — 50 =
448 — 70 =
624 — 80 =

Sračunaj svaku ovu vrstu do 0 ili do blizu 0:

25. 400—20
26. 490—40
27. 580—50
28. 950—70
29. 584—30
30. 667—60
31. 796—80
32. 943—90

c.

33.
49 — 23 =
65 — 12 =
88 — 21 =
176 — 45 =

34.
688 — 56 =
897 — 85 =
115 — 32 =
608 — 63 =

35.
269 — 127 =
385 — 241 =
727 — 452 =
901 — 783 =

33. 49 — 23 = 49 — 20 — 3 = 26
35. 269 — 127 = 269 — 100 — 20 — 7 = 142

Sračunaj svaku ovu vrstu do blizu 0:

36. 300 — 17 **38.** 682 — 64 **40.** 1000 — 57
37. 592 — 43 **39.** 413 — 36 **41.** 963 — 82

d.

42. Bačva kamenog ulja poteže 180 *kg*, prazna bačva poteže 36 *kg*; koliko će tegliti kameno ulje?

43. Nekomu su starcu sada 82 godine; koliko mu je godina bilo nazad 50 godina?

44. U jednom redu od 120 stabala, vjetar je oborio 30 stabala; koliko ih je ostalo na mjestu?

45. Koliko para ostaje od jedne krune, ako se potroši
50, 10, 80, 70, 30, 60, 20, 90, 40 para?
25, 44, 53, 61, 28, 76, 47, 11, 13 „
39, 91, 14, 81, 67, 54, 32, 16, 27 „

46. Majka kupi u nekom dućanu nešto robe za
84 (21, 37, 15, 49, 75, 19, 57, 93) h,
i plati krunom u komadu; koliko će h primiti natrag?

47. Od jednog *hl* vina istočilo se
48 (81, 10, 91, 64, 37, 14, 53, 70) *l*;
koliko je *l* još ostalo?

48. Od 1 *q* kave ostalo je trgovcu u dućanu
30 (28, 67, 85, 49, 75, 54, 11, 32) *kg*;
koliko je *kg* potom prodao?

49. Neki je vinogradar od svog vinograda utjerao 800 K dohotka; pošto je, što za radnju a što za porez, platio 465 K, koliko mu je ostalo čistoga dobitka?

50. Ako je od proste godine proteklo 218 dana, koliko ostaje još dana do konca godine?

51. Sada je 9 sati i 8 časa; koliko se hoće do 10 sati?

52. Neki je sluga imao 128 K godišnje plate, od koje je u više puta digao preko godine 55 K 45 h; koliko ga još ide da bude podmiren?

Pismeno odbijanje (odbidba).

Broj, što se ima oduzeti, piše se ispod broja, od koga se oduzimlje, tako da jedinice stoje ispod jedinica, desetice ispod desetica, stotice ispod stotica.

1. 479 — 4 od 9 ostaje **5**, ili 4 i 5 je 9;
− 314 — 1 od 7 ostaje **6**, ili 1 i **6** je 7;
165 — 3 od 4 ostaje **1**, ili 3 i **1** je 4.

Oduzimanje jednoga broja od drugog zove se odbijanje. Broj, od koga se oduzimlje, zove se odbidbenik; broj, što se oduzimlje, odbitnik, a broj, što odbijanjem ostaje, zove se ostatak ili razlika.

2. 87 − 45	**3.** 49 − 24	**4.** 94 − 60	**5.** 53 − 33	**6.** 789 − 643
7. 965 − 514	**8.** 597 − 250	**9.** 673 − 143	**10.** 888 − 841	**11.** 793 − 62

12. 27 + 10 = 37
13 + 10 = 23
14 — 14
10

Pribroji li se odbidbeniku i odbitniku jedan isti broj, razlika se ne mijenja.

13. 8 3 9
2 7 6
1
5 6 3

6 i 3 je 9;
7 i 6 je 13, nosim 1;
1 i 2 je 3, i 5 je 8.

14. 53 − 28	**15.** 75 − 36	**16.** 91 − 63	**17.** 64 − 28	**18.** 70 − 18
19. 586 − 258	**20.** 751 − 446	**21.** 932 − 519	**22.** 383 − 347	**23.** 651 − 234
24. 359 − 167	**25.** 817 − 325	**26.** 607 − 193	**27.** 883 − 74	**28.** 765 − 92
29. 534 − 258	**30.** 664 − 385	**31.** 574 − 198	**32.** 752 − 475	**33.** 520 − 246

34. 302 − 149 =	**35.** 361 − 123 =	**36.** 638 − 139 =
504 − 378 =	983 − 590 =	454 − 291 =
703 − 219 =	622 − 407 =	580 − 156 =
600 − 226 =	816 − 452 =	715 − 419 =

Sračunaj svaku ovu vrstu do 0:

37. 350 — 53	**40.** 860 — 86	**43.** 882 — 147
38. 750 — 75	**41.** 903 — 129	**44.** 980 — 196
39. 420 — 42	**42.** 966 — 138	**45.** 992 — 248

46. Od tri broja prvi je 500, drugi je za 154 manji od prvoga, treći je za 209 manji od drugoga; koliki je *a)* drugi broj, *b)* treći broj, *c)* kolika je svota svih triju brojeva?

---

47. Ako se od trube platna, u kojoj su 42 *m*, odreže 27 *m*, koliko ostaje u komadu?

48. Tvomu su djedu 73 godine; koliko mu je bilo nazad 36 godina?

49. Bila su u bačvici 163 *kg* masla; ako se od toga potrošilo 87 *kg*, koliko je u bačvici ostalo?

50. Od 195 *hl* pšenice prodalo se 38 *hl*; koliko je *hl* ostalo?

51. Neki je seljak zaklao dvoje svinjadi, jedno je poteglo 208 *kg*, a drugo 29 *kg* manje od prvoga; *a)* koliko je poteglo drugo svinjče, *b)* koliko tegle obadvoje?

52. Od 750 *kg* trgovine dobio je *A* 126 *kg*, *B* 183 *kg*, *C* 205 *kg*, a *D* ostalo; koliko je dobio *D*?

53. Neki je čovjek platio u četiri dana 191 K; prvoga je dana platio 27 K, drugoga dana 45 K, trećega dana 68 K; koliko je platio četvrtoga dana?

54. Iz bačve, u kojoj je bilo 7 *hl* 36 *l* vina, istekla su 2 *hl* 18 *l*; koliko je vina još ostalo u bačvi?

55. Netko duguje 158 K 52 h; pošto vrati 83 K 38 h, koliko će još ostati dužan?

56.

Netko utjera:	a potroši:
79 K 28 h	32 K 38 h
85 „ 7 „	123 „ 12 „
104 „ 54 „	67 „ 17 „
92 „ — „	76 „ 20 „

Koliko je utjerao više nego li je potrošio?

4. Množenje (množidba).

Množenje napamet.

a.

1. 1× 1 =
1× 2 =
1× 3 =
. . . .
1×10 =

2. 2× 1 =
2× 2 =
. . . .
2×10 =

3. 3× 1 =
3× 2 =
3× 3 =
. . . .
3×10 =

4. 4× 1 =
4× 2 =
. . . .
4×10 =

5. 5×1 =
5×2 =
. . . .

6. 6×1 =
6×2 =
. . . .

7. 7×1 =
7×2 =
. . . .

8. 8×1 =
8×2 =
. . . .

9. 9×1 =
9×2 =
. . . .

10. 10× =
10×2 =
. . . .

---

11. 2×6+. = 19 *)
3×7+. = 27
4×5+. = 24
5×9+. = 48
6×7+. = 45
7×5+. = 39
8×4+. = 33
9×6+. = 56

12. 3×5+. = 20
6×4+. = 30
9×9+. = 90
7×8+. = 60
5×3+. = 21
9×4+. = 43
8×8+. = 72
2×4+. = 17

13. 4×7+. = 33
1×9+. = 15
8×2+. = 23
5×5+. = 34
2×9+. = 26
9×7+. = 71
6×8+. = 53
7×7+. = 56

b.

14. 1×20 =
2×20 =
. . . .
10×20 =

15. 1×30 =
. . . .

16. 1×40 =
. . . .

17. 1×50 =
. . . .

18. 1×80 =
. . . .

19. 3×200 =
2×300 =
3×300 =
4×200 =

$3 \times 20 = 3 \times 2$ d. = 6 d. = 60.

---

20. 1×11 =
2×11 =
. . . .
10×11 =

21. 1×12 =
2×12 =
. . . .
10×12 =

22. 1×15 =
2×15 =
. . . .
10×15 =

23. 4×18 =
5×21 =
3×32 =
6×83 =

$3 \times 12 = 3 \times 10 + 3 \times 2.$

*) Čitaj: 2 puta 6 i koliko je 19?

24. $2\times146=$ $4\times157=$ $3\times192=$ **25.** $8\times109=$ $7\times135=$ $4\times217=$ **26.** $6\times152=$ $3\times319=$ $8\times123=$ **27.** $5\times178=$ $2\times465=$ $7\times142=$

$2 \times 146 = 2 \times 100 + 2 \times 40 + 2 \times 6.$

c.

28. $20\times2=$ $30\times2=$ . . . . $100\times2=$ **29.** $20\times7=$ . . . . **30.** $20\times6=$ . . . . **31.** $20\times3=$ . . . . **32.** $20\times9=$ . . . . **33.** $200\times2=$ $300\times2=$ $200\times4=$ $500\times2=$

30×2; $3 \times 2 = 6$, $30 \times 2 = 10 \times 6 = 60.$

300×2; $3 \times 2 = 6$, $300 \times 2 = 100 \times 6 = 600.$

---

34. $12\times6=$ $18\times7=$ $21\times9=$ $34\times8=$ **35.** $32\times4=$ $65\times3=$ $42\times6=$ $54\times2=$ **36.** $71\times5=$ $95\times2=$ $16\times7=$ $38\times6=$ **37.** $12\times43=$ $24\times31=$ $32\times27=$ $23\times35=$

$12 \times 6 = 10 \times 6 + 2 \times 6.$

d.

38. Koliko je komada od deset para u 3, 8, 12, 25, 84 K?

39. „ „ komada od deset para *a)* u 7 K i 5 komada od deset para? *b)* u 4 K i 9 komada od deset para?

40. Koliko je komada od dvadeset para u 4, 9, 16, 35 K?

41. „ „ para u 2, 3, 4, . . . 10 K?

42. „ „ para u 5 K 28 h? — 7 K 5 h?

43. „ „ para u 3, 5, 8, 14, 57 komada od deset para?

44. „ „ para *a)* u 5 komada od deset para i 8 h? *b)* u 12 komada od deset para i 3 h?

45. Koliko je *dm* u 3, 6, 9, 17 *m*?

46. „ „ *cm* u 2, 5, 8, 12 *dm*?

47. „ „ *l* u 2, 3, 4, . . . 10 *hl*?

48. „ „ *dkg* u 3, 7, 9, 10 *kg*?

49. „ „ *kg* u 2, 4, 7, 8 *q*?

50. „ „ složaka u 6, 8, 12, 20 knjiga hartije?

51. „ „ listova u 2, 5, 9, 17, 40 složaka hartije?

52. „ „ dana u 8 nedjelja i 5 dana?

53. „ „ mjeseci u 2, 7, 13, 60 godina?

54. Koliko je mjeseci *a)* u 6 godina i 10 mjeseci? *b)* u 12 godina i 5 mjeseci?

55. Koliko je sati u 3, 6, 8, 25 dana?

56. Koliko je komada u 2, 7, 18, 45 dvanaestica?

57. 1 *kg* svile stoji 48 K; koliko će stati 5 *kg*?

5 *kg* je 5 × 1 *kg*, zato će 5 *kg* stati 5 × 48 K

5 × 40 K = 200 K, 5 × 8 K = 40 K; 200 K + 40 K = 240 K.

58. 1 *hl* ječma stoji 9 K; koliko stoje 24 *hl*?

59. 1 *m* svilene tkanine stoji 5 K; koliko će stati 12, 16, 24, 30 *m*?

60. 1 *hl* vina stoji 32 K; koliko će stati 6, 8, 15, 20 *hl*?

61. 1 *hl* sočivice „ 43 K; „ „ „ 7, 10, 18, 21 *hl*?

62. 1 *q* sadre „ 13 K; „ „ „ 5, 11, 20, 28 *q*?

63. U nekoj se porodici troši 9 *l* mlijeka na nedjelju; koliko će se *l* potrošiti u 12 nedjelja?

64. 1 kosa stoji 2 K; koliko zapada 1 dvanaestica?

65. U nekom je voćnjaku 15 redova voćaka, u svakom redu po 10 voćaka; koliko je voćaka ukupno?

66. 1 *hl* žita tegli 76 *kg*; koliko tegli 6, 9, 10 *hl*?

67. Neki putnik troši danomice 5 K 25 h; koliko će potrošiti u 6 dana?

68. Neki radnik zasluži mjesečno 48 K 50 h; koliko u 1 godini dana?

---

69. 1 *m* platna zapada 65 h; koliko zapada 10 *m*?

10 *m* po 1 h zapada 10 h = 1 komad od deset para; 10 *m* po 65 h zapada po tom 65 komada od deset para = 6 K 50 h.

70. Koliko zapada 1 *m*, ako 1 *dm* stoji 1, 2, 3, 15, 48 h?

Koliko para svaki decimetar, toliko komada od deset para svaki metar.

71. Ako nadničar dobiva na dan 94 h, koliko će dobiti u 10 dana?

72. Koliko zapada 100 stabalaca, ako je svako stabalce po 76 h?

100 komada po 1 h to je 100 h = 1 K; 100 komada po 76 h to je 76 K.

73. Koliko K zapada 100 komada po 3, 9, 37, 65 h?

74. Ako 1 *kg* stoji 2, 8, 32, 57 h, koliko će stati 1 *q*?

Koliko para 1 kilogram, toliko kruna 1 kvintal.

75. Ako 1 *l* stoji 5, 16, 28, 48 h, koliko će stati 1 *hl*?

Koliko para jedan litar, toliko kruna jedan hektolitar.

---

76. Ako 1 *kg* pirinča stoji 64 h, koliko će stati 8 *kg*?

1 *kg* stoji 64 h = 6 komada od deset para + 4 h

8 *kg* stoji 8 × 6 komada od deset para + 8 × 4 h

8 × 6 komada od deset para = 48 komada od deset para = 4 K 80 h

8 × 4 h = 32 h

4 K 80 h + 32 h čini 5 K 12 h.

77. 1 *l* sjemena od konoplje stoji 36 h; koliko stoji 6 *l*?

78. Koliko stoje 4 taka bječava po 96 h?

79. Koliko zapada 9 *m* prtenine po 65 h?

80.	1 *l* octa	stoji	20 h	**81.**	1 *m* konopljaka	stoji	35 h
	3 „ „	stoje	60 „		3 „ „	stoje	1 K 5 „
	7 „ „	stoji	1 K 40 „		7 „ „	stoji	2 „ 45 „
	2 „ „	stoje	40 „		2 „ „	stoje	
	8 „ „	stoji			8 „ „	stoji	
	5 „ „	„			5 „ „	„	
	9 „ „	„			9 „ „	„	
	4 „ „	stoje			4 „ „	stoje	
	10 „ „	stoji			10 „ „	stoji	
	6 „ „	„			6 „ „	„	

Na isti način proračunaj cijenu za 3, 7, 2, 8, 5, 9, 4, 10, 6 jedinica u svakom od ovih zadataka, što slijede:

82.	1 *l* stoji	30 h	**88.**	1 *m* stoji	1 K 15 h
83.	1 „ „	22 „	**89.**	1 „ „	2 „ 38 „
84.	1 „ „	34 „	**90.**	1 „ „	4 „ 35 „
85.	1 *kg* „	36 „	**91.**	1 *hl* „	5 „ 14 „
86.	1 „ „	42 „	**92.**	1 „ „	6 „ 76 „
87.	1 „ „	64 „	**93.**	1 „ „	8 „ 70 „

94. 3 *l* vina stoje 84 h; koliko stoji 15 *l*?

15 *l* = 5 × 3 *l*; po čem stoji

15 *l* . . 5 × 84 h = 4 K 20 h.

95. Ako 20 *kg* sode stoji 7 K, koliko će stati 100 *kg*?

96. Za 4 *kg* kruha upotrebljavamo 3 *kg* brašna; koliko ćemo *kg* brašna upotrijebiti za 100 *kg* kruha?

97. 3 *kg* govedine zapadaju 4 K; ? zapada 9, 18, 30 *kg*?

98. 4 *m* saga „ 13 K; ? „ 8, 20, 36 *m*?

99. Iz jedne se cijevi toči u 10 časa 145 *l* vode; koliko će se vode istočiti u 1 sat?

100. Na glavnici od 100 K dobiva se 5 K kamata na godinu; koliko će se dobiti na glavnici od 200, 400, 900 K?

101. Na 100 K prima se 4, 6, 7 K kamata; koliko kamata na 300, 500, 800 K?

---

102. Ako je 9 težaka uskopalo neko polje u 2 dana, u koliko bi dana uskopao ono polje 1 težak?

Pošto 1 težak na dan izradi samo 9.i dio onoga, što izradi 9 težaka, to će jednomu težaku trebovati 9 puta toliko vremena, koliko trebuje devetorici težaka, dakle 9 × 2 dana, t. j. 18 dana.

103. Šestorici ljudi dotiče neka zaliha brašna za 15 dana; za koliko bi dana dotekla ona zaliha jednomu čovjeku?

104. Za sedam krava ima u sjeniku sijena za 48 dana; za koliko bi dana dostajalo ono sijeno za jednu kravu?

105. 20 zidara sagradi neki zid u 6 dana; u koliko bi ga dana sagradio 1 zidar?

Pismeno množenje (množidba).

1. Koliko je 3 puta 213?

213
213
213
639

kraće 213 × 3
639

3 puta 3 j. = 9 j.
3 puta 1 d. = 3 d.
3 puta 2 s. = 6 s.

Uzimanje jednoga broja toliko puta, koliko drugi pokazuje, zove se množenje. Broj, koji se više puta uzimlje, zove se množidbenik; broj, koji pokazuje, koliko se puta ima neki broj uzeti, zove se množnik, a broj, što se dobije množenjem, zove se umnožak. Množidbenik i množnik zovu se također čimbenici umnoška.

U pismenoj se množidbi množidbenik piše ispred, a množnik iza znaka množidbe ×.

2. 22 × 4 =	**3.** 41 × 2 =	**4.** 131 × 3 =	**5.** 212 × 4 =
34 × 2 =	23 × 3 =	243 × 2 =	432 × 2 =
32 × 3 =	31 × 3 =	312 × 3 =	133 × 3 =

6. 23 × 4
92

4 × 3 j. = 12 j. = 1 d. 2 j.
4 × 2 d. = ... 8 d.
9 d. 2 j.

7.	**8.**	**9.**	**10.**
$17 \times 2 =$	$74 \times 6 =$	$33 \times 6 =$	$64 \times 8 =$
$38 \times 3 =$	$52 \times 7 =$	$83 \times 7 =$	$75 \times 6 =$
$57 \times 4 =$	$95 \times 8 =$	$29 \times 5 =$	$48 \times 4 =$
$46 \times 5 =$	$49 \times 9 =$	$97 \times 9 =$	$87 \times 7 =$

11. Uzmi svaki od ovih brojeva 78, 37, 65, 89, 56, 48 *a)* 2 puta, *b)* 5 puta, *c)* 7 puta, *d)* 9 puta.

12. Uzmi svaki od ovih brojeva 44, 77, 98, 19, 67, 36 *a)* 3 puta, *b)* 4 puta, *c)* 6 puta, *d)* 8 puta.

13.
$$\begin{array}{r} 238 \times 4 \\ \hline 952 \end{array}$$

4 puta 8 j. jesu 32 j. = 3 d. 2 j.
4 puta 3 d. je 12 d. a 3 d. je 15 d. = 1 s. 5 d.
4 puta 2 s. je 8 s. a 1 s. je 9 s.

14.	**15.**	**16.**
$127 \times 5 =$	$258 \times 3 =$	$209 \times 4 =$
$216 \times 4 =$	$149 \times 6 =$	$189 \times 4 =$
$309 \times 3 =$	$153 \times 5 =$	$276 \times 3 =$

17. Uzmi svaki od ovih brojeva 135, 198, 248, 145, 219, 236 *a)* 2 puta, *b)* 3 puta, *c)* 4 puta.

18.
$$\begin{array}{r} 54 \times 10 \\ \hline 540 \end{array}$$

19.
$$\begin{array}{r} 32 \times 30 \\ \hline 960 \end{array}$$

20.
$$\begin{array}{r} 49 \times 20 \\ \hline 980 \end{array}$$

21.	**22.**	**23.**
$65 \times 10 =$	$13 \times 70 =$	$48 \times 20 =$
$27 \times 30 =$	$24 \times 40 =$	$18 \times 50 =$
$21 \times 40 =$	$39 \times 20 =$	$16 \times 60 =$

24.
$$\begin{array}{r} 57 \times 12 \\ 114 \\ 57 \\ \hline 684 \end{array}$$

25.
$$\begin{array}{r} 36 \times 26 \\ 216 \\ 72 \\ \hline 936 \end{array}$$

26.
$$\begin{array}{r} 34 \times 25 \\ 170 \\ 68 \\ \hline 850 \end{array}$$

27.	**28.**	**29.**
$73 \times 13 =$	$67 \times 12 =$	$22 \times 42 =$
$54 \times 17 =$	$31 \times 32 =$	$13 \times 71 =$
$28 \times 33 =$	$17 \times 56 =$	$39 \times 24 =$

30. Uzmi 12 puta 71, 72, 73, . . . do 80.

31. Uzmi 18 puta 41, 42, 43, . . . do 50.

32. Uzmi 15 puta 51, 52, 53, . . . do 60.

---

33. Koliko je para u 2, 4, 8, 15, 19 polukruna?

34. Koliko je časova u 2, 8, 10, 14 sati?

35. Koliko je časova *a)* 6 sati i 37 časa? *b)* 12 sati 56 časa?

36. Koliko je sati 4 dana i 20 sati?

37. Koliko je mjeseca u 3, 7, 12, 35 godina?

38. Koliko je mjeseci *a)* 16 godina i 7 mjeseci? *b)* 25 godina i 11 mjeseci?

39. Koliko je komada u 8, 17, 45, 72 dvanaestice?

---

40. 1 nožić stoji 82 h; ? stoji 1 dvanaestica?

41. 1 *l* graška „ 24 „; ? „ 36 *l*?

42. 1 *kg* praščevine „ 1 K 18 h; ? „ 27, 32, 50 *kg*?

43. 1 *m* svilene tkanine „ 4 K 35 h; ? „ 12, 18, 28 *m*?

44. 1 *hl* zobi „ 8 „ 25 „; ? „ 15, 24, 40 *hl*?

45. Za 1 K kupi se 18 držala za pera; koliko za 15 K?

46. Od 13 lica dobije svako po 71 K; koliko će dobiti ukupno?

47. Neki seljak kupi 3 *a* oranice po 304 K; koliko će za sve platiti?

48. Jedan učenik ima 23 sata nauka na nedjelju; koliko sati nauka ima u godinu dana, ako se računa 40 nedjelja škole na godinu?

49. Jedan vojnik prima plaće 3 K 60 h na mjesec; koliko će u to ime primiti u godinu dana?

50. Neki otac plaća u ime hrane i stana za svoga sina 38 K 50 h na mjesec; koliko troši na godinu?

51. Za jednu košulju hoće se 3 *m* platna po 1 K 28 h, a za radnju 1 K 44 h; koliko zapada košulja?

52. Neki činovnik prima godišnje plate 800 K, od toga troši mjesečno 58 K; koliko mu preostaje na godinu?

53. Neki je težak prodao 34 *hl* pšenice po 13 K i 45 *hl* raži po 11 K; koliko je novca u sve utjerao?

54. Jedan trgovac vinom proda 14 *hl* vina s dobitkom od 126 K; koliko je novca u sve utjerao, ako je vino kupio po 62 K?

5. Mjerenje i dijeljenje (dioba).

Mjerenje napamet.

a.

Koliko se puta nalazi:

1. 2 u 16, 4, 10, 18, 6, 12, 2, 14, 8?
2. 3 „ 27, 3, 15, 24, 9, 18, 12, 21, 6?
3. 4 „ 8, 16, 32, 12, 28, 36, 20, 4, 24?
4. 5 „ 15, 40, 25, 10, 45, 20, 5, 30, 35?
5. 6 „ 30, 48, 12, 36, 6, 18, 42, 54, 24?
6. 7 „ 28, 63, 21, 35, 49, 14, 56, 7, 42?
7. 8 „ 56, 72, 8, 32, 24, 48, 64, 16, 40?
8. 9 „ 36, 63, 45, 54, 72, 27, 9, 18, 81?

16 : 2 = 8
4 : 2 = 2

27 : 3 = 9
3 : 3 = 1

i t. d.

Koliko je puta:

9. 2 u 15, 7, 3, 19, 11, 5, 13, 1, 17, 9?
10. 3 „ 20, 16, 11, 4, 26, 13, 7, 29, 2, 22?
11. 4 „ 33, 26, 9, 17, 38, 29, 14, 6, 21, 3?
12. 5 „ 16, 47, 18, 39, 6, 28, 13, 22, 44, 31?
13. 6 „ 50, 37, 23, 8, 43, 56, 33, 9, 49, 15?
14. 7 „ 23, 58, 10, 39, 66, 45, 51, 19, 8, 34?
15. 8 „ 9, 43, 26, 36, 75, 58, 21, 29, 15, 69?
16. 9 „ 66, 38, 74, 41, 88, 29, 57, 7, 49, 16?

9. 15 : 2 = 7 (1)
7 : 2 = 3 (1)

10. 20 : 3 = 6 (2)
16 : 3 = 5 (1); i t. d.

b.

30 : 3 = 10
80 : 2 = 40
240 : 6 = 40
720 : 8 = 90

84 : 3
60 : 3 = 20
24 : 3 = 8
84 : 3 = 28

187 : 5
150 : 5 = 30
37 : 5 = 7 (2)
187 : 5 = 37 (2)

Koliko je puta:

17. 2, 3 u 60, 49, 72, 104, 123, 150, 173, 135?
18. 4, 5 „ 80, 54, 95, 110, 164, 245, 280, 360?
19. 6, 7 „ 84, 126, 315, 420, 462, 210, 534, 546?
20. 8, 9 „ 216, 306, 144, 567, 488, 675, 504, 720?

60 : 2 = 30
49 : 2 = 24 (1)

60 : 3 = 20
49 : 3 = 16 (1)

Koliko se puta nalazi:

21. 10 u 30, 40, 70, 90, 25, 53, 84, 98?
22. 20 „ 40, 60, 100, 180, 240, 37, 76, 125?
23. 50 „ 100, 150, 250, 350, 75, 120, 155, 322?
24. 80 „ 80, 160, 320, 480, 720, 100, 344, 650?
25. 11 „ 33, 88, 22, 77, 55, 110, 18, 45, 80, 92?
26. 12 „ 60, 24, 96, 36, 84, 48, 80, 43, 91, 105?

c.

27. Koliko je krunâ 200, 380, 440, 197 para?
28. „ „ „ 60, 90, 150, 340 komada od deset para?
29. „ „ „ i parâ
37, 52, 85, 21, 73, 48, 91, 125, 246 komada od deset para?
37 komada od deset para = 3 K 70 h.
30. Koliko je krunâ 5, 10, 15, .. 50 komada od dvadeset para?
31. „ „ „ i parâ
6, 13, 22, 36, 48, 62, 78 komada od dvadeset para?
32. Koliko je komada od deset kruna 40, 70, 90 K?
33. Koliko je komada od dvadeset kruna
40, 80, 60, 100, 140, 180 K?
34. Koliko je komada od dvadeset i od deset kruna
50, 90, 70, 30, 110, 150, 210, 230 K?
35. Koliko je krunâ i parâ
3, 7, 13, 29, 37, 65, 89 polukruna?
36. Koliko je *m* 30, 84, 108, 120, 141 *dm*?
37. „ „ *m* 300, 450, 730, 800 *cm*?
38. „ „ *hl* 200, 500, 349, 563 *l*?
39. „ „ *kg* 300, 800, 710, 437 *dkg*?
40. „ „ *q* 400, 700, 520, 831 *kg*?
41. „ „ godinâ 60, 84, 108, 57, 110 mjeseci?
42. „ „ sati 120, 180, 360, 300 časova?
43. „ „ dvanaesticâ 36, 108, 72, 86, 115 komada?

---

44. 1 *m* sukna stoji 8 K; koliko se sukna može dobiti za 24, 48, 88, 144 K?

45. 1 *hl* zobi zapada 9 K; koliko se *hl* može nabaviti za 63, 108, 135, 180 K?

46. Ako radnik dobije 8 K na nedjelju, koliko će nedjelja raditi, da dobije 128 K?

47. Ako 1 *hl* masta zapada 30 K, koliko će se *hl* kupiti za 60, 120, 150, 270 K?

48. Koliko će se *kg* grožđa dobiti za 1 K 20 h, ako je *kg* grožđa po 20 h?

---

50 h = $^1/_2$ K; 25 h = $^1/_4$ K; 20 h = $^1/_5$ K.

49. 1 *m* pamučnog platna stoji 52 h; koliko stoji 17 *m*?

1 *m* . . 52 h = $^1/_2$ K + 2 h
17 *m* . . . $^{17}/_2$ K + 17 × 2 h
$^{17}/_2$ K = 8 K 50 h
17 × 2 h = 34 h
8 K 50 h + 34 h = 8 K 84 h.

50. 1 *l* boba stoji 23 h; koliko stoji 28 *l*?

1 *l* . . 23 h = $^1/_4$ K — 2 h
28 „ . . . $^{28}/_4$ K — 28 × 2 h
$^{28}/_4$ K = 7 K
28 × 2 h = 56 h
7 K — 56 h = 6 K 44 h.

51. 1 *m* platna stoji 53 h; koliko stoji 12 *m*?
52. 1 *l* octa „ 26 „; „ „ 15 *l*?
53. 1 *l* slatkoga vina „ 48 „; „ „ 24 *l*?
54. 1 svijećna cijev „ 18 „; „ „ 15 komada?

Koliko stoji:

55. 8 *l* po 22, 26, 51, 19, 23, 48 h?
56. 15 *l* po 21, 27, 53, 18, 24, 49 h?
57. 20 *kg* po 19, 48, 96 h, po 1 K 52 h?
58. 12 *kg* po 26, 47 h, po 1 K 21 h, 1 K 53 h?
59. 9 *m* po 18, 21, 24, 27, 48, 52, 98 h?
60. 24 *m* po 1 K 22 h, 2 K 26 h, 5 K 51 h?
61. 7 *hl* po 5 K 25 h, 7 K 51 h, 9 K 98 h?
62. 20 *hl* po 10 K 26 h, 15 K 52 h, 29 K 97 h?

63. Neki je vrtlar prodao 200 stablića po 26 h komad; koliko je za sve to dobio?

64. Koliko stoje 24 *kg* govedine po 1 K 28 h?

65. Neki tržar kupi 10 dvanaestica noževa po 75 h komad; koliko je za sve to platio?

66. Koliko zapada 1 dvanaestica košulja, ako se računaju na svaku košulju 3 *m* platna po 98 h a 2 K 5 h za ruke?

67. Neki seljak kupi 2 *hl* pšenice po 11 K 52 h i plati trima komadima od deset kruna; koliko će novca primiti natrag?

Dijeljenje napamet.

a.

Koliko je:

1. 1/2 od 18, 12, 8, 4, 16, 10, 14, 6?
2. 1/3 „ 21, 9, 15, 27, 3, 6, 24, 18?
3. 1/4 „ 32, 24, 4, 36, 28, 20, 8, 16?
4. 1/5 „ 45, 30, 15, 40, 25, 35, 5, 20?
5. 1/6 „ 12, 48, 42, 6, 54, 18, 36, 24?
6. 1/7 „ 49, 14, 35, 7, 63, 42, 21, 56?
7. 1/8 „ 24, 48, 16, 32, 8, 40, 72, 64?
8. 1/9 „ 36, 45, 72, 18, 63, 9, 81, 27?
9. 1/10 „ 30, 50, 20, 80, 40, 90, 70, 60?

b.

1/2 od 60 = 30
1/5 od 350 = 70
1/6 od 240 = 40
1/8 od 400 = 50

1/4 od 128
1/4 od 120 = 30
1/4 od 8 = 2
1/4 od 128 = 32

1/7 od 455
1/7 od 420 = 60
1/7 od 35 = 5
1/7 od 455 = 65

Koliko je:

10. 1/2 od 28, 30, 50, 68, 94, 168, 242?
11. 1/3 „ 39, 48, 66, 72, 93, 126, 144?
12. 1/4 „ 48, 52, 60, 76, 84, 124, 212?
13. 1/5 „ 55, 65, 70, 85, 95, 105, 335?
14. 1/8 „ 80, 96, 120, 144, 168, 256, 432?

c.

15. Koliko je h
16. „ „ *cm*
17. „ „ *l*
18. „ „ *dkg*
19. „ „ *kg*
20. „ „ listova
21. „ „ sati 1/2, 1/3, 1/4, 1/6, 1/8, 5/8 dana?

1/2, 1/4, 1/5, 1/10, 3/4, 2/5, 3/10, 7/10

K?
m?
hl?
kg?
q?
knjige?

22. 8 *m* sukna stoje 72 K; koliko stoji 1 *m*?
1 je *m* 8.i dio od 8 *m*, 1 *m* potom stoji 8.i dio od 72 K, t. j. 9 K.
23. 4 *hl* piva stoje 108 K; po što je 1 *hl*?
24. 4 *hl* boba stoje 92 K; po što je 1 *hl*?
25. 8 četaka zapada 64 komada od deset para; po što je svaki komad?

26. Jedno je čeljade potrošilo u 7 nedjelja 210 K; po koliko je K trošilo na nedjelju?

27. 3 *m* stoje 27, 42, 72 h; po što je 1 *m*?

28. 5 *l* stoji 35, 50, 85 h; „ „ „ 1 *l*?

29. 6 *hl* „ 48, 78, 168 K; „ „ „ 1 *hl*?

30. U nekom se mlinu samelje u 9 dana 216 *hl* brašna; koliko se samelje na dan?

31. Neki je gospodin ostavio 1000 K; od ovih je odredio 10.i dio za siromahe, a ostalo pojednako trima svojim slugama; *a)* koliko će K primiti siromasi, *b)* koliko svaki sluga?

32. Ako se za 8 K kupi 84 *m* konopa, koliko će se *m* konopa kupiti jednom krunom?

33. 3 *q* slanine stoje 396 K; po što je 1 *q*?

34. 1/2 dvanaestice slamnih šešira zapada 39 K 60 h; koliko zapada svaki šešir?

35. 6 *l* leće stoji 3 K 12 h; po što je 1 *l*?

36. 8 *kg* lanenog ulja stoji 7 K 44 h; po što je 1 *kg*?

---

37. 1 *m* struke (gajtana) stoji 1 komad od deset para; po što je 1 *dm*?

1 *dm* = 1/10 od 1 *m*; 1 *dm* stoji po tom 1/10 od 1 komada od deset para = 1 h.

38. Koliko h stoji 1 *dm*, ako 1 *m* zapada 2, 5, 16, 38 komada od deset para?

Koliko komada od deset para zapada metar, toliko para zapada decimetar.

39. Ako 1 *hl* zapada 1 K, koliko zapada 1 *l*?

40. Koliko stoji 1 *l*, ako je *hl* po 7, 16, 28 K?

Koliko kruna hektolitar, toliko para stoji litar.

41. Ako 1 *q* zapada 1 K, po što je 1 *kg*?

42. Koliko stoji 1 *kg*, ako je *q* po 5, 18, 42 K?

Koliko kruna kvintal, toliko para stoji 1 kilogram.

---

43. 12 *kg* pamučne preće zapada 9 K 12 h; koliko zapadaju 3 *kg*?

3 *kg* = 1/4 od 12 *kg*; potom stoje
3 *kg* . . 1/4 od 9 K 12 h = 2 K 28 h.

44. 15 *m* platna stoji 18 K; koliko stoje 3, 5 *m*?

45. 36 *l* opaha „ 15 K; „ stoji 6, 9 *l*?

46. 1 *q* klije „ 64 K; „ „ 25 *kg*?

47. 1 *hl* piva „ 34 K 60 h; „ „ 25 *l*?

48. 1 kosač pokosi livadu u 36 sati; u koliko bi sati pokosila ovu livadu 4 kosača?

4 su kosača 4 × 1 kosač; četirma kosačima, da pokose livadu, hoće se 4.i dio vremena, što ga trebuje 1 kosač, po tom $^1/_4$ od 36 sati, biva 9 sati.

49. *A* ima zobi za četiri konja za 9 mjeseci; za koliko bi mu mjeseci dotekla ova zob, kad bi imao 12 konja?

Pismeno dijeljenje (dioba).

1. Koliko se puta nalazi 3 u 96?

96 : 3 = 32
9
6
6

2. Koliko je treći dio od 96?

96 : 3 = 32
9
6
6

Toliko mjerenje koliko dijeljenje jednoga broja drugim brojem zove se dijeljenje. Broj, koji se ima mjeriti ili dijeliti, zove se diobenik; broj, kojim se mjeri ili dijeli, zove se dionik; broj pak, koji se mjerenjem ili dijeljenjem dobije, zove se količnik.

Diobenik se piše ispred, a dionik iza znaka diobe (:).

3. 64 : 2 =
39 : 3 =

4. 48 : 4 =
69 : 3 =

5. 426 : 2 =
936 : 3 =

6. 884 : 4 =
609 : 3 =

7. 78 : 2 = 39
6
18
18

8. 952 : 8 = 119
8
15
8
72
72

9. 56 : 2 =
72 : 3 =
64 : 4 =

10. 96 : 8 =
75 : 5 =
78 : 6 =

11. 548 : 2 =
726 : 3 =
632 : 4 =

12. 820 : 5 =
980 : 7 =
976 : 8 =

13. 576 : 6 = 96
54
36
36

14. 347 : 4 = 86
32
27
24
3 ostatak.

15. 136 : 2 = **16.** 258 : 3 = **17.** 273 : 4 = **18.** 385 : 5 =
218 : 6 = 404 : 7 = 680 : 8 = 745 : 9 =

19. Razdijeli svaki ovaj broj 158, 375, 528, 730 *a)* u 2, *b)* u 4, *c)* u 6, *d)* u 8.

20. Razdijeli svaki ovaj broj 291, 420, 602, 846 *a)* za 3, *b)* za 5, *c)* za 7, *d)* za 9.

21. 73,0 : 1,0 = 73

22. 65,5 : 1,0 = 65
5 ostatak.

23. 38,0 : 2,0 = 19
2
18
18

24. 79,4 : 3,0 = 26
6
19
18
14 ostatak.

25. 390 : 10 = **26.** 280 : 20 = **27.** 690 : 30 =
520 : 40 = 850 : 50 = 726 : 60 =

28. Razdijeli svaki ovaj broj 570, 650, 756, 960 *a)* za 30, *b)* za 40, *c)* za 50, *d)* za 80.

29. 714 : 21 = 34
63
84
84

30. 763 : 31 = 24
62
143
124
19 ostatak.

31. 804 : 12 = **32.** 538 : 72 = **33.** 712 : 46 =
943 : 41 = 747 : 83 = 851 : 37 =
852 : 81 = 576 : 24 = 754 : 58 =
939 : 52 = 980 : 35 = 513 : 19 =

34. Razdijeli svaki ovaj broj 288, 504, 648, 749 *a)* za 12, *b)* za 28, *c)* za 42, *d)* za 72.

35. Razdijeli svaki ovaj broj 180, 288, 360, 900 *a)* za 15, *b)* za 36, *c)* za 75, *d)* za 96.

36. Razdijeli svaki ovaj broj 182, 364, 540, 546 *a)* za 14, *b)* za 26, *c)* za 84, *d)* za 91.

37. Koliko je *m* 132, 228, 432, 718 *dm*?
38. „ „ *m* 250, 308, 649, 811 *cm*?
39. „ „ složaka 175, 319, 504, 750 listova?
40. „ „ *kg* 224, 416, 672, 855 *dkg*?
41. „ „ sati 420, 575, 780, 854 časa?
42. „ „ dana 216, 408, 864, 930 sati?

43. 1 *m* sukna stoji 8 K 80 h; koliko stoji 1 *dm*?

44. 1 dvanaestica nožića stoji 9 K 60 h; po što je 1 komad?

45. Netko prima 900 K godišnje plate; koliko prima na mjesec?

46. Koliko pisanaka po 3, 4, 5, 10 listova možemo napraviti jednom knjigom hartije?

47. Su koliko se komada od dvadeset kruna može platiti svota od 900 K?

48. Ako čeljade pješke prevali 70 *m* u 1 čas, u koliko će časova prevaliti 910 *m*?

49. 19 lica porazdijele među se na jednake dijele 817 K; koliko će primiti svako lice?

50. 27 *hl* vina zapada 621 K; po što je 1 *hl*?

51. Neki posjednik proda svoje ulje za 768 K, po 48 K *hl*; koliko je *hl* ulja prodao?

52. Jedna je domaćica kupila 6 K 40 h šećera po 80 h *kg*; koliko je *kg* kupila?

53. Neka je žena u godinu dana rasprodala 840 jaja i potegla za to 28 K; koliko je jaja davala za 1 K?

54. Neki je seljak kupio zemlju od 12 *a* za 984 K; od nje je ustupio svome susjedu uz istu cijenu 1 *a*; koliko mu ima za to susjed platiti?

55. U nekom vrtu ima u 24 jednaka reda 840 glava kupusa; po koliko je glava u svakom redu?

56. Ako 1 radnik dovrši neki posao u 175 dana, koliko bi radnika dovršilo taj posao u 7 dana?

57. Pićom, kojom se može 1 konj prehraniti 224 dana, koliko će se dana prehraniti 8 konja?

58. Koliko se siromaha može zadovoljiti svotom od 9 K 80 h, ako je na svakoga odmjereno po 35 h?

59. Neki je trgovac žitom kupio 48 *hl* ječma za 504 K; na njemu je dobio 72 K; po što je prodavao *hl*?

60. Neka je seljakinja prodala 4 *kg* masla i 40 jaja, sve za 8 K 64 h; ako je ona davala 10 jaja za 36 h, po što je prodala *kg* masla?

6. Ponovni zadaci.

1. 46+30 =	**2.** 26+14 =	**3.** 153+20 =	**4.** 234+210 =
25+24 =	51+29 =	261+38 =	528+452 =
57+41 =	76+57 =	516+55 =	747+238 =
62+27 =	85+39 =	808+87 =	545+162 =

5. Uzmi 3, 5, 8 puta 17, 25, 42, 53, 72, 84, 96.

6. Uzmi 2, 6, 9 puta 15, 28, 37, 59, 65, 77, 89.

7. *l* *) octa stoji 25 h; koliko stoji 20 *l*?

8. Koliko stoji 20 tanjira po 48 h?

9. Koliko stoji 20 *kg* sapuna po 64 h?

10. *a* zemlje zapada 24 K; koliko zapadaju 3, 8, 18 *a*?

11. Od 153 ovce proda seljak 68 glava; koliko mu ih je ostalo?

12. Neki posjednik kupi konja za 320 K, kravu za 140 K i tak volova za 520 K; koliko je za sve potrošio?

13. 365 + 128 + 87 + 108 + 256 + 48 =

14. 219 + 51 + 13 + 159 + 99 + 214 =

15. 142 + 193 + 225 + 71 + 64 + 209 =

16. 326 : 2 =	**17.** 195 : 5 =	**18.** 432 : 8 =	**19.** 956 : 4 =
513 : 3 =	906 : 6 =	702 : 9 =	215 : 5 =
780 : 4 =	616 : 7 =	708 : 6 =	687 : 3 =

20. Ako 1000 čavala zapada 31 K, koliko zapada 200 čavala?

21. Za 30 K može se dobiti 120 *l* piva; koliko za 1 K? koliko za 2, 3, 5, 10 K?

22. 10 *kg* voštanica zapada 9 K 60 h; koliko zapada 20, 25 *kg*?

23. Neki nadničar prima 96 h na dan; koliko u 11 dana?

24. Neki je mesar kupio vola za 252 K, a prodao ga za 296 K; koliko je na njemu dobio?

25. Neka se je roba prodala za 250 K, čim su se na njoj dobile 63 K; za koju se cijenu ona roba kupila?

26. Jedna je gospođa kupila 72 *m* platna, 1/4 je toga upotrijebila u košulje; koliko joj je ostalo?

*) 1 *l*.

Sračunaj svaku ovu vrstu do 500:

27. 18 + 20 **29.** 2 + 48 **31.** 27 + 35
28. 1000 — 30 **30.** 993 — 26 **32.** 953 — 51

33. *kg* kocelja stoji 24 h; koliko stoji 50 *kg*?

34. Koliko zapada 50 komada po 13, 22, 35, 48, 55 h?

35. Krunom može čeljade da kupi 4 *kg* soli; koliko za 5, 9, 25 K?

36. Krunom može čeljade da kupi 40 putaca; koliko za 6, 14, 24 K?

37. 4 *m* bijeloga platna zapadaju 13 K; koliko zapada 36 *m*?

38. Od 218 *a* livade prodalo se 76 *a*; koliko je ostalo?

39. U prvom su razredu jedne trorazredne škole 82 učenika, u drugom je 19 učenika manje nego li u prvom, u trećem 13 manje nego li u drugom; koliko je učenika u sva tri razreda?

40. Na jednim se kolima vozi 5 lica, pojedina lica tegle: 81, 77, 76, 72 i 68 *kg*; kojim su teretom opterećena kola?

41. 795—234 = **42.** 505—218 = **43.** 701—623 =
682—347 = 413— 86 = 1000—375 =

44. Ako 15 radnika uloži u jednu radnju 13 dana, koliko će dana uložiti u istu radnju 1 radnik?

45. *l* mlijeka stoji 18 h; koliko stoji 25 *l*?

46. Neki domaćin kupi 4 m^3 mekih drva po 8 K 90 h i 6 m^3 tvrdih drva po 10 K 80 h; koliko ima za sve to platiti?

47. Neki seljak kupi polje za 680 K i plati odmah 8.i dio; koliko je novca izbrojio?

48. 32 × 28 = **49.** 17 × 54 = **50.** 52 × 18 =
34 × 29 = 26 × 35 = 72 × 14 =
43 × 23 = 51 × 19 = 37 × 25 =

Izračunaj cijenu za svake 3, 7, 2, 8, 5, 9, 4, 10, 6 jedinica u zadacima što slijede:

51. *l* vina stoji 60 h **55.** *m* saga stoji 1 K 50 h
52. *l* piva „ 32 „ **56.** *m* svilene tkanine „ 2 „ 74 „
53. *kg* sapuna „ 56 „ **57.** *hl* pšenice „ 12 „ 20 „
54. *kg* ulja „ 72 „ **58.** *hl* napolice „ 10 „ 18 „

59. *hl* bijeloga vina stoji 64 K; koliko stoji 5, 9, 15 *hl*?

60. 1 stolnjak stoji 5 K 50 h; koliko stoji dvanaestica stolnjaka?

61. U poštanskim kolima sjedi 6 putnika, od kojih svaki ima platiti 3 K 25 h vozarine; koliko imaju platiti ukupno?

62. Neki je trgovac prodao glavu šećera, u kojoj je bilo 6 *kg*, za 5 K 16 h; po što zapada *kg*?

63. Neki pekar imao je u košari 7 glava kruha, što je prodao po 82 h; koliko je za sve dobio?

64. Štedeći 4 komada od deset para na dan, htjelo bi se nekomu 9 nedjelja, da kupi haljetak; koliko bi mu se nedjelja za to htjelo, kad ne bi na dan štedio nego po dva komada od deset para? Koliko zapada haljetak?

65. Trgovac je prodao od neke trgovine 214, 57, 93, 107 *kg* i još mu je preostalo 266 *kg*; koliko je te trgovine imao u početku?

66. 868 : 62 =	**67.** 945 : 45 =	**68.** 678 : 21 =
943 : 41 =	910 : 26 =	753 : 32 =
891 : 33 =	969 : 57 =	890 : 44 =
940 : 24 =	532 : 19 =	987 : 68 =

69. Neki je posjednik našao 215 *hl* pšenice, 306 *hl* raži i 127 *hl* ječma; prodao je od toga 168 *hl* pšenice, 135 *hl* raži i 48 *hl* ječma; koliko mu je ostalo *a)* od svakog napose žita, *b)* od svega žita ukupno?

70. Uz neku cestu imaju se s jedne i s druge strane posaditi stabla; postave li se stabla 3 *m* jedno od drugoga, hoće ih se 340; koliko će se stabala htjeti, budu li u razmaku od 6 *m*?

71. Dva su vrtla ograđena zidom; jedan vrtao ima 45 *m* dužine a 21 *m* širine, drugi je dug 31 *m* a isto toliko i širok; koji je ogradni zid duži i za koliko?

72. Jedna je gospođa kupila 50 *m* platna za 37 K; od ovoga je ustupila 8 *m* nekoj svojoj prijateljici; koliko će joj ova platiti za ustupljeno platno?

73. Neki je urar kupio dvanaesticu džepnih ura za 144 K, svaki je komad prodao po 14 K 50 h; koliko je dobio *a)* na svakoj uri, *b)* na cijeloj dvanaestici?

II. Računanje desetinama, stotim dijelima i tisućinama.

1. Pisanje i čitanje.

1 tisućica = 10 stotica,
1 stotica = 10 desetica,
1 desetica = 10 jedinica,

1 jedinica = 10 desetina,
1 desetina = 10 stotih dijela
1 stoti dio = 10 tisućina.

1. Kolik je 10.i dio jedne tisućice?
„ „ „ „ jedne stotice?
„ „ „ „ jedne desetice?

2. Kolik je 10.i dio jedne jedinice ili od 1?
„ „ „ „ jedne desetine?
„ „ „ „ jednog stotog dijela?

3. Koliko je desetina u 1, 2, 3, . . . 9 jedinica?
4. „ „ stotih dijela u 1, 2, 3, . . . 9 desetina?
5. „ „ tisućina u 1, 2, 3, . . . 9 stotih dijela?
6. „ „ tisućina u 1, 2, 3, . . . 9 desetina?

(Cjelina, desetinci, desetinska tačka. Pisanje i čitanje desetinaka ili desetinskih brojeva.)

Desetinski se broj 333·333 sastoji iz:

cjelina				desetinaka		
3	3	3	•	3	3	3
stotice	desetice	jedinice		desetine	stota dijela	tisućine

7. Napiši brojkama:
6 cijelih 5 desetina;
38 „ 4 „ 6 stotih dijela;
26 „ 3 „ 4 „ „ 5 tisućina;
6 desetina;
8 „ 7 tisućina;
197 cijelih 86 stotih dijela;
6 „ 709 tisućina.

8. Pročitaj ove desetinske brojeve:

15·7	6·8	54·78	6·25	33·268	8·123
83·2	0·5	97·36	0·93	107·609	0·486
196·3	0·1	41·07	0·05	640·053	0·007

15·7 = 15 cijelih 7 desetina,
0·5 = 0 „ 5 „
54·78 = 54 cijela 7 „ 8 stotih dijela,
= 54 „ 78 stotih dijela.

9. Sravni vrijednosti ovih desetinskih brojeva:
5·3, 5·30, 5·300.

Vrijednost se desetinskoga broja ne mijenja dodavanjem s desna jedne ili više ništica.

---

10. Koliko je para:
0·48 K, 0·23 K, 0·35 K, 0·75 K, 0·51 K, 0·16 K?
0·7 K, 0·5 K, 0·2 K, 0·08 K, 0·03 K, 0·09 K?
0·48 K = 48 h, 0·7 K = 70 h, 0·08 K = 8 h.

11. Izreci krunama i parama:
3·57 K, 5·31 K, 10·19 K, 6·8 K, 4·02 K, 7·05 K.

12. Koliko je *dm*: 0·1, 0·2, 0·3, . . . 0·9 *m*?

13. Koliko je *cm*:
0·72 *m*, 0·87 *m*, 0·25 *m*, 0·4 *m*, 0·7 *m*, 0·06 *m*?

14. Pročitaj po *m*, *dm* i *cm*:
6·38 *m*, 9·52 *m*, 12·84 *m*, 1·59 *m*, 3·96 *m*, 7·07 *m*.
6·38 *m* = 6 *m* 3 *dm* 8 *cm*.

15. Koliko je *l*:
0·63 *hl*, 6·18 *hl*, 7·39 *hl*, 0·7 *hl*, 2·08 *hl*?

16. Koliko je *kg*:
0·23 *q*, 1·56 *q*, 0·2 *q*, 0·03 *q*, 4·05 *q*?

17. Koliko je *dkg*:
0·95 *kg*, 0·78 *kg*, 2·8 *kg*, 0·07 *kg*, 5·09 *kg*?

---

18. Izrazi desetincima krune:
59 h, 37 h, 22 h, 61 h, 40 h, 9 h, 4 h;
2 K 25 h, 7 K 18 h, 3 K 72 h, 5 K 80 h, 1 K 5 h.
59 h = 0·59 K, 9 h = 0·09 K,
2 K 25 h = 2·25 K, 1 K 5 h = 1·05 K.

19. Obrati u desetinke metra:

5 *dm*, 7 *dm*, 38 *cm*, 75 *cm*, 40 *cm*, 3 *cm*, 8 *dm* 2 *cm*;
7 *m* 3 *dm*, 1 *m* 2 *dm* 9 *cm*, 7 *m* 8 *dm* 4 *cm*, 5 *m* 6 *cm*.

20. Izrazi desetincima hektolitra:

32 *l*, 79 *l*, 13 *l*, 20 *l*, 5 *l*, 6 *hl* 27 *l*, 4 *hl* 8 *l*.

Obrati u desetinske brojeve:

21.

8	*q*	47	*kg*
3	„	57	„
—	„	81	„
2	„	70	„

22.

5	*kg*	24	*dkg*
—	„	56	„
2	„	83	„
—	„	40	„

2. Zbrojidba.

1.

5·3	2 dn. + 1 dn. + 3 dn. = 6 dn.
7·1	4 j. + 7 j. + 5 j. = 16 j.
4·2	
16·6	

2.

8·32	5 sd. + 9 sd. + 2 sd. = 16 sd. = 1 dn. 6 sd.
2·79	1 dn. + 9 dn. + 7 dn. + 3 dn. = 20 dn. = 2 j. 0 dn.
6·95	2 j. + 6 j. + 2 j. + 8 j. = 18 j.
18·06	

3.

0·7
0·5
0·4
0·8

4.

1·234
2·345
3·456
0·567

5.

15·6
8·3
34·9
27

6.

20
19·3
18·26
17·12

7.

7·34
9·463
0·772
5·09

8. 0·2 + 0·3 + 0·4 + 0·5 + 0·6 + 0·7 + 0·8 =

9. 9·87 + 8·76 + 7·65 + 6·54 + 5·43 + 4·32 =

10. 4·135 + 5·246 + 6·864 + 7·753 + 8·963 =

11. 24 + 17·5 + 12·48 + 9·37 + 5·8 + 1 =

Obrati u desetinske brojeve i zbroji:

12.

15	K	48	h
29	„	60	„
—	„	57	„
18	„	6	„

13.

5	*m*	1	*dm*	4	*cm*
3	„	8	„	7	„
7	„	—	„	8	„
9	„	5	„	—	„

14.

2	*q*	65	*kg*
—	„	81	„
8	„	60	„
4	„	37	„

15. Neki je glavničar utjerao u ime kamata: 128·35, 216·75, 107·5 i 248·62 K; koliko ukupno?

16. Neka cesta uzlazi od mjesta *A* do mjesta *B* za 69·8 *m*, a od *B* do *C* za 73·7 *m*; koliko je mjesto *C* uzvišenije od *A*?

17. Četiri bačve vina drže jedna 7·39, druga 7·63, treća 8·15 a četvrta 8·86 *hl*; koliko drže ukupno?

3. Odbidba.

1. 9·5 — 2·3 = 7·2 — 3 dn. i 2 dn. je 5 dn. — 2 j. i 7 j. je 9 j.

2. 8·57 — 0·92 = 7·65 — 2 sd. i 5 sd. je 7 sd. — 9 dn. i 6 dn. je 15 dn., nosim 1 jedinicu. — 1 j. i 7 j. je 8 j.

3. 0·9 − 0·4 =	**4.** 0·876 − 0·194 =	**5.** 18·45 − 6·2 =	**6.** 52·811 − 37·6 =
7. 7·3 − 2·14 =	**8.** 0·86 − 0·241 =	**9.** 3·5 − 1·275 =	**10.** 100 − 12·92 =

11. 9·2 − 3·5 =	**12.** 7·18 − 4·23 =	
47·8 − 8·8 =	24·04 − 12·56 =	
80·1 − 9·6 =	9·172 − 2·427 =	
13. 39·26 − 15·3 =	**14.** 51·3 − 28·49 =	
128·37 − 67 =	345 − 119·26 =	
91·135 − 8·41 =	8·67 − 3·987 =	

Obrati u desetinske brojeve i odbij:

15. 128 K 8 h	**16.** 9 *m* 38 *cm*	**17.** 53 *kg* 34 *dkg*
− 63 „ 25 „	− 3 „ 80 „	− 18 „ 59 „

18. Od 2·1 odbij 0·35, od ostatka opet 0·35, pa sve tako dalje za šest puta.

---

19. Jedna je gospođa kupila nešto robe za 6·53 K i platila komadom od deset kruna; koliko će primiti natrag?

20. Mjesto *A* leži iznad mjesta *B* 58·2 *m*, a *B* ispod mjesta *C* 21·85 *m*; koliko je *A* uzvišenije od *C*?

21. Neki gospodin kupi polje od 8·38 *ha*; od ovoga proda 2·172 *ha*; koliko je za se zadržao?

4. Množidba.

1. Pomakni u desetinskom broju 6·128 desetinsku tačku za jedno mjesto prema desnoj strani; koliko puta veću vrijednost dobiva tim svaka brojka u nastalom broju 61·28?

Desetinski se broj pomnoži za 10, ako se desetinska tačka pomakne za jedno mjesto prema desnoj strani.

2. U broju 6·128 pomakni desetinsku tačku za dva mjesta prema desnoj strani; koliko će puta veću vrijednost dobiti svaka brojka u nastalom broju 612·8?

Desetinski se broj pomnoži za 100, ako se desetinska tačka pomakne za dva mjesta prema desnoj strani.

3. 3·14 × 10 =	**4.** 9·6 × 10 =	**5.** 0·098 × 100 =
17·384 × 10 =	0·35 × 10 =	0·72 × 100 =
0·123 × 10 =	5·123 × 100 =	5·4 × 100 =

6. 3·96 × 8 = 31·68

8 puta 6 sd. = 48 sd. = 4 dn. 8 sd.
8 puta 9 dn. = 72 dn., i 4 dn. = 76 dn. = 7 j. 6 dn.
8 puta 3 j. = 24 j., i 7 j. = 31 j.

7. 5·8 × 2 =	**8.** 17·9 × 7 =	**9.** 35·36 × 9 =
17·3 × 5 =	1·57 × 8 =	0·149 × 6 =
3·42 × 6 =	3·145 × 4 =	0·037 × 5 =
0·93 × 9 =	0·895 × 3 =	4·923 × 12 =

---

10. *dm* sukna stoji 0·85 K; koliko stoji *m*?

11. *l* vina stoji 0·72 K; po što je *hl*?

12. Koliko vrijedi 7 dukata po 11·29 K?

13. Staklena čaša stoji 0·96 K; po što je dvanaestica čaša?

14. Neka glavnica daje 48·24 K godišnjega dobitka; koliko će dati u 2, 3, 4 godine?

5. Dioba.

1. Pomakni u desetinskom broju 785·2 desetinsku tačku za jedno mjesto prema lijevoj strani; koji dio pređašnje vrijednosti ima tim svaka brojka u nastalom broju 78·52?

Desetinski se broj dijeli za 10, ako se desetinska tačka pomakne za jedno mjesto prema lijevoj strani.

2. Pomakni u desetinskom broju 785·2 desetinsku tačku za dva mjesta prema lijevoj strani; koji dio pređašnje vrijednosti ima svaka brojka u nastalom broju 7·852?

Desetinski se broj dijeli za 100, ako se desetinska tačka pomakne za dva mjesta prema lijevoj strani.

3. 35·86 : 10 = 14·9 : 10 = 662·3 : 100 =

4. 5·48 : 10 = 7·3 : 10 = 1·2 : 100 =

5. 807 : 10 = 946 : 100 = 51 : 100 =

---

6. Koliko je četvrti dio *a)* od 9·36, *b)* od 3·14?

a) 9·36 : 4 = 2·34

8	
13	
12	
16	
16	
0	

b) 3·14 : 4 = 0·785

28	
34	
32	
20	
20	
0	

7. 4·6 : 2 = **8.** 35·4 : 3 = **9.** 24·5 : 7 =
10. 9·36 : 6 = **11.** 58·48 : 8 = **12.** 90·35 : 5 =
13. 5·172 : 4 = **14.** 8·046 : 9 = **15.** 0·144 : 6 =
16. 57·15 : 5 = **17.** 2·55 : 5 = **18.** 5·48 : 20 =
19. 4·44 : 6 = **20.** 50·556 : 12 = **21.** 48·84 : 60 =

---

22. *m* tkanine stoji 5·2 K; koliko stoji *dm*?

23. *ha* pašnjaka zapada 985 K; koliko zapada *a*?

24. *hl* varenjaka zapada 12 K; po što je *l*?

25. *q* loja stoji 128 K; po što je *kg*?

26. 8 *kg* ribe zapada 9·12 K; po što je *kg*?

27. Neki pješak prevali 4·68 *km* na sat; koliko na čas?

28. Iz nekog se točka toči 0·84 *hl* vode na čas; koliko na hip (sekundu)?

29. Neki je trgovac pilićima platio za 12 takâ pilićâ 14 K 40 h a za prijenos 1 K 44 h; zatim je prodao 5 takâ za 9 K 60 h. Koliko je dobio na svakom taku? Kolik bi bio ukupni dobitak, da je i ostalih 7 takâ prodao za istu cijenu?

Drugi odsjek.

I. Računanje u većem brojnom prostoru.

1. Pisanje i čitanje većih brojeva.

a.

10 jedinica = 1 desetici = 10.
10 desetica = 1 stotici = 100.
10 stotica = 1 tisućici = 1000.

1. Koliko je tisućica
20, 50, 80, 60, 90, 40, 70, 30 stotica?
20 s. = 2 t. = 2000.

2. Koliko je stotica, koliko desetica, koliko jedinica u
1, 2, 5, 9, 4, 7, 3, 8 tisućica?
5 t. = 50 s. = 500 d. = 5000 j.

3. Kako se izgovaraju ovi brojevi:
3 t. 5 s. — 1 t. 2 s. 4 d. — 5 t. 8 s. 2 d. 6 j.
7 t. 3 s. — 6 t. 0 s. 5 d. — 2 t. 6 s. 3 d. 7 j.
5 t. 8 s. — 8 t. 4 s. 9 d. — 8 t. 9 s. 0 d. 4 j.
3 t. 5 s. = tri tisuće i pet stotina.
5 t. 8 s. 2 d. 6 j. = pet tisuća osam stotina dvadeset i šest.

4. Rastavi ove brojeve *a)* po mjesnoj vrijednosti svake pojedine brojke, *b)* u tisućice i jedinice:
3578, 9357, 7146, 5213, 4372, 2982, 8735, 6139;
7085, 4908, 6225, 9450, 5705, 7891, 9007, 8641.
3578 = 3 t. 5 s. 7 d. 8 j. = 3 t. 578 j.

5. Na kojem mjestu stoje jedinice, na kojem desetice, stotice, tisućice?

6. Koliko je brojaka iza tisućica?

7. Pročitaj ove brojeve:
8296, 5474, 4368, 5986, 2594, 1517, 7891, 6799;
5678, 5768, 2470, 4801, 1086, 8009, 3700, 3040.

8. Napiši ove brojeve samim brojkama:
2 t. 7 s. 8 d. 1 j. — 7 t. 359 j. — 9 t. 564 j. — 6 t. 230 j.
5 t. 3 s. 0 d. 6 j. — 4 t 793 j. — 1 t. 805 j. — 4 t. 24 j.

9. Napiši brojkama:
dvije tisuće trista četrdeset i osam; — sedam tisuća dvjesta devetnaest; — pet tisuća šest stotina osamdeset; — tisuća jedanaest; — tri tisuće devet stotina četiri.

b.

10 tisućica = 1 desetisućici = 10000.

10. Koliko je desetisućica
30, 90, 20, 80, 50, 70, 40, 60 tisućica?

11. Koliko je tisućica, koliko stotica, desetica, jedinica u
1, 5, 8, 3, 7, 4, 9, 2, 6 desetisućica?

12. Rastavi ove brojeve *a)* po mjesnoj vrijednosti svake pojedine brojke, *b)* u tisućice i jedinice:
82543, 49635, 72654, 67891, 12468, 24795, 83614;
60872, 31740, 54309, 26053, 50405, 92070, 77800.
82543 = 8 dt. 2 t. 5 s. 4 d. 3 j. = 82 t. 543 j.

13. Na kojemu mjestu stoje desetisućice?

14. Pročitaj ove brojeve:
13745, 29861, 34478, 49462, 93184, 52846, 75192;
10428, 25630, 83704, 56019, 34201, 70420, 16005.

15. Napiši ove brojeve samim brojkama:
72 t. 594 j. — 17 t. 593 j. — 34 t. 107 j. — 20 t. 875 j.
27 t. 930 j. — 59 t. 376 j. — 93 t. 64 j. — 13 t. 903 j.

16. Napiši brojkama:
dvanaest tisuća četiri stotine dvadeset i sedam;
dvadeset i šest tisuća pet stotina četrnaest;
šezdeset i pet tisuća sedam stotina osamdeset;
osamdeset i sedam tisuća dvjesta tri;
devedeset tisuća pedeset i devet.

c.

10 desetisućica = 1 stotisućici = 100000.

17. Rastavi ove brojeve *a)* po mjesnoj vrijednosti svake pojedine brojke, *b)* u tisućice i jedinice:
761534, 842325, 431326, 872534, 428579, 317624;
401305, 260923, 257406, 593740, 927062, 330008.
761534 = 7 st. 6 dt. 1 t. 5 s. 3 d. 4 j. = 761 t. 534 j.

18. Na kojem mjestu stoje stotisućice?

19. Pročitaj ove brojeve:

751.594, 479.387, 678.271, 582.359, 274.628, 159.543;
806.357, 247.190, 740.835, 418.706, 610.049, 388.021.

20. Napiši samim brojkama:

719 t. 384 j. — 363 t. 711 j. — 241 t. 850 j.
340 t. 975 j. — 802 t. 542 j. — 693 t. 56 j.

21. Napiši brojkama:

osam stotina četrnaest tisuća pet stotina trideset;
šest stotina četrdeset i dvije tisuće trista devedeset;
sto pet tisuća sedam stotina jedan;
četrsta osamdeset tisuća pedeset i šest.

d.

10 stotisućica = 1 milijunu = 1,000.000
10 milijuna = 1 desetici milijuna = 10,000.000
10 desetica milijuna = 1 stotici milijuna = 100,000.000
i t. d.

i t. d.	stotice	desetice	jedinice	stotice	desetice	jedinice	stotice	desetice	jedinice
	milijuna			tisuća					
	9.	8.	7.	6.	5.	4.	3.	2.	1.
			3	7	8	2	6	4	9

22. Napravi ovaku skrižaljku i rastavi brojeve, što slijede, po mjesnoj vrijednosti svake brojke, koje ćeš napisati svaku u svoj stupac:

3,782.649	63,418.529	6,790.814
5,260.321	7,963.052	2,526.083

23. Na kojem mjestu stoje tisućice, milijuni, tisućice milijuna?

24. Koliko je brojaka iza tisućica, koliko iza milijuna?

25. Rastavi svaki broj u **22.** zadatku u milijune, tisuće i jedinice, te ih zatim pročitaj.

26. Napiši samim brojkama:

63 milijuna 508 tisuća 749;
209 milijuna 36 tisuća 840;
730 milijuna 357 tisuća 78;
7 milijuna 8 tisuća 12.

27. Napiši brojkama:

dvanaest milijuna šezdeset i pet tisuća trista devedeset sedam; šest stotina dvadeset i dva milijuna sto četiri tisuće trideset i dva; sedam milijuna pedeset.

28. Koliko je stotina tisuća u broju 736928; koliko desetisuća, koliko tisuća, stotica, desetica, jedinica?

736928 = 7 st. i 3 dt. 6 t. 9 s. 2 d. 8 j.
= 73 dt. i 6 t. 9 s. 2 d. 8 j.
= 736 t. i 9 s. 2 d. 8 j.
= 7369 s. i 2 d. 8 j.
= 73692 d. i 8 j.
= 736928 jedinica.

29. Rastavi na isti način ove brojeve:

5347, 29346, 68253, 941268, 7953412.

Rimske brojke.

I = 1 X = 10 C = 100 M = 1000
V = 5 L = 50 D = 500

1. II = 1 + 1 = 2	XX =	CC =
III =	XXX =	CCC =
2. VI = 5 + 1 = 6	XI =	XXXV =	CCVII =
VII =	XII =	LIII =	DCXI =
VIII =	XIII =	LXXI =	MDCCC =
3. IV = 5 − 1 = 4	XIV =	XCI =	CM =
IX =	XIX =	XCIV =	CMIV =
XL =	XLI =	CD =	CMIX =

4. Napiši običnim (arapskim) brojkama:

XV	XXVI	XXXVI	XCII	CCIX	MDCCIV
XVI	XXVII	XLIII	LXXX	CCCXL	MDCCXII
XVIII	XXIX	XLIX	LIV	DCCIV	MDCCCLXXXV

5. Napiši rimskim brojkama:

15	38	109	551	1002	1695
32	64	134	644	1405	1848
53	92	490	990	1540	1889

2. Zbrojidba.

stavka + stavka = svoti.

Zbroji brojeve, što stoje jedan ispod drugoga:

1.	2.	3.	4.	5.
17	79	336	765	987
28	68	626	256	778
19	59	548	567	568
37	74	799	370	275
30	21	486	687	876

Zbroji brojeve: *a)* što stoje jedan do drugoga, *b)* što stoje jedan ispod drugoga:

	6.	7.	8.	9.	10.	11.
12.	4642 +	6246 +	9723 +	1678 +	6947 +	2745
13.	3397 +	4577 +	5113 +	6357 +	7674 +	9158
14.	8426 +	4462 +	8442 +	3696 +	4275 +	5146
15.	7849 +	1857 +	3128 +	4211 +	7782 +	3917
16.	2478 +	2552 +	5877 +	2946 +	5654 +	7854
17.	9789 +	5113 +	6754 +	6745 +	4698 +	1679

Na isti način sračunaj:

	18.	19.	20.	21.	22.	23.
24.	8765 +	4206 +	8529 +	738 +	4630 +	21
25.	876 +	5016 +	2817 +	9270 +	6758 +	584
26.	87 +	7382 +	748 +	4818 +	2716 +	8543
27.	8 +	947 +	5032 +	5917 +	2573 +	8495
28.	44 +	2798 +	1804 +	7056 +	478 +	1936
29.	345 +	8172 +	6384 +	2915 +	4219 +	9298

	30.	31.	32.	33.	34.
35.	12345 +	23456 +	34567 +	45678 +	56789
36.	32408 +	18297 +	73582 +	15964 +	81425
37.	43962 +	73582 +	15964 +	37891 +	42167
38.	86431 +	29505 +	23568 +	53156 +	83118
39.	64536 +	78327 +	76874 +	87654 +	25936
40.	38697 +	68979 +	28949 +	89638 +	96587

41.	42.	43.
8165	98725	849672
48079	493608	9064285
541309	509367	14673
178912	726496	2647984
63278	670855	539506

44. Niz brojeva počinje s brojem 492765, svaki je susljedni broj za 87546 veći od pređašnjega; *a)* koji je redom šesti broj, *b)* koja je svota svih šest brojeva?

Svi zadaci, što budu unaprijed naznačeni zvjezdicom (*), imaju se riješiti napamet.

***45.** Od dvije bačve drži jedna 168 *l*, a druga 64 *l* više od prve; koliko *l* drži druga bačva?

***46.** Carica se Marija Terezija rodila godine 1717, a živjela je 63 godine; koje je godine umrla?

***47.** Neka je kuća, što je bila sagrađena god. 1843., izgorjela 30 godina kasnije; koje je godine izgorjela?

***48.** Neki je vlasnik šuma činio posaditi 276 hrasta i 160 brijesta; koliko jednih i drugih skupa?

49. U državnom voćnjaku ima 648 jabuka, 455 krušaka, 329 trešanja i 236 šljiva; koliko voćaka ukupno?

50. U nekom je selu bilo godine 1850. 1265 stanovnika; taj se broj do god. 1890. povećao za 438 stanovnika; koliko je po tom stanovnika brojilo selo god. 1890?

51. Tri se sela redaju uz neku cestu; od sela *A* do sela *B* ima 3537 *m*, od *B* do *C* 2265 *m*; koliko je udaljeno selo *A* od sela *C*?

52. Neki vlastelin kupi kuću i plati u gotovu novcu 10680 K, a ostane još dužan 5320 K; koliko ga je zapala kuća?

53. Jedno je imanje bilo kupljeno za 14860 K, a malo kasnije prodano 2340 K skuplje; za koju je cijenu bilo prodano?

54. Neki je posjednik kupio dvije zemlje; za jednu je platio 955 K, a za drugu 108 K više nego li za prvu; koliko ga zapada druga zemlja?

55. *A* posjeduje imetak od 8750 K, *B* posjeduje imetak za 2180 K veći nego li *A*, *C* za 1885 K veći nego li *B*; koliko posjeduju sva trojica zajedno?

3. Odbidba.

Odbidbenik — odbitnik = ostatku (razlici).

1. 839 − 715 = 124

5 i 4 je 9;
1 i 2 je 3;
7 i 1 je 8.

2. 85	368	647	4837	3248	92679
− 32	− 147	− 234	− 1225	− 2034	− 51403

3. 748 − 253 = 495

3 i 5 je 8;
5 i 9 je 14, nosim 1;
1 i 2 je 3, i 4 je 7.

4. 568	274	420	8325	3845	5283	3461
− 187	− 158	− 188	− 4109	− 1927	− 2579	− 727

5. 5472	3474	4651	5476	9483	8297	7942
− 2745	− 2395	− 1872	− 3069	− 5395	− 2698	− 5858

6. 8413 − 4375 =	**7.** 1425 − 469 =	**8.** 7640 − 2356 =
5132 − 4837 =	5194 − 4375 =	6070 − 2539 =
7315 − 2708 =	7513 − 2685 =	8300 − 748 =
6233 − 5794 =	8642 − 6252 =	3000 − 1234 =

9. 57638	68627	42763	76484	35425
− 23514	− 37207	− 20347	− 51926	− 9278

10. 40309	72090	83006	60090	70000
− 13244	− 23456	− 54278	− 25346	− 54321

11. 34785 − 23957 =	**12.** 26053 − 15684 =
83590 − 16718 =	90407 − 43690 =
23105 − 8506 =	70300 − 24651 =
24807 − 16049 =	80000 − 8705 =

13. Odbij od 80063

a) 35276, *b)* 17904, *c)* 9580, *d)* 75116, *e)* 472, *f)* 40087.

14. Gornje brojeve odbij od 90500.

15. Zbroji brojeve 23457, 50817, 19404, 36658, 62075, 48239 i od svote odbij prvu stavku, od ostatka drugu i t. d.

16. 368579	179380	427685	738274	385423
— 145263	— 36354	— 282830	— 481908	— 179568
17. 680873	436273	729302	546030	730082
— 448894	— 264575	— 65839	— 178327	— 429533

18. Od 1703730 odbij 340746, od ostatka opet 340746, pa tako dalje do kraja.

19. Odbij, koliko god puta uzmogneš, broj 718509 od broja 3592545.

20. Odbij, koliko god puta uzmogneš, broj 478286 od broja 2869716.

21. 53162 — 14508 — 16375 =

22. 48709 — 13956 — 8751 — 14092 =

23. 31542 — (8259 + 3859 + 1578) =

24. 830245 — (179376 + 95083 + 247969) =

*__25.__ Bačvica ulja tegli 128 *kg*, prazna bačva 12 *kg*; koliko tegli ulje?

*__26.__ U neku školu ide što dječaka a što djevojčica 451 dijete; koliko je djevojčica u školi, ako je broj dječaka 265?

*__27.__ Jedno je čeljade od 73 godine umrlo god. 1880; kad se je to čeljade rodilo?

*__28.__ Neki seljak gradio je staju i imao za to 850 opeka, a kupio k tomu drugih 500; kad je gradnju dovršio, našao je, da mu je preostalo 200 opeka; koliko ih je uložio u zgradu?

*__29.__ Neki je seljak našao 486 *hl* pšenice; od toga je ostavio za kuću 64 *hl* a 39 *hl* za sjeme, ostalo je prodao; koliko je *hl* prodao?

30. Na nekoj je crkvi urezan broj MDLIX; koliko je godina onoj crkvi, ako je one godine bila sagrađena?

31. Car se je Josip II. rodio god. 1741.; od 39 godina stupio je na prijestolje a umro je god. 1790.; *a)* koje je godine stupio na prijestolje, *b)* koliko mu je bilo godina, kad je umro?

32. Od 3786 K isplatio je dužnik 1692 K; koliko mu preostaje duga?

33. Varoš *A* ima 1830 duša, a varoš *B* 365 manje; koliko je stanovnika u ovoj drugoj varoši?

34. Netko je baštinio 12500 K; od toga je kupio imanje za 9250 K; koliko mu je novca preostalo?

35. Netko je osigurao svoje pokućstvo za 2580 K; koliko će naknade potegnuti od osiguravačkog društva, ako je pokućstvo, od požara spašeno, bilo procijenjeno 984 K?

36. U jednoj je livadi 1305 *a*, u drugoj 969 *a*; *a)* za koliko je prva veća od druge, *b)* koliko je *a* u obje livade?

37. Neki posjednik kupi njivu za 2785 K, a sjenokošu za 1856 K; nakon godinu dana proda i jednu i drugu za 5260 K; koliko je na njima dobio?

38. Kuća, na kojoj su bila upisana tri duga: jedan od 2560 K, drugi od 1850 K, a treći od 2075 K, prodala se za 9500 K; koliko je od ove svote ostalo dužniku, kad je dugove podmirio?

39. *A* posjeduje imetak od 18705 K, *B* posjeduje 2580 K manje od *A*, a *C* 3783 K manje od *B*; koliko imetka posjeduju sva trojica?

4. Množidba.

Množidbenik × množnikom = umnošku.

1. $\begin{array}{r} 432 \times 4 \\ \hline 1728 \end{array}$

4 puta 2 je 8;
4 puta 3 je 12, nosim 1;
4 puta 4 je 16, i 1 je 17.

2. 43 × 2 =	**3.** 213 × 5 =	**4.** 455 × 3 =
65 × 3 =	346 × 7 =	318 × 9 =
87 × 4 =	673 × 6 =	5268 × 8 =

5. Koju mjesnu vrijednost ima umnožak, kada se jedinice, desetice, stoti dijeli . . . množe jedinicama?

6. 2132 × 6 =	**7.** 1249 × 7 =	**8.** 59247 × 5 =
1604 × 5 =	3807 × 2 =	70625 × 6 =
5324 × 8 =	5628 × 4 =	95803 × 7 =
4195 × 3 =	8094 × 9 =	341659 × 8 =

Pomnoži svaki ovaj broj:

563, 2407, 39281, 44875, 83029, 108465

9. za 2, **10.** za 3, **11.** za 4, **12.** za 5,
13. za 6, **14.** za 7, **15.** za 8, **16.** za 9.

17. Pomnoži 35798 za 2, umnožak opet za 2 i t. d.; koliki je šesti umnožak?

18. Na isti način pomnoži 60419 6 puta zasebice za 3.

19. Pomnoži 27543 za 4, umnožak za 5, novi umnožak za 6.

20. $59614 \times 2 \times 3 \times 4 \times 5 =$

21. $37789 \times 5 \times 3 \times 9 \times 7 =$

22. $27 \times 10 =$	**23.** $203 \times 100 =$	**24.** $46 \times 1000 =$
$325 \times 10 =$	$49 \times 100 =$	$528 \times 4000 =$
$417 \times 30 =$	$705 \times 600 =$	$179 \times 5000 =$

25. Pomnoži 7634 *a)* za 40, *b)* za 70, *c)* za 800, *d)* za 5000.

26. Koju mjesnu vrijednost ima umnožak, ako se jedinice, desetice, stoti dijeli . . . . . pomnože *a)* deseticama, *b)* stotim dijelima, *c)* tisućicama?

27. 93×24	**28.** $75 \times 18 =$	**29.** $217 \times 12 =$
372	$47 \times 84 =$	$537 \times 19 =$
186	$55 \times 67 =$	$904 \times 23 =$
2232	$68 \times 76 =$	$642 \times 58 =$
30. $407 \times 16 =$	**31.** $2468 \times 27 =$	**32.** $17358 \times 24 =$
$567 \times 53 =$	$7035 \times 39 =$	$43622 \times 78 =$
$687 \times 62 =$	$5491 \times 43 =$	$70364 \times 59 =$
$324 \times 71 =$	$3724 \times 55 =$	$85503 \times 67 =$
33. $285 \times 347 =$	**34.** $461 \times 783 =$	**35.** $908 \times 567 =$
$356 \times 285 =$	$724 \times 461 =$	$848 \times 698 =$

36. Pokušaj množidbe pod brojevima **33.**—**35.** izmjenjujući množidbenik i množnik.

37. $387 \times 236 =$	**38.** $2654 \times 756 =$	**39.** $4605 \times 3456 =$
$566 \times 178 =$	$7326 \times 835 =$	$5296 \times 8062 =$
$257 \times 502 =$	$6513 \times 669 =$	$7058 \times 6754 =$
$796 \times 475 =$	$25537 \times 323 =$	$19179 \times 4308 =$
40. $780 \times 23 =$	**41.** $731 \times 140 =$	**42.** $540 \times 280 =$
$2400 \times 39 =$	$587 \times 650 =$	$6090 \times 7300 =$
$37000 \times 58 =$	$195 \times 7900 =$	$4800 \times 9600 =$

*43. 1 *q* šećera stoji 88 K; koliko stoji 8 *q*?

8 *q* je 8 puta 1 *q*, 8 *q* će zato stati 8 puta 88 K = 704 K.

*44. 1 *m* sukna stoji 6 K; koliko će stati 9, 12, 15, 20 *m*?

*45. 1 *hl* vina stoji 26 K; koliko će stati 8, 10, 12, 16 *hl*?

*46. 1 *q* kamenog ulja stoji 42 K; koliko stoji 5, 9, 12, 20 *q*?

*47. 1 *a* zemljišta stoji 56 K; koliko stoji 1 *ha*?

*48. Neki činovnik prima 250 K mjesečne plate; koliko prima na godinu?

*49. Netko duguje 5600 K, što se obvezao, da će povratiti mjesečnim obrocima od 800 K; koliko će ostati dužan, pošto isplati 4 obroka?

50. Neki trgovac primi 876 *m* sukna po 9 K; koliko ima za to platiti?

51. Koliko je opeka dovezeno na 8 kola, ako se na svaka kola nakrcalo po 675 opeka?

52. Koliko tegli 28 vreća žita, ako je u svakoj 108 *kg*?

53. 1 *hl* pšenice poteže 76 *kg*; koliko će potegnuti 128 *hl*?

54. 1 *ha* livade dava 32 *q* sijena; koliko će sijena dati livada od 16 *ha*?

55. Koliko je *m* duga svilena žica, što se dobiva od 2350 čahurica, ako se od jedne čahurice dobije 485 *m*?

56. Neki je posjednik prodao 118 *ha* zemlje po 2490 K hektar; koliko je za sve uhvatio?

*57. 12 *kg* govedine zapada 17 K; koliko zapada 48 *kg*?

48 *kg* je 4 puta 12 *kg*, zato 48 *kg* stoji 4 puta 17 K = 68 K.

*58. 20 *l* leće stoji 9 K; po što je *hl*?

*59. 25 *kg* sapuna stoji 14 K; po što je *q*?

*60. 18 *m* izmetana platna stoji 63 K; koliko će stati 36, 54, 90 *m*?

*61. 15 *l* piva stoji 4 K; koliko stoji 30, 45, 75 *l*?

*62. Za 5 K dobije se 16 *m* svilene vrpce; koliko će se dobiti za 25 K?

*63. Za 6 K dobije se 25 *l* octa; koliko će se dobiti za 36 K?

*64. 100 K glavnice daje na godinu 5 K dobitka; koliko će dobitka dati 200, 500, 800, 1000 K?

*65. Na 100 K prima se na godinu 4, 6, 7 K kamata; koliko na 300, 600, 900, 1500 K?

*66. Koliko će stati 12 *hl* vina, ako se vino na mjestu platilo po 52 K *hl*, a troškovi su iznijeli na svaki *hl* po 12 K?

67. U nekoj je općini posijano 176 *ha* pšenicom; koliko će biti ukupnoga dohotka, ako se na svaki *ha* računa 17 *hl* pšenice?

68. Jedno kolo od kočije zaopsiže 25 *dm*; koliko ceste prevali, dok se jednom okrene, a koliko pošto se okrene 3280 puta?

69. Neki je trgovac kupio 782 *m* sukna po 9 K; koliko je na njemu dobio, ako je iz prodaje utjerao 8211 K?

70. Neki posjednik ima tri vinograda; u prvom je našao 548 *hl* vina, u drugom 392 *hl*, a u trećem 305 *hl*; koliko je uhvatio novca, ako je sve vino prodao po 48 K?

71. Neki gospodin ima 56000 K; koliko će mu ostati u novcu, pošto nabavi 12 *ha* oranice po 2508 K, 9 *ha* livade po 1784 K i 2 *ha* vinograda po 3500 K?

72. Neki je trgovac imao 8 bačava vina, svaka od 14 *hl*: od ovoga je prodao 17 *hl* po 64 K, 25 *hl* po 58 K, 34 *hl* po 52 K, a ostalo po 48 K; koliko je u sve utjerao?

5. Dioba.

Diobenik : dionikom = količniku.

s. d. j. s. d. j.

1. 6846 : 7 = 978

63

54

49

56

56

==

68 s. : 7 = 9 s.
54 d. : 7 = 7 d.
56 j. : 7 = 8 j.

Izračunaj na isti način:

2. 1512 : 6 =
1392 : 3 =
3105 : 9 =

3. 39080 : 5 =
24563 : 7 =
38848 : 8 =

Izvrši diobe, što slijede, pridržavajući ostatke na pamet, a pišući pojedine brojke količnika ispod istoimenih mjesta diobenika

4. 3954 : 6

659

6 u 39 6 puta, ostaju 3;
6 u 35 5 puta, ostaje 5;
6 u 54 9 puta.

5.	6.	7.
35826 : 7 =	345672 : 4 =	127872 : 6 =
90472 : 2 =	928805 : 5 =	190645 : 7 =
19506 : 3 =	270424 : 8 =	685509 : 3 =
82431 : 9 =	736848 : 7 =	803176 : 8 =
21984 : 6 =	453753 : 9 =	920375 : 5 =

8. Razdijeli 70752 za 2, količnik opet za 2 i tako dalje do 5 puta.

9. Razdijeli 262144 5 puta zasebice za 8.

10. Razdijeli 272160 za 2, količnik za 3, drugi količnik za 4 a posljednji za 5.

11. Razdijeli na isti način broj 131544 za 3, 4, 6, 7, 9.

12. 9455 : 4

2363, ostatak 3. Ovdje ostaje na kraju 3 kao ostatak.

13.	14.	15.
1783 : 2 =	28357 : 8 =	425876 : 9 =
5407 : 3 =	61444 : 9 =	627851 : 6 =
8165 : 4 =	91227 : 5 =	288039 : 4 =
7526 : 6 =	80366 : 7 =	835613 : 8 =

16.

s.d.j.	s.d.j.
34461 : 63 =	547
315	
296	344 s. : 63 = 5 s.
252	296 d. : 63 = 4 d.
441	441 j. : 63 = 7 j.
441	
= = =	

17.	18.	19.
1701 : 21 =	10062 : 43 =	233410 : 85 =
1395 : 31 =	30051 : 53 =	721872 : 48 =
7644 : 42 =	24867 : 81 =	145426 : 19 =

20.	21.
98174 : 382 =	1650455 : 8051 =
94417 : 263 =	5409835 : 2305 =
104016 : 197 =	5227920 : 2192 =
310650 : 475 =	1282288 : 2996 =

Izvrši diobe, što slijede, odbijajući napamet od diobenika umnoške dionika svakom pojedinom brojkom količnika i pišući samo ostatke.

22. 23394 : 93 = 251
479
144
51 ostatak.

9 u 23 2 puta; 2 puta 3 je 6, i 7 je 13, nosim 1; 2 puta 9 je 18, i 1 je 19, i 4 je 23; spuštam 9.

9 u 47 5 puta; 5 puta 3 je 15, i 4 je 19, nosim 1; 5 puta 9 je 45, i 1 je 46, i 1 je 47; spuštam 4; i t. d.

23. 13824 : 24 =	**24.** 18796 : 37 =	**25.** 567320 : 13 =
70432 : 62 =	44184 : 56 =	725235 : 35 =
23436 : 93 =	54201 : 89 =	754186 : 89 =
85513 : 34 =	59500 : 68 =	376596 : 66 =

26. Na diobama pod **23.**—**25.** učini pokušaj, a to množeći dobiveni količnik dionikom i dodajući umnošku ostatak.

27. Razdijeli 179820 svakim od ovih brojeva:
a) 12, *b)* 18, *c)* 23, *d)* 37, *e)* 45, *f)* 89.

28. Razdijeli brojem 68 svaki ovaj broj:
a) 30590, *b)* 122604, *c)* 378935, *d)* 790264.

29. 78732 : 108 =	**30.** 8385326 : 3214 =
59349 : 219 =	8577864 : 7848 =
219452 : 367 =	9928374 : 1938 =
483426 : 592 =	7103376 : 53402 =

31. 970 : 10 =	**32.** 50300 : 100 =	**33.** 81000 : 1000 =
238 : 10 =	79214 : 100 =	53790 : 1000 =
5340 : 20 =	21505 : 500 =	37856 : 6000 =

***34.** 7 *hl* masta stoji 168 K; po što je *hl*?

1 *hl* je sedmi dio od 7 *hl*, 1 *hl* stoji potom sedmi dio od 168 K, biva 24 K.

***35.** 8 *q* kukuruzova brašna zapada 208 K; po što je *q*?

***36.** 9 *l* rakije stoji 288 h; po što je *l*?

***37.** 20 *m* sukna stoji 160 K; po što je *m*?

***38.** 5 je lica razdijelilo među se pojednako svotu od 415 K; koliko im je došlo na glavu?

***39.** Netko plaća na godinu 672 K stanarine; koliko je to na mjesec?

*40. Za 9 K može se proputovati na željeznici 450 *km*; koliko puta dolazi to na K?

*41. Za 12 K može se kupiti 48 *kg* brašna; koliko *kg* za K?

*42. Bila su prodana 24 *a* polja za 528 K; po što se prodao *a*?

43. U 8 godina povećao se neki imetak za 4640 K; koliko je taj imetak rastao poprijeko od godine na godinu?

44. Po što zapada *hl*, ako *a)* 23 *hl* vina stoje 552 K, *b)* 28 *hl* ulja stoje 1820 K?

45. U 18 škola jednoga kotara ima 2952 učenika; koliko učenika pada poprijeko na 1 školu?

46. U nekom je vinogradu 1470 panja u 35 jednakih redova; po koliko je panja u svakom redu?

*47. 1 *m* sukna stoji 6 K; koliko će se *m* dobiti za 138 K?

Dobit će se toliko puta 1 *m*, koliko se puta bude nalazilo 6 K u 138 K, biva 23 puta 1 *m*, t. j. 23 *m*.

*48. Neki kočijaš troši za svoje konje 4 *hl* zobi na nedjelju; za koliko će mu nedjelja doteći 148 *hl*?

49. U jednoj se šumi imaju posjeći 384 stabla; koliko će se dana za to upotrijebiti, ako se na dan posijeku 24 stabla?

50. Bačva ulja zapada 1258 K; koliko *hl* sadržava bačva, ako je ulje po 74 K?

51. 1530 K bilo je razdijeljeno pojednako između nekoliko lica; ako je svako lice primilo 85 K, koliko je bilo lica?

52. U nekom je vinogradu posađeno 1728 loza na redove; koliko je redova napravljeno, ako je u svakom redu po 48 loza?

---

*53. 20 *m* svilene tkanine stoji 125 K; koliko stoje 4 *m*?

4 su *m* 5.i dio od 20 *m*, 4 *m* stoje dakle 5.i dio od 125 K, t. j. 25 K.

*54. 15 *l* meda zapada 6 K; koliko zapada 5 *l*?

*55. 48 *m* bijeloga platna stoji 75 K; koliko stoji 16 *m*?

*56. 36 *hl* vina zapada 972 K; koliko zapadaju 4 *hl*?

*57. 100 *kg* masla zapada 180 K; koliko zapada 50, 25, 20, 10, 5 *kg*?

*58. Za 15 K mogu se dobiti 24 *m* pamučnog platna; koliko za 5 K?

*59. Na 100 K glavnice dobiva se na godinu 5 K kamata; koliko tih kamata pada na 20 K glavnice?

*60. Na 100 K dobiva se 6 K dobitka na godinu; koliko toga dobitka na 50 K?

*61. Za 25 *kg* ribe platilo se 15 K; koliko pada na 10 *kg*?

25 *kg* stoji 15 K.
5 *kg* „ 5.i dio od 15 K = 3 K.
10 *kg* „ 2 puta 3 K = 6 K.

*62. 20 *m* sukna stoji 188 K *63. 1000 pobakrenih čavala stoji 30 K
15 *m* „ „ ? 400 „ „ „ ?

*64. Za h dobiva se 48 *dkg* skroba; koliko skroba za 25 h?

*65. Za 18 K kupe se 54 *l* octa; koliko octa za 12 K?

*66. Jedna sluškinja prima 96 K godišnje plate; koliko joj od toga pripada za 8 mjeseci?

*67. 100 *kg* raži dava poprijeko 76 *kg* brašna; koliko će brašna dati 150 *kg* raži?

*68. 3 *hl* prosa stoje 81 K; koliko stoji 8 *hl*?

3 *hl* stoje 81 K.
1 *hl* stoji 3.i dio od 81 K = 27 K.
8 *hl* stoje 8 puta 27 K = 216 K.

*69. 7 *m* tkanine zapada 35 K. *70. 32 *m* svilene vrpce zapadaju 7 K.
9 *m* „ „ ? ? „ „ zapada 13 K.

*71. Jedan mlin samelje u 5 sati 45 *hl* brašna; koliko u 12 sati?

*72. 5 radnika dovrše neki posao u 36 dana; u koliko bi dana dogotovilo 12 radnika taj isti posao?

73. 37 greda zapada 333 K; koliko zapada 25 greda?

74. Za 16 *ha* polja prima netko 1408 K najma; koliko toga pada na 19 *ha*?

---

75. Jedna krava dava poprijeko na godinu 117 *q* gnoja; koliko će vozova gnoja podati na godinu 8 krava, bude li svaki voz od 9 *q*?

76. Tvornica opeka ima da ispeče za neku zgradu 15360 opeka; ako je trećina toga već gotovo, koliko se opeka ima još peći?

*77. Neki krčmar pomiješa zajedno *l* rakije po 66 h, *l* po 80 h i *l* po 112 h; koliko vrijedi *l* smjese?

Sva 3 *l* skupa vrijede 258 h, po čem 1 *l* smjese vrijedi 3.i dio od 258 h, biva 86 para.

78. Od jednoga imanja bilo je dohotka u 5 zasebičnih godina 5480, 6795, 5684, 5213 i 6923 K; koliko je iznosio popriječni godišnji dohodak?

79. Neki je posjednik kupio zemlju za 1720 K; istu je zemlju malo kasnije prodao za 2280 K i tim je dobio na svakom *a* 7 K; *a)* koliko je *a* bilo u zemlji, *b)* po što je platio *a*, kad je zemlju kupio, *c)* po što je *a* prodao?

6. Ponovni zadaci.

*1.	57 + 32 =	79 + 69 =	632 + 263 =	837 + 356 =
	64 + 47 =	38 + 83 =	538 + 832 =	744 + 478 =
	39 + 78 =	86 + 45 =	457 + 357 =	685 + 399 =
	85 + 46 =	66 + 37 =	824 + 658 =	569 + 893 =

*2. Koliko je:

a) polovica od 58, 160, 212, 328, 514, 636?

b) 4.i dio „ 72, 200, 312, 436, 624, 752?

c) 6.i dio „ 84, 186, 276, 588, 774, 864?

*3. Na komadu zemlje ima 45 redova duhana, u svakom redu po 12 strukova; koliko je strukova duhana na cijelom komadu?

4. U jednoj je šumi 600 stabala; od ovih je 365 hrasta, ostalo je jasen; koliko je jasenovih stabala u šumi?

*5. *A* kupi kuću s baščom za 12600 K; bašča se cijeni 1240 K; koliko zapada kuća?

*6.	64 − 34 =	56 − 28 =	786 − 352 =	614 − 235 =
	87 − 11 =	138 − 47 =	593 − 276 =	851 − 448 =
	43 − 27 =	151 − 85 =	822 − 139 =	427 − 298 =

7.	285 × 209 =	2503 × 267 =	9708 × 374 =
	563 × 348 =	1685 × 687 =	2249 × 907 =
	978 × 482 =	7041 × 291 =	4461 × 258 =
	867 × 576 =	5829 × 453 =	1976 × 685 =

8. Neki je posjednik ostavio imetak od 15852 K, na kojem je upisan dug od 5360 K; koliko iznosi čisti imetak?

9. Tri su lica baštinila ukupno 4560 K; *A* ima primiti polovicu ukupne svote, *B* trećinu, a *C* ostalo; koliko će primiti svaki dionik?

10. Ako je poprječni dohodak od 80 *a* polja 45 *q* krumpira, na koji se dohodak može računati od 16 *a* polja?

11. Neki seljak ima piće za dvije krave za 30 dana; koliko se krava može tom pićom prehraniti u 10 dana?

12. 12345 + 23456 + 34567 + 45678 + 56789 =
21356 + 32478 + 54398 + 34257 + 65493 =
66554 + 67687 + 86979 + 65756 + 98987 =

13. 5508 : 81 =
7084 : 92 =
2812 : 74 =

14. 11844 : 36 =
22272 : 64 =
36624 : 84 =

15. 70092 : 18 =
111520 : 34 =
124411 : 49 =

**16.* 100 *kg* pšenice stoji 16 K; koliko stoji 25 *kg*?

**17.* 100 *kg* ražena brašna stoji 30 K; koliko stoji 20 *kg*?

**18.* 40 *kg* graška zapada 8 K; koliko zapada 100 *kg*?

**19.* Iz bačvice od 250 *l* istočilo se u tri puta 49 *l*, 85 *l* i 64 *l*; koliko je svaki put ostajalo u bačvici?

20. *q* bajama stoji 192 K; koliko stoji 27 *q*?

21. *hl* jabukovače stoji 39 K; koliko stoji 118 *hl*?

22. *ha* oranice daje poprijeko 18 *hl* pšenice; koliko će tegliti plod od 26 *ha*, ako svaki *hl* tegli 76 *kg*?

23. Neki gospodin ima 2 konja, za koje danomice troši 15 *l* zobi; koliko će ga stati zob mjeseca ožujka za obadva konja, ako *hl* zapada 8 K?

24. Da se sagradi nova crkva, hoće se 50800 K; od utjeranih prinosa sakupilo se u pet razmaka 5500 K, 4220 K, 7963 K, 4032 K i 20315 K; koliko se još hoće, da se potpuno pokrije trošak?

**25.* Koliko je:

a) 3puta 23, 61, 52, 94?
4puta 62, 27, 74, 85?
6puta 81, 33, 78, 56?

b) 5puta 130, 212, 326?
7puta 250, 814, 524?
8puta 132, 445, 383?

**26.* Koliko je:

a) 12puta 15, 19, 23, 36?
14puta 12, 18, 27, 42?

b) 16puta 11, 17, 33, 60?
24puta 15, 26, 61, 75?

27. 35629 − 30465 =
60485 − 26738 =

28. 736014 − 525632 =
947204 − 750897 =

29. Neki trgovac primi 8 *q* kave po 310 K, 42 *q* šećera po 82 K i 28 *q* pirinča po 54 K; koliko ima za sve to platiti?

30. Od 2340 K netko potroši 5.i dio, pak od ostatka 6.i dio, a od novoga ostatka 10.i dio; koliko mu je još ostalo?

31. Da se ogradi vrtao, htjelo bi se 400 platnica, kad bi jedna od druge bila udaljena 9 *cm*; a pošto se nije moglo imati nego 360 platnica, na koju će se daljinu one postaviti, da se opkoli cijeli vrtao?

***32.** 9 *hl* vina zapada 252 K; po što je *hl*?

***33.** 15 *m* tkanine „ 105 K; „ „ „ *m*?

***34.** Neki je mesar kupio šestero (6) svinjadi po 82 K i četvero (4) teladi po 34 K i plati u gotovu novcu 466 K; koliko ostaje još dužan?

35. Od osmero (8) konja prima svako na dan 7 *kg* sijena; koliko je to sijena u 365 dana?

36. Jedna je svijeća gorjela mjeseca prosinca 5 sati na dan, trošeći 2 *dkg* kamenog ulja na sat; koliko zapada kameno ulje potrošeno onoga mjeseca, ako *kg* stoji 44 h?

37. Neka je domaćica spremila potrebito žito, da prehrani 120 piladi za godinu dana; nego, pošto je prodala 30 piladi, za koliko će vremena moći hraniti onim žitom preostalu pilad?

***38.** 48 *kg* sjemena od djeteline stoji 72 K; koliko stoji 36 *kg*?

***39.** 50 *kg* bistra ulja plaća se 150 K; koliko će stati 9 *kg*?

40.
$9108 \times 8225 =$
$7879 \times 1563 =$
$2536 \times 8764 =$

41.
$8961 \times 3615 =$
$9107 \times 9087 =$
$7048 \times 8754 =$

42. Neki posjednik kupi mlatilo za 460 K i sijaći stroj za 422 K; plati od svega toga 3.i dio; koliko ostaje još dužan?

43. Neka mljekarica prodaje na više mjesta u gradu gdje malo, gdje malo 26 *l* mlijeka na dan; koliko je novca primila od svih mjesta mjeseca svibnja, ako se *l* mlijeka računa po 18 h?

44. U jednoj općini na 420 *ha* vinograda našlo se neke godine 5880 *hl* vina; koliko *hl* pada na *ha*?

45. Petero (5) braće proda baštinu svoga umrloga oca, da je na jednake dijelove među sobom razdijele. Za kuću, polja i livade uhvate 18950 K, za poljsko oruđe i kola 429 K, za životinju 846 K; koju će svotu primiti svaki baštinik?

II. Računanje desetinskim brojevima.

1. Čitanje i pisanje.

i t. d.	tisućice	stotice	desetice	**jedinice**	desetine	stoti dijeli	tisućine	i t. d.
	1 = 10	.	.	.	.	.	.	
		1 = 10	.	.	.	.	.	
			1 = 10	.	.	.	.	
				1 = 10	.	.	.	
					1 = 10	.	.	
						1 = 10		

1. Koliko je 10.i dio 1 tisućice?
„ „ 10. „ 1 stotice?
„ „ 10. „ 1 desetice?

2. Koliko je 10.i dio 1 jedinice ili od 1?
„ „ 10. „ 1 desetine?
„ „ 10. „ 1 stotog dijela?
„ „ 10. „ 1 tisućine?

3. Koliko je desetinâ u 1, 2, 3, . . 9 jedinica?

4. Koliko je stotih dijela u 1, 2, 3, . . 9 desetina?

5. Koliko je tisućinâ u 1, 2, 3, . . 9 stotih dijela?

6. Koliko je tisućinâ u 1, 2, 3, . . 9 desetina?

7. Obrati u tisućine:
3 desetine 5 stotih dijela 2 tisućine,
7 desetina 1 stoti dio 8 tisućina,
5 „ 6 stotih dijela 3 tisućine,
8 stotih dijela 9 tisućina,
4 stota dijela 2 tisućine,
1 desetinu 5 tisućina,
9 desetina 4 tisućine.
3 desetine 5 stotih dijela 2 tisućine = 352 tisućine.

8. Rastavi u desetine, stote dijele i t. d.:

35 stotih dijela	3579 desetisućina
18 „ „	4202 desetisućine
427 tisućina	5064 „
51 tisućinu	907 desetisućina.

35 stotih dijela = 3 desetine 5 stotih dijela,
51 tisućina = 0 desetina 5 stotih dijela 1 tisućina.

Jedinice, desetice, stotice, . . . ovo su cjeline; desetine, stoti dijeli, tisućine . . . zovu se desetinci (deseti dijeli). Broj, koji se sastoji od cjelina i desetinaka ili od samih desetinaka, zove se desetinski broj ili desetinski ulomak.

Desetinski se broj piše, pišući najprije cjeline, a za ovima o desno naviše tačku, t. j. desetinsku tačku, zatim desetine na prvo, stote dijele na drugo, tisućine na treće mjesto iza desetinske tačke. Nema li cjelina, to se na njihovo mjesto napiše ništica. Po tom se broj 33333·33333 sastoji:

cjeline						desetinci				
dt.	t.	s.	d.	j.		dn.	sd.	tn.	dtn.	stn.
3	3	3	3	3	·	3	3	3	3	3

9. Pročitaj ove desetinske brojeve:

12·7	85·73	204·123	3·1416	19·77203
53·2	6·07	19·607	0·8702	8·00954
6·3	0·82	5·008	5·0925	0·81626
0·8	0·05	0·092	0·0073	0·00009

12·7 = 12 cjelina 7 desetina,
0·82 = 0 cjelina 8 desetina 2 stota dijela.

10. Napiši brojkama:

7 cjelina 5 desetina;
58 cijelih 1 desetinu 3 stota dijela;
16 cijelih 2 desetine 9 stotih dijela 4 tisućine;
7 desetina;
8 desetina 5 tisućina;
107 cijelih 36 stotih dijela;
4 cjeline 139 tisućina;
1 cijeli 2037 desetisućina;
57 stotisućina.

11. Koliko je desetica, koliko jedinica, desetina, stotih dijela, . . . u broju 73·524?

73·524 = 7 d. i 3 j. 5 dn. 2 sd. 4 tn.
= 73 j. i 5 dn. 2 sd. 4 tn.
= 735 dn. i 2 sd. 4 tn.
= 7352 sd. i 4 tn.
= 73524 tn.

12. Navedi na isti način sastav i ovih brojeva:
827·63, 39·402, 1247·2, 53·625, 4·9378.

---

13. Pročitaj ove desetinske brojeve i isporedi njihove vrijednosti:

a)	*b)*	*c)*
0·3	0·85	9·26
0·30	0·850	9·260
0·300	0·8500	9·2600
0·3000	0·85000	9·26000

14. Mijenja li se vrijednost desetinskoga broja, ako se na desno pridoda jedna, dvije ili više ništica?

15. Pročitaj ove desetinske brojeve i kaži, za koliko je puta svaki susljedni broj veći od prednjega?

a)	*b)*
38·2415	0·87502
382·415	8·7502
3824·15	87·502
38241·5	875·02
382415	8750·2

16. Koliko puta veću vrijednost dobiva desetinski broj, pomakne li mu se desetinska tačka za 1, 2, 3, . . . mjesta prema desnoj strani? Kako se potom množi desetinski broj za 10, 100, 1000, . . .?

17. Pročitaj ove desetinske brojeve i kaži, za koliko je svaki broj, što nastaje, veći od prednjega?

a)	*b)*
46298·7	314·159
4629·87	31·4159
462·987	3·14159
46·2987	0·314159

18. Koji dio od prednjega broja postaje desetinski broj, kad mu se desetinska tačka pomakne za 1, 2, 3, . . . mjesta prema lijevoj strani? Kako se potom dijeli desetinski broj na 10, 100, 1000 . . .?

---

19. Izreci krunama i parama:
5·84 K, 3·56 K, 42·75 K, 3·98 K, 0·41 K, 0·57 K;
7·03 K, 8·07 K, 0·04 K, 9·2 K, 5·5 K, 0·3 K.

20. Napiši desetincima krune:
13 K 25 h, 4 K 72 h, 8 K 49 h, 1 K 88 h, 7 K 19 h;
4 K 80 h, 6 K 10 h, 3 K 7 h, 65 h, 70 h, 8 h.

21. Pročitaj po *m*, *dm*, *cm* i *mm*:
5·128 *m*, 9·327 *m*, 6·519 *m*, 3·846 *m*, 0·301 *m*;
6·038 *m*, 7·809 *m*, 5·27 *m*, 0·302 *m*, 4·007 *m*.

22. Izrazi desetincima *m*:
3 *m* 6 *dm*, 5 *cm* 8 *mm*, 2 *m* 6 *dm* 5 *mm*, 1 *m* 7 *dm* 9 *mm*;
6 *m* 2 *dm*, 4 *m* 5 *cm*, 8 *dm* 7 *cm*, 3 *dm*, 7 *cm*, 4 *mm*.

23. Koliko je *hl* i *l* u:
9·28 *hl*, 7·35 *hl*, 0·84 *hl*, 6·03 *hl*, 5·6 *hl*, 0·5 *hl*?

24. Izrazi po *g*, *dg*, *cg*, *mg*:
2·596 *g*, 7·425 *g*, 3·029 *g*, 0·38 *g*, 8·007 *g*, 0·04 *g*.

25. Obrati u desetinski broj:

a)				*b)*					
5 *q*	39 *kg*	14 *dkg*		7 *g*	4 *dg*	8 *cg*	3 *mg*		
2 „	8 „	35 „		4 „	9 „	— „	1 „		
— „	87 „	6 „		— „	6 „	2 „	— „		
6 „	— „	43 „		1 „	— „	7 „	5 „		

26. Napiši 5·314 *m* sa svim različitim nazivima.
5·314 *m* = 53·14 *dm* = 531·4 *cm* = 5314 *mm*.

27. Isto tako: 8347·58 *km*, 213·69 *dm*, 5126·45 *cm*.

28. Napiši 785·39 *a* sa svim različitim nazivima.

29. Isto tako: 381·35 *kg*, 643·2 *dkg*, 379·42 *g*.

2. Zbrojidba desetinskih brojeva.

Napiši stavke jednu pod drugom, kako će desetinske tačke doći tačno jedna ispod druge, počem će cjeline stati ispod cjelina, desetine ispod desetina, stoti dijeli ispod stotih dijela . . ., izvrši zatim zbrojidbu i u svoti stavi desetinsku tačku pod ostale desetinske tačke.

1.	2.	3.	4.
3·789	17·245	0·9876	6·5952
5·446	6·378	0·8765	9·3243
1·692	4·096	0·7654	8·7494
8·068	0·327	0·6543	3·7651
18·995	8·903	0·5432	9·9437

5.	6.	7.
15·43	308·576	84·37
8·5	13·0873	6·859
7·046	288·3	3·7659
32·7725	92·642	0·87685
0·908	0·89	13·7049
64·6565	45·1357	7·8906

Zbroji ove brojeve prije, kako stoje jedan ispod drugoga, a poslije jedan do drugoga:

	8.	9.	10.	11.	12.
13.	7·1593 +	3·5791 +	14·321 +	39·371 +	112·07
14.	5·0505 +	4·7036 +	97·531 +	63·958 +	952·96
15.	8·4062 +	0·4826 +	85·296 +	2·468 +	925·81
16.	9·6307 +	1·6161 +	28·406 +	64·209 +	793·59
17.	4·2086 +	7·4185 +	16·198 +	49·527 +	530·08

18. 75·297 + 8·0753 + 17·4465 + 5·8066 + 9·54 =
19. 3·70645 + 8·04387 + 9·3276 + 5·6982 + 0·36058 =
20. 49·87644 + 5·074 + 23·49648 + 75·30943 + 6·98 =

21. U nizu brojeva, što počinje s brojem 6·6728, svaki je broj, što nastupa, veći od pređašnjega za 2·3056; *a)* koliki je šesti broj, *b)* kolika je svota svih šest brojeva?

---

22. Netko potroši: 76·25 K, 13·64 K, 85·07 K, 102·5 K i 39·87 K; koliko je svega potrošio?

23. Neka domaćica kupi 48·2 *m* platna za košulje, 25·5 *m* za ubruse i 97·4 *m* za prostirače; koliko *m* ukupno?

24. Netko je kupio u stolara odar za 19·84 K, ormar za 46 K i stô za 16·66 K; koliko je u sve potrošio?

25. *A* ima vrtao od 65·2 *a*, *B* drugi vrtao za 16·42 *a* veći od onoga; koliki je drugi vrtao?

26. Neki posjednik ima 42·376 *ha* šume, 14·365 *ha* livade i 21·943 *ha* polja; koliko *ha* zaprema čitavo imanje?

27. Neki glavničar ima pet glavnica; prva mu daje 112·246 K dobitka na godinu, druga 97·38 K, treća 80·425 K, četvrta 69·634 K a peta 51·395 K; koji je ukupni dobitak na tim glavnicama?

3. Odbidba desetinskih brojeva.

Napiši odbitnik ispod odbidbenika, tako da desetinske tačke budu uprav jedna ispod druge, po čem će cjeline stati ispod cjelina, desetine ispod desetina, stoti dijeli ispod stotih dijela . . ., izvrši tada odbidbu i u razlici stavi desetinsku tačku pod ostale desetinske tačke.

1. 64·35 − 41·22	**2.** 8·974 − 2·053	**3.** 7·689 − 1·234	**4.** 6·397 − 0·273
5. 4·357 − 2·738	**6.** 17·96 − 13·58	**7.** 9·371 − 5·666	**8.** 7·042 − 0·682
9. 39·283 − 17·49	**10.** 5·92 − 2·565	**11.** 27·209 − 14·83	**12.** 5·7 − 3·1416

13.	**14.**	**15.**
8·445 − 2·576 =	7·401 − 0·92 =	9·782 − 2·083 =
5·062 − 3·083 =	5·38 − 4·463 =	8·045 − 5·7 =
90·04 − 9·655 =	89·5 − 18·875 =	6·89 − 2·947 =

16. 10·75038 − 1·4062	**17.** 9·37 − 0·21075	**18.** 100 − 32·5743

19. 20·9124 − 8·721 =	**20.** 144·237 − 65·4867 =
9·7477 − 3·285 =	71·8 − 7·1818 =
63·1426 − 48· =	275· − 82·6629 =

21. Odbij od broja 169·324:
a) 125, *b)* 136·38, *c)* 85·034, *d)* 61·3855, *e)* 9·8888.

22. Od 4986 odbij 623·25, od ostatka opet 623·25, i tako dalje 8 puta.

23. Zbroji brojeve 15·345, 8·219, 3·08, 0·468, 12·305, 6·43 i od svote odbij prvu stavku, od ostatka drugu i t. d.

---

24. Netko je od 87·26 K potrošio 36·64 K; koliko mu je preostalo?

25. Neki poslatak umjetnog gnoja tegli s bačvicom 213·25 *kg*; koliko tegli gnoj, ako prazna bačvica poteže 21·5 *kg*?

26. Neki posjednik ima dva polja, u jednom su polju 3·1562 *ha*, u drugom 2·2084 *ha*; za koliko je jedno polje veće od drugoga?

27. Najduži dan u jednome je mjestu od 15·87 sati, najkraći od 8·13 sati; koja je razlika između jednog i drugog?

28. Neka sluškinja ima 120 K plate na godinu; od toga je ona primila 9·4 K, da napravi novo odijelo, 5·5 K za tak postola i 24·96 K u gotovu novcu; koliko ima još primiti, da bude podmirena?

29. Od dvije bačve drži jedna 12·72 *hl*, druga 4·56 *hl* manje od prve; koliko drži ova druga bačva?

30. Neki je posjednik utjerao neke godine: od svojih polja 1036·68 K; od životinje 543 K; od voćnjaka i vrtla 190·96 K; od ovog dohotka ima platiti: za porez 205·26 K, za službu 247·2 K, za razne zanatlijske radnje 172·5 K, a za obiteljske potrebe 537·56 K. *a)* Koji je njegov ukupni dohodak, *b)* koliko iznose ukupno troškovi, *c)* koji je čisti preostatak?

4. Množidba desetinskih brojeva.

1. Kako se množi desetinski broj za 10, 100, 1000 . . .? (Zadaci **15.** i **16.** na strani 60.)

2. 7·45 × 10 =	**3.** 6·241 × 100 =	**4.** 0·2345 × 1000 =
1·342 × 10 =	49·055 × 100 =	3·142 × 1000 =
692·8 × 10 =	7·36 × 100 =	0·85 × 1000 =

5. 91·25 × 5 = 456·25; 144·8 × 4 = 2977·5 × 7 =

6. 7·818 × 6 = 0·359 × 7 = 54·08 × 3 = 167·39 × 2 =

7. 314·3 × 8 = 506·7 × 9 = 71·135 × 5 = 185·399 × 6 =

8. Kako se množi desetinski broj cijelim brojem?

9. 81·234 × 53 = 243 702 + 4061 70 = 4305·402

10. 54·27 × 47 = 68·39 × 68 = 125·75 × 92 = 35·426 × 19 =

11. 2·468 × 579 = 0·097 × 284 = 15·261 × 362 = 8·1397 × 445 =

12.

28·237 × 453	28·237 × 4·53
84 711	84711
1411 85	14 1185
11294 8	112 948
12791·361	127·91361

Ako pomnožimo 28·237 brojem 453, dobijemo 12791·361; pomnožimo li pak 28·237 za 4·53, t. j. 100.tim dijelom broja 453, to ćemo dobiti 100.ti dio od 12791·361, biva 127·91361. (Zad. 18., str. 60.)

Dva se desetinska broja među sobom **pomnože**, ako se oni pomnože kao da su cijeli brojevi bez obzira na desetinsku tačku i ako se u umnošku ocijepi toliko desetinaka, koliko ih ima u jednom i u drugom činbeniku.

13. 15·78 × 3·7 = 36·09 × 9·2 = 70·54 × 0·6 = 9·17 × 1·4 =

14. 4·35 × 2·75 = 9·18 × 7·34 = 8·17 × 2·57 = 0·75 × 0·26 =

15. 55·38 × 0·924 = 93·057 × 1·357 = 70·36 × 8·045 = 2·679 × 3·907 =

---

16. *m* tkanine stoji 4·32 K; ? stoji 26, 0·5, 7·75 *m*?

17. *kg* masla stoji 1·84 K; ? stoji 48, 0·6, 5·36 *kg*?

18. *q* suhih šljiva stoji 47·08 K; ? stoji 9, 0·38, 8·64 *q*?

19. *hl* octa zapada 19·76 K; ? zapada 17, 4·5, 23·82 *hl*?

20. 8 *a* vrtla zapada 282·4 K; koliko zapada 40 *a*?

21. Jednom se K mogu dobiti 2·4 *m* pamučnog platna; koliko *m* za 6·24 K?

22. Jednom se K dobivaju 3·5 *l* vina; ? za 12·6 K?

23. Iz nekog se točka toči na čas 136·2 *l* vode; koliko će se vode istočiti u jedan sat?

24. Neki mesar kupi utovljena prasca po 0·92 K *kg*; koliko ima platiti, ako je u njemu 145 *kg*?

25. U jednoj se bačvi nalazi 128·5 *l* ulja; koliko će tegliti ulje, ako *l* ulja poteže 0·9 *kg*?

26. Koji će biti čisti dohodak od 85 voćaka, ako svako stablo voćaka daje poprječni dohodak od 7·24 K na godinu i ako godišnji troškovi na svako stablo iznose 0·64 K?

5. Dioba desetinskih brojeva.

1. Kako se dijeli desetinski broj za 10, 100, 1000 . . .? (Zadaci **17.** i **18.**, str. 60.)

2. 784·2 : 10 =
89·07 : 10 =

3. 307·4 : 100 =
13·55 : 100 =

4. 655·8 : 1000 =
34·116 : 1000 =

5. 393·96 : 7 = 56·28

6. $13{\cdot}71_{00}$: 4 = 3·4275

7. Kako se dijeli desetinski broj cijelim brojem?

8. 53·21 : 5 =
6·712 : 4 =
212·4 : 6 =

9. 315·35 : 7 =
180·92 : 8 =
1·0531 : 2 =

10. 0·0234 : 9 =
39·801 : 6 =
17·3448 : 4 =

11. 13·764 : 37 = 0·372
2·66
74
0

12. 6·309 : 75 = 0·08412
309
90
150
0

13. 54·88 : 56 =
3·724 : 76 =
20·928 : 48 =

14. 0·8413 : 25 =
52·312 : 16 =
19·5051 : 75 =

15. 96 : 4 = 24
960 : 40 = 24
9600 : 400 = 24

Ako se diobenik i dionik pomnože jednim istim brojem, količnik ne trpi nikakve promjene.

16. 282·315 : 4·35 = 64·9
28231·5 : 435
2131
391 5
0

17. 27·6 : 0·75 = 36·8
2760 : 75
510
600
0

Ako je dionik desetinski broj, tada se i diobenik i dionik pomnože za 10, 100, 1000 . . ., prema tome, da li dionik ima 1, 2, 3 . . . desetinske brojke, čim dionik postane cio broj, i tada se preduzme dijeljenje.

18.	39·83 : 0·7 =		**19.**	1·23456 : 0·24 =
	1·482 : 2·6 =			0·24912 : 3·46 =
	347·8 : 7·4 =			405·216 : 0·072 =
	5·696 : 0·32 =			162·1328 : 30·4 =
20.	1·963 : 0·62 =		**21.**	3·1564 : 0·64 =
	36·72 : 4·8 =			0·22099 : 3·85 =
	0·8303 : 8·74 =			0·21576 : 0·775 =
	2·2318 : 0·035 =			7·23604 : 34·5 =

22. 8, 20 *m* stoji 37·6 K; po što je 1 *m*?

23. 9, 13 *a* „ 129·87 K; „ „ „ 1 *a*?

24. 15, 28 *q* „ 466·62 K; „ „ „ 1 *q*?

25. 12, 18·6 *kg* „ 156·24 K; „ „ „ 1 *kg*?

26. 36 *l* leće stoji 16·29 K; koliko stoje 4 *l*?

27. *hl* vina stoji 25·45 K; koliko stoji 20 *l*?

28. Za 48 K dobije se 74·4 *l* bijeloga vina; koliko *l* za K?

29. „ 60 K „ „ 123·6 *kg* skroba; koliko *dkg* za 10 K?

30. Jedno polje od 13·482 *ha* ima se razdijeliti na 3 jednaka dijela; koliki će biti svaki dio?

31. Na isplatu duga od 288 K neki je seljak podao 4·5 *hl* ulja; po što se računao *hl* ulja?

32. Imaju se napraviti kamene stube, da se uzađe na visinu od 4·32 *m* stepenicama od 0·18 *m*; koliko će stepenica za to trebati?

33. Koliko se koraka ima učiniti, da se prevali 5·226 *km*, ako se svaki korak računa 0·65 *m*?

34. 2·5 *kg* šafrana zapadaju 190 K; po što će se prodavati *dkg*, da ukupni dobitak iznese 35·75 K?

35. Tri su lica kupila zajedno 24 *hl* ječma za 244·8 K; *A* je uzeo 8 *hl*, *B* 4 *hl* a *C* ostalo; koliko ima svako od njih platiti?

36. Jedno je čeljade pogodilo sijeno na nekoj livadi za 148 K, a pokosilo je na njoj 40 *q*; po što ga zapada *q* sijena, ako je, uz ovaj trošak, za kosidbu potrošilo 8·4 K, za sušenje 5·65 K a za prijevoz 7·55 K?

37. 25 dvanaestica rubaca zapada 241·25 K; koliko zapada 12 dvanaestica?

38. 34 *kg* mesa stoje 58·48 K; koliko će stati 123·75 *kg*?

***39.** Neka je glavnica uložena uz 1 % (1 po sto), biva: 100 K glavnice daje na godinu 1 K kamata; koliko će kamata dati na godinu glavnica od 381 K?

100 K glavnice daje 1 K kamata,
1 „ „ „ 100.i dio od 1 K, t. j. 0·01 K kamata,
381 „ „ „ 381 put 0·01 K = 3·81 K kamata.
Godišnje su kamate uz 1 % 100.i dio glavnice.

40. Koje su godišnje kamate na 761 K po 6 %?

761 K daje po 1 % . . . . . = 7·61 K
po 6 % . . 6 puta 7·61 K . . = 45·66 K.

41. Koliko kamata daje na godinu:

a) 1250 K, 3450 K, 7825 K, 17286 K po 4 %?
b) 2025 K, 4810 K, 6375 K, 29128 K po 5 %?

42. Koliko kamata daju 4852 K po 5 % u 3 godine?

4852 K po 1 % . . 48·52 K
po 5 % . . 242·60 K u 1 godinu,
727·8 K u 3 godine.

43. Koliko kamata daju:

a) 795 K po 6 % u 2 godine?
b) 1706 K po 5 % u 3 godine?
c) 5880 K po 7 % u 4 godine?

6. Ponovni zadaci.

***1.** Koliko iznosi:

a) 3 puta 43, 75, 92, 39, 130, 209, 264?
b) 5 puta 19, 56, 48, 72, 240, 144, 398?

***2.** 51—13= 92—68= 598—234= 725—257=
87—37= 105—76= 856—513= 616—333=

***3.** *kg* kave stoji 2·8 K; ? stoji 7, 12, 25 *kg*?

***4.** *hl* vina „ 23 K; ? „ 9, 14, 32 *hl*?

5. *m* je svilene tkanine po 4·42 K; ? stoji 8, 17, 25·5 *m*?

6. *kg* je slatke korice po 3·76 K; ? „ 12, 0·2, 52·8 *kg*?

***7.** 12 *m* platna zapada 27 K; ? zapada 24, 36, 60 *m*?

***8.** 15 *kg* suhvica „ 24 K; ? „ 30, 45, 75 *kg*?

***9.** 9 *hl* kvasine „ 254·8 K; ? „ 36, 54, 72 *hl*?

10. Godišnje kamate na jednoj glavnici iznose 258·36 K; koliko tih kamata pada na mjesec?

11. Neka glavnica daje na godinu 137·635 K kamata; koliko će kamata dati u 2·4 godine?

12. Koliko će iznijeti u srebru 85·15 K u zlatu, ako se 1 kruna u zlatu računa 1·2 K u srebru?

13. Neki je krčmar prodao u 28 dana 30·24 *hl* vina; koliko je poprijeko prodavao na dan?

14. Neki je težak pòkupio na zemlji od 28 *a* 4·76 *q* duhana po 230·5 K; po koliko K pada na svaki *a*?

15. $915 \times 32 =$ $1308 \times 57 =$ $4726 \times 48 =$

16. $0{\cdot}374 \times 419 =$ $49{\cdot}61 \times 835 =$ $2{\cdot}086 \times 573 =$

17. $2{\cdot}706 \times 5{\cdot}31 =$ $0{\cdot}684 \times 0{\cdot}794 =$ $4{\cdot}017 \times 0{\cdot}096 =$

18. Ako se *hl* bijeloga vina platio po 56 K, a prodala su se 32 *hl* za 1984 K; koliko se na prodaji dobilo?

***19.** Majka je pomiješala *l* vina od 30 h, *l* od 32 h i *l* od 40 h; po što dolazi *l* smjese?

***20.** $36+43=$ $77+39=$ $335+214=$ $765+341=$
$64+26=$ $54+88=$ $576+142=$ $908+425=$

***21.** Koliko se puta nalazi:

a) 5 u 65, 90, 75, 125, 220, 415, 620, 835?

b) 6 u 84, 126, 318, 428, 564, 210, 534, 762?

***22.** Neki trgovac primi dva poslatka platna, u jednom je bilo 238 *m*, u drugom 44 *m* više; koliko je *m* bilo u obadva?

***23.** 15, 20 *m* zapada 60 K; po što je *m*?

***24.** 8, 12 *kg* „ 14·4 K; „ „ „ *kg*?

25. 0·5 *q* buhača „ 36·4 K; „ „ „ *q*?

26. 7·2 *hl* rakije „ 460·8 K; „ „ „ *hl*?

***27.** 45 *m* platna „ 27 K; koliko zapada 5, 9 *m*?

***28.** 30 *kg* sjemena od djeteline stoji 48 K; koliko stoje 3, 10, 15 *kg*?

29. 24 *q* žita stoje 327·48 K; koliko stoje 4, 6, 8 *q*?

30. Neka je seljanka donijela na trg 14 *kg* masla i dobila za to 27·44 K; po što je prodavala maslo?

31. Da se odgoji 100 voćaka, hoće se prve godine troška:

za sađenje 12·4 K, za koce i likovinu 4·7 K, za klaštrenje 8·76 K, za uređenje tla i za gnojenje 19·2 K; koliko troška ukupno?

*32. Kolika je:

a) polovica od 96, 168, 132, 214, 350, 576?

b) 5.i dio od 85, 200, 325, 430, 615, 840?

33. 120744 : 516 =
625612 : 908 =
193409 : 527 =

34. 1·1414 : 0·026 =
0·46543 : 0·0061 =
3·78084 : 58·8 =

35. Koliko se kamata dobiva na 990 K, 1350 K, 2640 K, 3552 K, 5916 K, 12873 K po 5 % u 3 godine?

*36. 12 radnika dovrši neku radnju u 15 dana; u koliko bi dana dovršilo tu radnju 9 radnika?

*37. 40 *m* konopljane tkanine stoji 135 K
24 *m* „ „ „ ?

*38. 54 *l* vina stoje 18 K
36 *l* „ „ ?

39. Ako se od 3·42 *kg* žita dobivaju 2·85 *kg* brašna, koliko će *kg* žita trebati za 100 *kg* brašna?

III. Računanje višeimenim brojevima.

1. Obraćanje većih jedinica u manje.

*1. Koliko je sati u 8 dana?

1 dan = 24 sata, 8 dana je 8 puta 24 sata, biva 192 sata; ili: 1 je dan 24 puta 1 sat, 8 dana je zato 24 puta 8 sati = 192 sata.

24 se zove obratnikom za dane i sate.

*2. Koliko je h 5, 8, 17, 37, 90, 163 K?
*3. „ „ *dm* 6, 16, 48, 57, 108, 418 *m*?
*4. „ „ *cm* 3, 9, 15, 43, 78, 213 *m*?
*5. „ „ *m* 4, 7, 11, 29, 43, 76 *km*?
*6. „ „ *a* 2, 10, 38, 77, 94, 128 *ha*?
*7. „ „ *l* 4, 7, 19, 39, 83, 202 *hl*?
*8. „ „ *g* 3, 11, 25, 57, 98, 175 *dkg*?
*9. „ „ *dkg* 2, 9, 17, 43, 74, 225 *kg*?
*10. „ „ mjeseci 3, 7, 13, 28 godina?
11. „ „ časa 4, 20, 71, 296 dana?

12. Koliko je dana proživio starac od 94 godine, ako su od tih godina 24 bile prijestupne?

***13.** Koliko je mjeseci 9 godina 8 mjeseci?

9 puta 12 mjeseci = 108 mjeseci
+ 8 „
116 mjeseci.

14. Koliko je časova 3 dana 17 sati 48 časa?

***15.** 9 K 73 h = 973 h.

***16.** 3 *m* 5 *dm* 7 *cm* = 357 *cm*.

Obrati u najmanje jedinice:

17. 57 K 65 h
38 „ 8 „
5 *m* 2 *dm* 5 *cm*.

18. 4 *ha* 37 *a* 9 m^2
37 *hl* 7 *l*
3 *q* 9 *kg* 18 *dkg*.

19. Obrati 5·45 dana u dane, sate i časove.

5·45 dana
— × 24
180
90
10·80 sati
— × 60
48 časa

5·45 dana = 5 dana 10 sati 48 časa.

20. 7·346 *m* = 7 *m* 3 *dm* 4 *cm* 6 *mm*.

Obrati desetinke sljedećih brojeva u imenovane jedinice najmanje vrsti:

21. 8·346 godina
18·25 K
5·08 K

22. 0·894 *m*
2·075 *km*
5·0785 *ha*

23. 45·7 *hl*
33·734 *kg*
4·286 *q*

24. Sunčana godina ima 365·24222 dana; koliko je ovdje dana, sati, časa i hipa?

2. Obraćanje manjih jedinica u veće.

1. Koliko je dana 888 sati?

1 dan ima 24 sata, 1 je sat po tom 24.i dio 1 dana; zato je 888 sati 24.i dio od 888 dana. 888 sati = 888 dana : 24 = 37 dana.

***2.** 831 h = 8 K 31 h.

***3.** 5947 *mm* = 5 *m* 9 *dm* 4 *cm* 7 *mm*.

Obrati u imenovane jedinice veće vrsti:

4.		5.		6.	
724	mjeseca	32338	*dm*	2893	*l*
5488	časa	57020	*mm*	4578	*kg*
1262	h	94404	m^2	12345	*g*

7. Od jednoga do drugoga uštapa prođe 2551443 hipa; obrati ovo u dane, sate, čase i hipe.

8. Obrati 7 dana 11 sati 24 časa u desetinski izraz dana.

24 (časa) : 6,0 = 0·4 sata,
11·4 (sati) : 24 = 0·475 dana;
potom 7 dana 11 sati 24 časa = 7·475 dana.

9. 3 *m* 5 *dm* 7 *cm* 3 *mm* = 3·573 *m*.

10. 87 *ha* 8 *a* = 87·08 *ha*.

Obrati u desetinski ulomak bližnje veće jedinice:

11.		12.		13.		14.	
18	sati	9	*dm*	7	m^2	9	*l*
43	h	27	*cm*	25	*a*	35	*dkg*

Obrati u desetinski ulomak najveće imenovane jedinice:

15. 702 K 46 h
28 K 5 h
4 *m* 8 *cm* 1 *mm*

16. 17 *hl* 58 *l*
81 *ha* 55 *a* 7 m^2
80 *kg* 5 *dkg* 8 *g*

3. Zbrojidba višeimenih brojeva.

1. Zbroji 37 dana 19 sati i 21 dan 14 sati.

Napamet: 37 dana 19 sati i 21 dan je 58 dana 19 sati i 14 sati je 59 dana 9 sati.

Pismeno:

37	dana	19	sati
21	„	14	„
59	dana	9	sati.

19 sati + 14 sati = 33 sata
= 1 dan 9 sati

2.

5	godina	8	mjeseci		
11	„	7	„		
8	„	11	„		

3.

15	dana	22	sata	41	čas		
9	„	17	„	34	„		
27	„	16	„	45	„		

4.

235	K	67	h	ili	235·67	K	
186	„	82	„		186·82	„	
344	„	6	„		344·06	„	
407	„	35	„		407·35	„	
1173	K	90	h		1173·90	K	= 1173 K 90 h

5.

7 *m*	5 *dm*	5 *cm*,	ili	755 *cm*	ili 7·55 *m*
6 „	7 „	2 „		672 „	6·72 „
8 „	9 „	7 „		897 „	8·97 „
23 *m*	2 *dm*	4 *cm*		2324 *cm*	23·24 *m*

= 23 *m* 2 *dm* 4 *cm*.

Na isti način zbroji ove višeimene brojeve:

6.

47 *km*	245 *m*
36 „	728 „
29 „	63 „
103 „	560 „

7.

7 *m*	8 *dm*	5 *cm*	6 *mm*
4 „	9 „	— „	7 „
8 „	2 „	3 „	— „
— „	7 „	9 „	5 „

8.

782 K	55 h
207 „	74 „
563 „	8 „
649 „	90 „

9.

122 *ha*	75 *a*
88 „	64 „
50 „	7 „
— „	86 „

10.

59 *hl*	26 *l*
95 „	9 „
61 „	83 „
74 „	66 „

11.

15 *q*	32 *kg*	75 *dkg*
28 „	7 „	49 „
19 „	81 „	6 „
30 „	— „	87 „

12.

8 *g*	3 *dg*	7 *cg*
4 „	— „	6 „
7 „	8 „	5 „
6 „	9 „	— „

---

*13. Dvije palice jedna od 2 *m* 73 *cm*, druga od 3 *m* 8 *cm*, koju će ukupnu visinu dati, polože li se jedna poviše druge?

14. Neki je trgovac prodao 13 *hl* 75 *l*, 18 *hl* 90 *l* i 15 *hl* 45 *l* vina; koliko je ukupno prodao?

15. Neki glavničar primi u ime kamata od dužnika *A* 144 K 68 h, od *B* 108 K, od *C* 87 K 75 h, od *D* 124 K 62 h; koliko ukupno?

16. Neki je vrt dug 64 *m* 3 *dm* 6 *cm*, a 35 *m* 2 *dm* 8 *cm* širok; koliko je dug zid, što ga ograđuje?

17. Od dva polja ima jedno 3 *ha* 66 *a*, a drugo 1 *ha* 43 *a* više od prvoga; koliko je drugo polje?

18. Neki je posjednik našao 124 *hl* 35 *l* pšenice, 192 *hl* 60 *l* raži i 106 *hl* 72 *l* ječma; koliko žita iznosi cijela ljetina?

19. Sukno za haljinu stoji 28 K 54 h, postava 6 K 76 h, ostali pribor 5 K 80 h, a ruke 10 K 90 h; koliko će stati gotova haljina?

20. Račun gospodinu N. ovdje.

1905		K	h
veljače 12.	Tak novih postola . . .	19	—
ožujka 8.	Poplati na tak postola	2	90
„ 23.	Dva taka cipela za gospođu . .	19	20
travnja 15.	Popravci na tak djetinjih postola	1	28
„ 25.	Naglavak na tak cipela	5	60
lipnja 20	Dva taka novih djetinjih postola.	9	60
	Svota .	. .	. .

21. *A* ima 15 godina 4 mjeseca 8 dana, *B* je 2 godine 9 mjeseci 27 dana stariji; koliko je ovom drugom godina?

22. Koliko je vremena prošlo od porođenja Isusova:

a) na 13. travnja 1712? *b)* na 27. srpnja 1788?

c) na 21. siječnja 1834? *d)* na 9. listopada 1890?

23. Koji se nadnevak pisao, kad je od porođenja Isusova prošlo:

a) 1739 g. 5 mj. 27 d.? *b)* 1791 g. 6 mj. 6 d.?

c) 1813 „ 5 „ — „ *d)* 1890 „ — „ 18 „

24. Carica se Marija Terezija rodila 13. svibnja 1717 i doživjela 63 god. 6 mj. 16 dana; kojega je dana umrla?

Naizust: 63 godine poslije porođenja carice Marije Terezije piše se 13. svibnja 1780, 6 mjeseca poslije: 13. studenoga 1780, a 16 dana kasnije: 29. studenoga 1780. Carica je zato umrla 29. studenoga 1780.

Pismeno: vrijeme porođenja 1716 godina 4 mjeseca 12 dana
vrijeme življenja 63 „ 6 „ 16 „
dan smrti 1779 godina 10 mjeseca 28 dana.
Ona je potom umrla 29. studenoga 1780.

25. Car se je Franjo I. rodio 12. veljače 1768 i umro nakon 67 godina i 18 dana života; koga je to dana bilo?

4. Odbidba višeimenih brojeva.

1. 43 dvanaestice 11 komada
— 28 „ 5 „
15 dvanaest. 6 komada

2. 1879 god. 3 mj. 25 dana
— 1798 „ 7 „ 12 „

3. 26 *m* 5 *dm* 8 *cm*, ili 2658 *cm*, ili 26·58 *m*
— 18 „ 6 „ 3 „ — 1863 „ — 18·63 „
7 *m* 9 *dm* 5 *cm* 795 *cm* 7·95 *m*
= 7 *m* 9 *dm* 5 *cm*.

Na isti način odbij:

4. 306 K 75 h	**5.** 8 *m* 128 *mm*	**6.** 9 *km* 321 *m*
— 182 „ 36 „	— 2 „ 75 „	— 5 „ 408 „
7. 76 *ha* — *a*	**8.** 26 *hl* 27 *l*	**9.** 175 *kg* 8 *dkg*
— 18 „ 76 „	— 12 „ 79 „	— 58 „ 36 „
10. 6 *g* 5 *dg* 8 *cg*	**11.** 13 rizama 4 knjige 42 lista	
— 2 „ 7 „ 5 „	— 3 „ 8 „ 27 „	

12. Od panja duga 6 *m* 8 *dm* 5 *cm* bila su otpiljena 3 *m* 5 *dm* 8 *cm*; koliko je ostalo?

13. Neki seljak kupi za sjeme 2 *hl* 45 *l* pšenice; na jednu njivu posije 1 *hl* 16 *l*, na drugu 72 *l*; koliko mu je sjemena preostalo?

14. Jedna skrinja s robom poteže 178 *kg* 22 *dkg*, prazna skrinja tegli 19 *kg* 35 *dkg*; koja je čista težina robe?

15. Od jednog polja od 81 *a* 25 m^2 bijahu otkinuta 4 *a* 60 m^2 za put, što se ima provesti; koliko je polja ostalo u komadu?

16. Neki je posjednik našao na jednoj zemlji 226 *hl* 55 *l* krumpira, a na drugoj 182 *hl* 70 *l*; od toga je ostavio za kućne potrebe 110 *hl* 80 *l*, ostalo je prodao; koliko je *hl* prodao?

17. Neko je čeljade imalo na koncu prosinca mjeseca u gotovu novcu 68 K 38 h, ono je pak

	primilo:	potrošilo:
u siječnju . .	257 K 28 h	214 K 42 h
u veljači . .	302 „ 75 „	138 „ 80 „
u ožujku . .	288 „ 64 „	203 „ 4 „ ;

koliko mu je preticalo na koncu svakoga mjeseca?

18. Antunu je 9 godina, njegovoj sestri 3 godine 7 mjeseci 22 dana; koliko je Antun stariji od sestre?

19. Car Josip II. rodi se 13. ožujka 1741 a umre 20. veljače 1790; koliko mu bijaše godina?

Naizust: Od 13. ožujka 1741 do 13. ožujka 1789 broji se 48 godina, od 13. ožujka 1789 do 13. veljače 1790 11 mjeseci, od 13. do 20. veljače 1790 7 dana. Potom je car Josip II. doživio 48 godina, 11 mjeseci i 7 dana.

Pismeno:

doba smrti	1789 godina	1 mjesec	19 dana
doba porođenja	1740 „	2 „	12 „
trajanje života	48 godina	11 mjeseci	7 dana.

20. Naš je car Franjo Josip I. stupio na prijestolje 2. prosinca 1848., a bilo mu je tada 18 godina 3 mjeseca i 14 dana; kada se rodio?

21. Svaki će učenik napisati dan svoga porođenja i izračunati, koje su mu sada godine.

5. Množidba višeimenih brojeva.

1. 15 dana 22 sata 46 časa × 9

143 dana 12 sati 54 časa

46 časa × 9	22 sata × 9	15 d. × 9
414 (č.) : 6,0 = 6 sati	198 sati	135 d.
54 č.	+ 6 „	+ 8 „
	204 (sata) : 24 = 8 d.	143 d.
	12 s.	

2. Pomnoži 38 K 62 h za 27:

3862 h × 27	ili	38·62 K × 27
27034		270·34
7724		772·4
104274 h		1042·74 K

= 1042 K 74 h.

Izračunaj na isti način umnoške:

3. 308 K 8 h × 39

17 *m* 2 *dm* 7 *cm* × 23

38 *km* 349 *m* × 14

4. 4 *ha* 89 *a* × 49

17 *hl* 33 *l* × 82

248 *kg* 69 *g* × 73

---

5. Koliko zapada 34 *kg* brašnenog cvijeta po 23 h?

Napamet: 23 h = 2 komada od deset para i 3 h;
34 puta 2 komada od deset para je 68 komada od deset para = 6 K 80 h;
34 puta 3 h su 102 h = 1 K 2 h;
6 K 80 h i 1 K 2 h = 7 K 82 h.

Pismeno: 0·23 K × 34 = 7·82 K.

***6.** Na isti način izračunaj:

a) 28 *l* piva po 32 h
b) 19 *l* varenjaka po 44 h
c) 14 *kg* brašna po 28 h
d) 73 *kg* sapuna po 62 h
e) 21 *m* platna po 1 K 42 h
f) 42 *m* svile po 4 K 15 h
g) 36 *hl* krumpira po 4 K 70 h
h) 19 *hl* zobi po 6 K 64 h

***7.** 1 *kg* bravetine stoji 98 *h*; koliko zapada 27 *kg*?

98 h = 1 K — 2 h.

*8. Koliko zapada 28 *hl* žita po 10 K 95 h?

10 K 95 h = 11 K — 5 h.

9. Koliko zapada 8, 17, 25, 46, 83

a) *q* modre galice po 63 K 42 h? *c)* *hl* vina po 27 K 96 h?

b) *hl* prosa po 31 K 85 h? *d)* *ha* polja po 3080 K 52 h?

*10. *dm* stoji 8, 17, 38, 54 h; po što *m*?

*11. *l* „ 16, 20, 36, 48 h; „ „ *hl*?

*12. *kg* „ 18, 32, 48, 96 h; „ „ *q*?

*13. *a* vrtla prodao se za 38 K 48 h; po koliko zapada *ha*?

*14. *l* pšenice tegli 78 *dkg*; koliko tegli *hl*?

15. Neke ure utiču za 1 čas 34 hipa na dan; za koliko će uteći u 26 dana?

16. Neki je vozač nakrcao 13 denjaka robe, svaki denjak od 108 *kg* 6 *dkg*; koliko je teška sva nakrcana roba?

17. Zlatni dukat vrijedi 11 K 29 h; koliko vrijedi 9, 17, 38, 143, 255 dukata?

18. Neki težak zaštedi na svojoj radnji 2·45 K na nedjelju; koliko zaštedi u 9, 15, 32, 41, 49, 52 nedjelje?

*19. 8 *kg* škroba stoji 5 K 28 h; koliko stoje 72 *kg*?

72 *kg* je 9 puta 8 *kg*; 72 *kg* zato stoje 9 puta 5 K 28 h.

*20. 12 *m* mušuline stoji 4 K 20 h; koliko stoje 24, 48, 60 *m*?

*21. 6 *kg* gleđe stoji 5 K 4 h; koliko stoji 18, 60, 72 *kg*?

*22. 20 *l* octa zapada 4 K 80 h; koliko zapada 40, 60, 100 *l*?

23. Koliko će se zaštedjeti u 15 godina, ako se na dan prištedi 12 h? (Godina po 365 dana.)

24. Ako radnik dobije na dan 2 K 12 h, koliko će dobiti 16 radnika u 25 dana?

25. U nekoj tvornici rade 34 muškarca i 12 ženskih; koliko iznosi nedjeljna plata, ako svaki muškarac dobiva 11 K 50 h, a svaka ženska 8 K 20 h?

26. U nekoj mlinici ima 6 mlina; ako se jednim mlinom samelje na dan 5 *hl* 36 *l* ječma, koliko će se samljeti svim mlinima u 42 dana?

27. Neki trgovac kupi 17 *q* šećera po 77 K 64 h i proda sve to za 1460 K 64 h; koliko je na šećeru dobio?

28. Trgovac žitom kupi 58 *hl* pšenice za 751 K 68 h; od toga žita proda 17 *hl* po 14 K 24 h, 23 *hl* po 14 K 68 h, a ostalo po 14 K 12 h; koliko je na svoj pšenici dobio?

29. Neka gospođa poda svojoj švalji 40 *m* platna s nalogom, da joj napravi dvanaesticu košulja; koliko će platna švalja povratiti, ako joj za svaku košulju pođu 3 *m* 15 *cm*?

30. Dohodak obrađenih njiva u jednom imanju.

		K	h
1.	58 *hl* pšenice po 12 K 96 h	. . .	. .
2.	84 *hl* raži po 10 K 20 h	. . .	. .
3.	61 *hl* ječma po 9 K 44 h	. . .	. .
4.	65 *hl* zobi po 6 K 44 h	. . .	. .
5.	286 *hl* krumpira po 4 K 88 h	. . .	. .
6.	320 *q* slame po 4 K 30 h	. . .	. .
	Ukupno .	. . .	. .

6. Dioba višeimenih brojeva.

1. Koliko je puta 2 *m* 9 *dm* 1 *cm* u 151 *m* 3 *dm* 2 *cm*?

2 *m* 9 *dm* 1 *cm* = 291 *cm*
151 *m* 3 *dm* 2 *cm* = 15132 *cm*

15132 : 291 = 52

2. 538 dana 19 sati 39 časa : 6 dana 15 sati 39 časa =

3. 1 *km* 240 *m* 8 *dm* : 5 *m* 2 *dm* 8 *cm* =

4. 179 *ha* 7 *a* : 3 *ha* 81 *a* =

5. 618 *hl* 54 *l* : 7 *hl* 93 *l* =

6. 1269 K 45 h : 13 K 65 h =

7. Kolik je 34.i dio od 86 dana 10 sati?

86 dana 10 sati : 34 = 2 d. 13 s.
18 „ × 24
72 (pridodaj 10 sati)
36
442 sata
102
0

8. 41 K 4 h : 9 = 4 K 56 h

9. 94 *ha* 14 *a* : 6 = 15 *ha* 69 *a*

10. Kolik je 73.i dio od 2706 K 84 h?

2706·84 K : 73 = 37·08 K
516 = 37 K 8 h
584

11. Izračunaj količnike ovim diobama:

a) 230 K 95 h : 155	*e)* 402 *ha* 81 *a* : 29
b) 9225 K 30 h : 382	*f)* 515 *hl* 45 *l* : 65
c) 902 *m* 1 *cm* : 107	*g)* 110 *kg* 952 *g* : 36
d) 120 *km* 509 *m* : 37	*h)* 92 *dkg* 5 *g* 12 *cg* : 112

***12.** *m* stoji 1, 2, 8, 42 komada od deset para; ? stoji *dm*?

***13.** *hl* „ 8, 20, 28, 48 K; ? stoji *l*?

***14.** *q* „ 16, 32, 64, 160 K; ? stoji *kg*?

***15.** 100 K glavnice daje na godinu 5 K kamata; koliko kamata daje 1 K glavnice?

***16.** Koliko se h kamata prima na godinu na glavnicu od 1 K, ako glavnica od 100 K daje 4, 6, 7 K kamata?

Koliko kruna godišnjih kamata daje glavnica od 100 K, toliko para godišnjih kamata daje glavnica od 1 K.

***17.** Koliko će kamata dati glavnica od 48 K u godinu dana po 4%, 5%, 6%, 7%?

18. Koje su godišnje kamate na 627 K po 5%?

600 K daju 6 puta 5 K = 30 K, 27 K daju 27 puta 5 h = 135 h = 1 K 35 h; 30 K i 1 K 35 h = 31 K 35 h.

19. Koje će kamate dati na godinu:

a) 400 K, 550 K, 690 K, 125 K, 863 K po 4%?

b) 700 K, 380 K, 820 K, 275 K, 328 K po 5%?

c) 500 K, 650 K, 460 K, 635 K, 876 K po 6%?

20. 8 skrinja šećera potežu 856 *kg* 48 *dg*; koja je poprječna težina svake skrinje?

21. 36 *m* platna prodalo se za 136 K 8 h; po što zapada *m*?

22. Stube, kojima se uzlazi na visinu od 3 *m* 3 *dm* 6 *cm*, imadu 16 stepenica; koliko je visoka svaka stepenica?

23. Koliko će dana doteći dvjema konjma 15 *hl* 12 *l* zobi, ako im se daje danomice po 18 *l*?

24. Koliko se *hl* pšenice može nabaviti za 583 K 20 h, ako je pšenica po 12 K 96 h?

25. Uz neku cestu od 2 *km* 761 *m* dužine posađen je red od 503 voćke na jednakom razmaku; kolik je taj razmak?

***26.** *q* lanenog ulja stoji 76 K 48 h; koliko stoji 25 *kg*?

25 *kg* je 4.i dio od 1 *q*; 25 *kg* stoji zato 4.i dio od 76 K 48 h, biva 19 K 12 h.

*27. *ha* se polja prodao za 1504 K 80 h; koliko zapada 10, 25, 50 *a*?

*28. 18 *m* saga stoji 58 K 50 h; koliko stoje 3 *m*?

3 *m* je 6i. dio od 18 *m*; zato . . .

*29. 36 *hl* octa stoji 629 K 28 h; koliko stoje 4, 6, 9, 12, 18, *hl*?

*30. Za 120 K mogu se kupiti 452 *kg* 40 *dkg* brašna; koliko se može kupiti za 12, 20, 60 K?

31. *hl* pšenice stoji 13 K 10 h; koliko stoji 30 *l*?

20 *l* = $^1/_5$ od *hl*	K . . h
10 „ = $^1/_2$ od 20 *l*	„ . . „
30 *l*	K . . h

32. *q* kukuruzova brašna stoji 34 K; koliko stoje 24, 35, 60 *kg*?

33. Neka glavnica daje na godinu 91 K 44 h kamata; koliko će dati u 7 mjeseci?

34. *hl* vina stoji 24 K; koliko stoje 3 *hl* 65 *l*?

3 *hl* 65 *l* = 3 *hl* + 50 *l* + 10 *l* + 5 *l*.

35. *hl* leće stoji 44 K; koliko stoji 10 *hl* 24 *l*?

36. 7 *kg* šurlica zapada 4 K 48 h; koliko zapada 9 *kg*?

7 *kg*	4 K 48 h
1 „	— „ 64 „
9 „	5 „ 76 „

37. 8 stolnjaka stoji 26 K 18 h; koliko zapada 5 stolnjaka?

38. 14 *hl* vina zapada 324 K 10 h; koliko zapada 25 *hl*?

39. Neki mesar proda krčmaru 27 *kg* govedine po 1 K 28 h; koliko će *l* vina uzeti na isplatu, ako je vino po 72 h?

40. U četiri sajmovna dana bijaše *hl* ječma po 10 K 20 h, po 9 K 86 h, po 10 K 12 h, po 9 K 74 h; koja je bila popriječna cijena hektolitru?

*41. Neki krčmar kupi *hl* slatkoga vina za 48 K 88 h; po što će prodavati *l*, da na vinu dobije 8 K 56 h?

42. *A* i *B* na svojoj radnji dobili su 37 K 96 h; *A* je radio 5 dana, *B* 8 dana; koliko od ukupnog dobitka pripada jednom a koliko drugom?

43. 243 K 12 h imaju se razdijeliti između tri lica tako, da *A* dobije polovicu, *B* trećinu a *C* ostalo; koliko će primiti svako lice?

44. Neki seljak proda trgovcu 24 *kg* masla po 1 K 48 h, a kupi u njega 6 *m* sukna po 7 K 84 h i 3 *m* postave po 72 h; tko od njih duguje što u gotovu novcu i koliko?

7. Ponovni zadaci.

Sračunaj:

*1. 13 *kg* šljiva po 40 h
21 *kg* sapuna po 62 „
18 *l* boba po 24 „
15 *l* prosa po 32 „

*2. 16 *m* postava po 1 K 14 h
20 *m* platna po 2 „ 36 „
25 *kg* kave po 2 „ 70 „
7 stolnjaka po 6 „ 65 „

3. 0·3854 × 0·576 =
7·5946 × 8·92 =
57·842 × 0·975 =

4. 9·4528 × 7·8952 =
0·6289 × 1·5476 =
3·5607 × 0·0893 =

*5. *l* kamenog ulja tegli 80 *dkg*; koliko tegli *hl*?

6. Iz bačve, u kojoj je bilo 15 *hl* 18 *l* vina, istočilo se 6 *hl* 24 *l*; koliko je vina preostalo u bačvi?

7. Netko je kupio bačvicu piva i platio za nju 6 K 75 h; od koliko je *l* bačvica, ako *l* stoji 27 h?

8. Imaju se napraviti stube, da dosegnu visinu od 3 *m* 1 *dm* 2 *cm* stepenicama 1 *dm* 3 *cm* visokim; koliko se hoće takovih stepenica?

*9. *hl* rakije stoji 74 K; ? stoji 8, 12, 30 *hl*?

*10. *q* šećera „ 48 K; ? „ 5, 13, 21 *q*?

11. 0·5 + 0·25 + 0·125 + 0·0625 + 0·03125 =

12. 3·095 + 14·764 + 38·704 + 0·588 + 7·623 =

13. 0·0523 + 0·47825 + 13·10578 + 0·34987 =

14. Neki posjednik ima 46 *ha* 76 *a* 52 m^2 polja, 15 *ha* 28 *a* 85 m^2 livade, 12 *ha* 9 *a* 37 m^2 vinograda; koliko zemlje ima ukupno?

*15. Koliko kamata daje na godinu:
a) 850 K po 4%? *b)* 562 K po 5%?
c) 350 „ „ 6%? *d)* 923 „ „ 7%?

*16. 8 *l* ulja zapada 5 K 76 h; po što je *l*?

*17. 9 *l* varenika „ 3 „ 96 „; „ „ „ *l*?

*18. 6 *m* konopljane tkanine stoji 13 K 74 h; po što je *m*?

*19. 12 *m* platna „ 13 „ 44 „ „ „ „ *m*?

*20. 7 *kg* repnoga sjemena „ 3 „ 64 „ „ „ „ *kg*?

*21. 8 *kg* sira „ 11 „ 84 „ „ „ „ *kg*?

22. Neki je gospodin osigurao svoje pokućstvo za 3700 K; toga je pokućstva jedan dio uništio požar; koliko mu ima platiti osiguravačko društvo, ako je spašeno pokućstvo bilo procijenjeno 1317 K?

23. Car je Ferdinando I. stupio na vladanje austrijske carevine 2. ožujka 1835. u dobi od 41 godine 10 mjes. 13 dana; kad se je rodio?

24. 0·5002 − 0·3276 =
4·8201 − 2·5739 =

25. 0·478 − 0·18523 =
0·3804 − 0·03804 =

26. 302632 : 724 =
468082 : 283 =
744453 : 457 =

27. 5227920 : 2192 =
2376892 : 3283 =
1489184 : 2768 =

28. Neki posjednik ima obrađena polja 38 *ha* 24 *a*; 8.i je dio toga polja posijan pšenicom; kolik je taj 8.i dio?

***29.** 8 *kg* voska zapada 11 K; ? zapada 16, 24, 56 *kg*?

***30.** 9 *m* svile „ 42 „ ? „ 18, 27, 63 *m*?

***31.** *hl* bijeloga vina „ 36 „ ? „ 25, 20, 10 *l*?

***32.** *q* škroba „ 43·6 „ ? „ 50, 20, 5 *kg*?

33. Od ukupnoga poreza, što plaća jedna općina, općinar *A* plaća 57.i dio, biva 136 K 80 h; koliko će plaćati općinar *B*, ako njegov porez odgovara 76.u dijelu ukupnoga poreza?

34. Kralj Rudolfo Habzburški rodio se 1. svibnja 1218., a umro je 15. srpnja 1291; koliko je živio?

35. Od 560 K netko je platio prvoga mjeseca 4.i dio a drugoga mjeseca 3.i dio ostatka; koliko mu je novca preteklo?

36. Koliko će se koraka učiniti, da se prevali 52·26 *km*, ako svaki korak odmiče 65 *cm*?

37. Svakim okretajem vretena, što se nalazi nad bunarom, odmata se 78 *cm* konopa; koliko je dug konop, ako se ima 18 puta zavrtjeti vretenom, da se vas konop odmota?

38. Cesta vodi od *A* preko *B* do *C*. Od *A* do *C* ima 13 *km* 86 *m*, ali je od *B* do *C* 5 *km* 625 *m*; koliko je udaljeno mjesto *A* do *B*?

39. 50·7745 : 8·15 = 266·1412 : 1·24 = 0·63414 : 0·813 =

40. 0·6713 : 0·274 = 7·3402 : 74·9 = 3·2768 : 0·0256 =

***41.** 12 *m* svite stoji 120 K
7 „ „ „ ? „

***42.** 3 *q* kave stoji 1296 K
5 „ „ „ ? „

***43.** Za 7 K može se kupiti 8 *m* 4 *dm* platna; koliko za 9 K?

***44.** 58 *m* čipke zapada 201 K 84 h; koliko zapada 37 *m*?

45. Koliko kamata daje:
a) 1564 K po 4% u 4 godine?
b) 3808 K po 5% u 3 godine?
c) 4775 K po 6% u 2 godine?

46. *A* primi 14 *hl* pšenice po 12 K 86 h u 14 vreća, koje su uračunane svaka po 1 K 12 h; vozarine je bilo 26 h na svaki *hl*; *a)* koliko je troška bilo na cijelom poslatku, *b)* koliko je poslatak teglio, ako se računa na *hl* pšenice 76 *kg* a na svaku vreću 3 *kg*?

47. Neki trgovac primi 165 *kg* kave po 364 K na *q* a 86 *kg* po 350 K na *q*; na prvoj je kavi imao 5 K 68 h troška, a na drugoj 3 K 12 h; koliko će na ovom dobiti, ako jednu i drugu vrst proda po 4 K 20 h?

IV. Računanje prostim običnijim ulomcima.

(Usmeno i pismeno.)

1. Polovina, četvrtina i osmina.

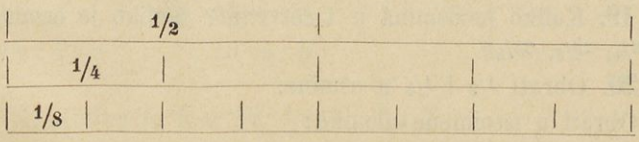

1. 1 cjelina ima 2 polovine. Koliko je polovinâ u 2, 3, 7, 25, 63 cijela?

2. 1 cjelina ima 4 četvrtine. Koliko je četvrtinâ u 2, 3, 6, 31, 53 cijela?

3. 1 cjelina ima 8 osmina. Koliko je osminâ u 2, 3, 8, 26, 76 cijelih?

4. Koliko je polovinâ u $7\frac{1}{2}$?

1 cjelina = $\frac{2}{2}$, 7 cijelih = 7 puta $\frac{2}{2}$ = $\frac{14}{2}$, i $\frac{1}{2}$ je $\frac{15}{2}$; dakle $7\frac{1}{2} = \frac{15}{2}$.

5. Koliko je polovinâ u $4\frac{1}{2}$, $9\frac{1}{2}$, $13\frac{1}{2}$, $37\frac{1}{2}$, $45\frac{1}{2}$?

6. Koliko je četvrtinâ u $1\frac{1}{4}$, $2\frac{1}{4}$, $8\frac{3}{4}$, $12\frac{1}{4}$, $23\frac{3}{4}$?

7. Koliko je osminâ u $1\frac{1}{8}$, $7\frac{3}{8}$, $9\frac{5}{8}$, $18\frac{7}{8}$, $30\frac{1}{8}$?

---

8. Koliko je cjelinâ 2 polovine? Koliko je cijelih 4, 10, 24, 46, 108 polovinâ?

9. Koliko je cjelinâ 4 četvrtine? Koliko je cijelih 8, 12, 28, 40, 64, 128 četvrtina?

10. Koliko je cjelinâ 8 osmina? Koliko je cijelih 16, 48, 72, 96, 344 osmine?

11. Koliko je cijelih u $\frac{17}{2}$?

2 polovine daju 1 cjelinu; 17 će polovina dati zato toliko puta po 1 cjelinu, koliko se puta 2 bude nalazilo u 17, dakle 8 puta po jednu cjelinu = 8 cjelina, a preostaje jedna polovina. Potom $\frac{17}{2} = 8\frac{1}{2}$.

12. Koliko cjelinâ daje $\frac{5}{2}$, $\frac{13}{2}$, $\frac{27}{2}$, $\frac{35}{2}$, $\frac{57}{2}$?

13. „ „ ima u $\frac{23}{4}$?

14. „ „ „ „ $\frac{5}{4}$, $\frac{14}{4}$, $\frac{41}{4}$, $\frac{63}{4}$, $\frac{107}{4}$?

15. „ „ „ „ $\frac{45}{8}$?

16. „ „ „ „ $\frac{9}{8}$, $\frac{20}{8}$, $\frac{49}{8}$, $\frac{69}{8}$, $\frac{95}{8}$?

---

17. Koliko je četvrtinâ u 1 polovini? Koliko je četvrtinâ u $\frac{2}{2}$, $\frac{3}{2}$, $\frac{9}{2}$, $\frac{25}{2}$, $\frac{59}{2}$?

18. Koliko je osminâ u 1 polovini? Koliko je osminâ $\frac{2}{2}$, $\frac{7}{2}$, $\frac{15}{2}$, $\frac{23}{2}$, $\frac{47}{2}$?

19. Koliko je osminâ u 1 četvrtini? Koliko je osminâ $\frac{2}{4}$, $\frac{5}{4}$, $\frac{13}{4}$, $\frac{29}{4}$, $\frac{53}{4}$?

20. Obrati $\frac{1}{2}$ i $\frac{1}{4}$ u osmine.

Obrati u istoimene ulomke:

21. $\frac{1}{2}$ i $\frac{5}{8}$, $\frac{1}{4}$ i $\frac{3}{4}$.

22. $\frac{1}{2}$ i $\frac{7}{8}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$ i $\frac{3}{8}$.

23. Koliko polovina daju 2 četvrtine? Koliko je polovinâ $\frac{6}{4}$, $\frac{10}{4}$, $\frac{18}{4}$, $\frac{34}{4}$, $\frac{66}{4}$?

24. Koliko polovina daju 4 osmine, $^{12}/_8$, $^{20}/_8$, $^{36}/_8$, $^{76}/_8$?
25. Koliko četvrtina daju 2 osmine, $^{6}/_8$, $^{14}/_8$, $^{22}/_8$, $^{82}/_8$?

---

26. $1/2 + 1/2 =$ $3/4 + 1/4 =$ $5/8 + 1/8 =$

27. $4\,1/2 + 3 =$ $16 + 12\,1/4 =$ $20\,3/4 + 5\,3/4 =$

28. $25\,1/4 + 16\,3/4 =$ $57\,1/2 + 35\,1/2 =$ $137\,5/8 + 87\,7/8 =$

29. $1/2 + 1/4 =$ $1/2 + 5/8 =$ $3/4 + 3/8 =$

30. $2\,3/4 + 7\,1/2 =$ $15\,7/8 + 1/2 =$ $23\,1/4 + 6\,5/8 =$

31. $8\,1/2 + 5\,3/8 =$ $16\,1/2 + 18\,3/4 =$ $40\,7/8 + 69\,1/4 =$

Sračunaj ove vrste do blizu 100:

32. $10 + 12\,1/2$
33. $15 + 8\,3/4$
34. $12 + 8\,5/8$
35. $11\,1/2 + 9\,1/4$
36. $35\,7/8 + 6\,1/2$
37. $47\,1/4 + 5\,5/8$

38. $7/2 - 1/2 =$ $3/4 - 1/4 =$ $7/8 - 1/8 =$

39. $10\,1/4 - 4 =$ $1 - 5/8 =$ $12 - 2\,1/2 =$

40. $30\,1/2 - 15\,1/2 =$ $28\,7/8 - 9\,3/8 =$ $135\,1/4 - 88\,3/4 =$

41. $1/2 - 1/4 =$ $1/2 - 1/8 =$ $3/4 - 1/2 =$

42. $39\,1/2 - 7\,3/8 =$ $26\,7/8 - 2\,3/4 =$ $55\,1/2 - 9\,1/4 =$

43. $27\,1/2 - 15\,3/4 =$ $130\,1/2 - 61\,7/8 =$ $184\,3/8 - 52\,3/4 =$

Sračunaj ove vrste do blizu 0:

44. $100 - 9\,1/2$
45. $85 - 8\,3/4$
46. $71 - 7\,5/8$
47. $47\,1/2 - 4\,1/4$
48. $78\,3/4 - 8\,1/2$
49. $87\,1/2 - 9\,3/4$

---

50. $1/2 \times 4 =$ $3/4 \times 7 =$ $5/8 \times 9 =$

51. $7\,1/2 \times 10 =$ $8\,1/4 \times 6 =$ $10\,3/8 \times 8 =$

52. $3\,3/4 \times 24 =$ $7\,1/4 \times 15 =$ $5\,7/8 \times 21 =$

53. Koliko se puta nalaze 3 četvrtine u 27 četvrtina?

54. $9/2 : 1/2 =$ $33/4 : 3/4 =$

55. $25/8 : 5/8 =$ $6 : 3/4 =$

56. $1/2 : 1/4 =$ $3 : 1/8 =$

57. Kolik je 5.i dio od 35 osmina?

58. $15/4 : 5 =$ $49/2 : 7 =$

59. $11\,1/4 : 9 =$ $16\,7/8 : 5 =$

60. $1/4 : 2 =$ $13\,1/2 : 4 =$

---

61. Koliko je h u $1/2$, $1/4$, $2/4$, $3/4$ K?
62. „ „ *dkg* u $1/2$, $1/4$, $2/4$, $3/4$ *kg*?
63. „ „ *l* u $1/2$, $1/4$, $2/4$, $3/4$ *hl*?
64. „ „ mjeseca u $1/2$, $1/4$, $2/4$, $3/4$ godine?

65. Koji je dio dana 3, 6, 12, 9, 18 sati?

66. Koji je dio kilograma 500, 250, 750, 125, 625 grama?

67. Jedan radnik radi iz jutra $5\frac{1}{2}$ sati a poslije podne $4\frac{3}{4}$ sata; koliko sati ukupno?

68. Stolar je od daske 5 *m* duge otpilio $2\frac{1}{4}$ *m*; koliko je ostalo u komadu?

69. *kg* šećera stoji $\frac{3}{4}$ K; koliko stoji 8, 12, 15, 38 *kg*?

70. Po što je *hl* ulja, ako *l* stoji $1\frac{1}{2}$ K?

71. *m* pamučnog platna stoji 51 h; koliko stoji 28 *m*?
51 h = $\frac{1}{2}$ K + 1 h; 28 puta $\frac{1}{2}$ K je $\frac{28}{2}$ K = 14 K; 28 puta 1 h je 28 h; skupa 14 K 28 h.

72. *kg* brašna stoji 26 h; koliko stoji 38 *kg*?
26 h = $\frac{1}{4}$ K + 1 h.

73. *l* slatkoga vina stoji 48 h; koliko stoji 37 *l*?
48 h = $\frac{1}{2}$ K − 2 h; 37 puta $\frac{1}{2}$ K je $\frac{37}{2}$ K = 18 K 50 h; 37 puta 2 h je 74 h; 18 K 50 h − 74 h = 17 K 76 h.

74. Žica za tamburicu stoji 24 h; koliko stoji 26 žica?
24 h = $\frac{1}{4}$ K − 1 h.

75. Izračunaj:

a) 64 *l* rakije po 52 h
b) 27 *kg* sapuna po 49 h
c) 42 *kg* soli po 23 h
d) 45 toplomjera po 1 K 53 h
e) 36 *m* tkanine po 5 K 27 h
f) 24 *q* modre galice po 54 K 52 h

76. Koliko stoji 12 *m* vunice po $3\frac{1}{2}$ K?

77. Koliko će prostora obuhvatiti hrpa gnoja od 12 goveda, ako za svako goveče obuhvaća $2\frac{1}{2}$ m^2?

78. Ako za 1 K dobiješ $3\frac{1}{8}$ *l* piva, koliko ćeš *l* dobiti za 16 K?

79. *m* svile stoji $4\frac{1}{2}$ K; koliko stoji $\frac{1}{2}$ *m*?

80. 2 *kg* oraška stoje $15\frac{1}{2}$ K; koliko stoji *kg*?

2. Trećina, šestina i dvanaestina.

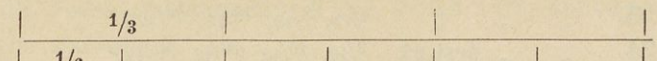

1. 1 cjelina ima 3 trećine. Koliko je trećinâ 2, 3, 8, 23, 67 cjelina?

2. 1 cjelina ima 6 šestina. Koliko je šestinâ 2, 3, 7, 19, 43 cjeline?

3. 1 cjelina ima 12 dvanaestina. Koliko je dvanaestinâ 2, 3, 9, 12, 23 cjeline?

4. Koliko je trećinâ u $1\frac{1}{3}$, $5\frac{1}{3}$, $9\frac{2}{3}$, $32\frac{2}{3}$?

5. „ „ šestinâ u $1\frac{1}{6}$, $3\frac{5}{6}$, $8\frac{4}{6}$, $18\frac{5}{6}$?

6. „ „ dvanaestinâ u $1\frac{5}{12}$, $5\frac{1}{12}$, $9\frac{7}{12}$, $12\frac{11}{12}$?

---

7. Koliko je cjelinâ 3 trećine, $\frac{9}{3}$, $\frac{15}{3}$, $\frac{42}{3}$?

8. „ „ „ 6 šestina, $\frac{12}{6}$, $\frac{48}{6}$, $\frac{138}{6}$?

9. „ „ „ 12 dvanaestina, $\frac{24}{12}$, $\frac{48}{12}$, $\frac{60}{12}$?

10. Koliko cjelinâ ima u $\frac{23}{3}$?

11. „ „ „ „ $\frac{16}{3}$, $\frac{29}{3}$, $\frac{64}{3}$, $\frac{86}{3}$?

12. „ „ „ „ $\frac{13}{6}$, $\frac{27}{6}$, $\frac{53}{6}$, $\frac{61}{6}$?

13. „ „ „ „ $\frac{13}{12}$, $\frac{29}{12}$, $\frac{55}{12}$, $\frac{71}{12}$?

---

14. Koliko je šestinâ u 1 trećini? Koliko je šestinâ $\frac{2}{3}$, $\frac{4}{3}$, $\frac{13}{3}$, $\frac{58}{3}$?

15. Koliko je dvanaestinâ u 1 trećini? Koliko je dvanaestinâ $\frac{2}{3}$, $\frac{5}{3}$, $\frac{23}{3}$, $\frac{41}{3}$?

16. Koliko je dvanaestinâ u 1 šestini? Koliko je dvanaestinâ $\frac{2}{6}$, $\frac{7}{6}$, $\frac{29}{6}$, $\frac{61}{6}$?

17. Koliko je šestinâ $\frac{1}{2}$, $\frac{2}{2}$, $\frac{13}{2}$, $\frac{33}{2}$?

18. „ „ dvanaestinâ $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{2}$, $\frac{9}{2}$, $\frac{27}{2}$?

19. „ „ „ $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{15}{4}$, $\frac{43}{4}$?

Obrati u istoimene ulomke:

20. $\frac{1}{3}$ i $\frac{5}{6}$,
$\frac{2}{3}$ i $\frac{7}{12}$,
$\frac{1}{2}$ i $\frac{5}{6}$,
$\frac{1}{2}$ i $\frac{5}{12}$.

21. $\frac{1}{4}$ i $\frac{11}{12}$,
$\frac{2}{3}$ i $\frac{3}{4}$,
$\frac{2}{3}$, $\frac{5}{6}$ i $\frac{7}{12}$,
$\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$ i $\frac{5}{12}$.

---

22. Koliko je trećinâ $^{2}/_{6}$, $^{8}/_{6}$, $^{20}/_{6}$, $^{56}/_{6}$?

23. „ „ „ $^{4}/_{12}$, $^{8}/_{12}$, $^{28}/_{12}$, $^{76}/_{12}$?

24. „ „ šestinâ $^{2}/_{12}$, $^{10}/_{12}$, $^{38}/_{12}$, $^{82}/_{12}$?

25. „ „ polovinâ $^{3}/_{6}$, $^{15}/_{6}$, $^{57}/_{6}$, $^{93}/_{6}$?

26. „ „ „ $^{6}/_{12}$, $^{18}/_{12}$, $^{42}/_{12}$, $^{78}/_{12}$?

27. „ „ četvrtinâ $^{3}/_{12}$, $^{18}/_{12}$, $^{45}/_{12}$, $^{87}/_{12}$?

28. $^{1}/_{3} + {}^{2}/_{3} =$ $^{5}/_{12} + {}^{1}/_{12} =$ $3\,{}^{5}/_{6} + 8\,{}^{1}/_{6} =$

29. $^{2}/_{3} + {}^{1}/_{6} =$ $^{5}/_{6} + {}^{7}/_{12} =$ $2\,{}^{1}/_{3} + 5\,{}^{3}/_{4} =$

30. $18\,{}^{1}/_{4} + 15\,{}^{5}/_{6} =$ $39\,{}^{1}/_{2} + 83\,{}^{2}/_{3} =$ $128\,{}^{11}/_{12} + 67\,{}^{3}/_{4} =$

---

31. $48\,{}^{7}/_{12} + 108\,{}^{1}/_{12} + 98\,{}^{5}/_{12} =$ $305\,{}^{1}/_{2} + 255\,{}^{2}/_{3} + 161\,{}^{1}/_{12} =$ $690\,{}^{1}/_{2} + 168\,{}^{5}/_{6} + 77\,{}^{11}/_{12} =$

32. $39\,{}^{1}/_{2} + 73\,{}^{1}/_{3} + 99\,{}^{1}/_{4} =$ $123\,{}^{2}/_{3} + 32\,{}^{1}/_{4} + 70\,{}^{5}/_{6} =$ $751\,{}^{3}/_{4} + 89\,{}^{1}/_{6} + 17\,{}^{7}/_{12} =$

Sračunaj ove vrste do blizu 100:

33. $87\,{}^{1}/_{12} + {}^{5}/_{12}$ **34.** $37\,{}^{1}/_{3} + 7\,{}^{3}/_{4}$ **35.** $51\,{}^{3}/_{4} + 6\,{}^{1}/_{6}$

36. Što je veće: $^{3}/_{4}$ ili $^{7}/_{12}$; $^{5}/_{6}$ ili $^{11}/_{12}$; $^{2}/_{3}$ ili $^{3}/_{4}$?

37. $^{7}/_{12} - {}^{5}/_{12} =$ $^{11}/_{12} - {}^{1}/_{6} =$ $^{3}/_{4} - {}^{2}/_{3} =$

38. $30 - 18\,{}^{2}/_{3} =$ $41\,{}^{1}/_{3} - 6\,{}^{1}/_{4} =$ $52\,{}^{5}/_{12} - 8\,{}^{1}/_{6} =$

39. $23\,{}^{5}/_{6} - 17\,{}^{1}/_{4} =$ $128\,{}^{2}/_{3} - 56\,{}^{5}/_{6} =$ $209\,{}^{1}/_{2} - 67\,{}^{7}/_{12} =$

Sračunaj ove vrste do blizu 0:

40. $100 - 12\,{}^{1}/_{3}$ **41.** $88 - 9\,{}^{7}/_{12}$ **42.** $73\,{}^{1}/_{4} - 8\,{}^{5}/_{12}$

---

43. $^{2}/_{3} \times 5 =$ $^{5}/_{6} \times 14 =$ $^{7}/_{12} \times 30 =$

44. $3\,{}^{1}/_{12} \times 9 =$ $5\,{}^{2}/_{3} \times 15 =$ $4\,{}^{5}/_{6} \times 21 =$

45. $48\,{}^{5}/_{12} \times 38 =$ $18\,{}^{1}/_{6} \times 82 =$ $67\,{}^{2}/_{3} \times 75 =$

46. Koliko se puta nalaze $^{2}/_{3}$ u $^{32}/_{3}$?

47. $3 : {}^{1}/_{3} =$ $15 : {}^{5}/_{6} =$

48. $^{5}/_{6} : {}^{5}/_{12} =$ $1\,{}^{2}/_{3} : {}^{5}/_{6} =$

49. $12\,{}^{1}/_{2} : {}^{5}/_{6} =$ $87\,{}^{1}/_{2} : 5\,{}^{5}/_{6} =$

50. Koji je 5.i dio od $^{35}/_{6}$?

51. $4\,{}^{2}/_{3} : 7 =$ $9\,{}^{1}/_{6} : 11 =$ $10\,{}^{5}/_{12} : 25 =$

52. $4\,{}^{7}/_{12} : 5 =$ $30\,{}^{1}/_{3} : 13 =$ $26\,{}^{5}/_{6} : 23 =$

53. $8\,{}^{2}/_{3} : 4 =$ $35\,{}^{1}/_{2} : 6 =$ $61\,{}^{1}/_{4} : 3 =$

---

54. Koliko je mjeseci $^{1}/_{3}$, $^{2}/_{3}$, $^{1}/_{6}$, $^{5}/_{6}$, $^{1}/_{12}$, $^{5}/_{12}$ godine?

55. Koliko je časova $^{1}/_{3}$, $^{2}/_{3}$, $^{1}/_{6}$, $^{1}/_{12}$, $^{11}/_{12}$ sata?

56. Koji su dio dana 2, 4, 8, 16, 22 sata?

57. Koji su dio godine 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11 mjeseci?

58. Jedna staklenka drži $2\frac{1}{2}$ *l*, druga $1\frac{2}{5}$; koliko *l* drže obadvije staklenke?

59. Jedna je kula visoka $47\frac{5}{12}$ *m*, druga je od prve niža $15\frac{2}{3}$ *m*; koliko je visoka druga kula?

60. Za jednu košulju hoće se $3\frac{1}{3}$ *m* platna; koliko se *m* hoće za jednu dvanaesticu košulja?

61. Neki pješak prevali u $13\frac{1}{3}$ časa *km* puta; u koliko će časa prevaliti 9 *km* puta?

62. Parovoz prevali u $9\frac{1}{3}$ časa 4 *km* puta; u koliko časa prevali *km*?

63. Za 7 K može se nabaviti $12\frac{5}{6}$ dvanaestica držala za pera; koliko ih pada na K?

64. Jedan je poslužnik primio za $\frac{5}{6}$ godine 130 K plate; koliko bi toga došlo na $\frac{1}{6}$ godine, koliko na cijelu godinu?

3. Petina i desetina.

$\frac{1}{5}$				
$\frac{1}{10}$									

1. Koliko je petinâ u 1 cjelini? Koliko je petinâ 2, 5, 12, 34 cjeline?

2. Koliko je desetinâ u 1 cjelini? Koliko je desetinâ 2, 3, 8, 17 cjelina?

3. Koliko je petinâ u $1\frac{2}{5}$, $4\frac{3}{5}$, $9\frac{1}{5}$, $14\frac{4}{5}$?

4. Koliko je desetinâ u $1\frac{3}{10}$, $3\frac{1}{10}$, $7\frac{9}{10}$, $15\frac{7}{10}$?

---

5. Koliko je cjelinâ 5 petina, $\frac{10}{5}$, $\frac{35}{5}$, $\frac{80}{5}$?

6. „ „ „ 10 desetina, $\frac{20}{10}$, $\frac{70}{10}$, $\frac{120}{10}$?

7. Koliko ima cjelinâ u $\frac{13}{5}$, $\frac{31}{5}$, $\frac{52}{5}$, $\frac{126}{5}$?

8. „ „ „ „ $\frac{17}{10}$, $\frac{23}{10}$, $\frac{73}{10}$, $\frac{119}{10}$?

---

9. Koliko je desetinâ u 1 petini? Koliko je desetinâ u $\frac{2}{5}$, $\frac{7}{5}$, $\frac{13}{5}$, $\frac{44}{5}$?

10. Koliko je desetinâ u 1 polovini? Koliko je desetinâ u $\frac{2}{2}$, $\frac{5}{2}$, $\frac{11}{2}$, $\frac{35}{2}$?

Obrati u istoimene ulomke:

11. $^2/_5$, $^7/_{10}$; **12.** $^1/_2$, $^3/_{10}$; **13.** $^1/_2$, $^3/_5$, $^9/_{10}$.

14. Koliko je petinâ $^2/_{10}$, $^4/_{10}$, $^{18}/_{10}$, $^{42}/_{10}$?

15. Koliko je polovinâ $^5/_{10}$, $^{25}/_{10}$, $^{45}/_{10}$, $^{75}/_{10}$?

---

16. $^3/_5 + {}^1/_5 =$ **17.** $7\,{}^1/_2 + 9\,{}^7/_{10} =$ **18.** $28\,{}^1/_5 + 13\,{}^9/_{10} =$

$^2/_5 + {}^7/_{10} =$ $12\,{}^3/_5 + 8\,{}^3/_{10} =$ $156\,{}^1/_2 + 82\,{}^3/_{10} =$

$^1/_2 + {}^2/_{10} =$ $14\,{}^4/_5 + {}^1/_2 =$ $706\,{}^1/_2 + 95\,{}^3/_5 =$

19. $^3/_5 + {}^4/_5 + {}^7/_{10} =$ **20.** $235\,{}^2/_5 + 418\,{}^1/_2 + 527\,{}^1/_5 =$

$7\,{}^1/_2 + 8\,{}^3/_{10} + 9\,{}^9/_{10} =$ $816\,{}^1/_2 + 924\,{}^3/_5 + 662\,{}^7/_{10} =$

Sračunaj ove vrste do blizu 100:

21. $18\,{}^2/_5 + 9\,{}^1/_2$ **22.** $7\,{}^1/_2 + 12\,{}^4/_5$ **23.** $35\,{}^1/_2 + 6\,{}^1/_{10}$

24. $^9/_{10} - {}^3/_{10} =$ **25.** $29 - {}^2/_5 =$ **26.** $10\,{}^1/_2 - 1\,{}^2/_5 =$

$^7/_{10} - {}^3/_5 =$ $28\,{}^1/_2 - 7\,{}^3/_{10} =$ $20\,{}^3/_5 - 8\,{}^7/_{10} =$

$^4/_5 - {}^1/_2 =$ $75\,{}^9/_{10} - 8\,{}^4/_5 =$ $21\,{}^3/_{10} - 14\,{}^1/_2 =$

Sračunaj ove vrste do blizu 0:

27. $95\,{}^7/_{10} - 9\,{}^1/_2$ **28.** $82\,{}^9/_{10} - 8\,{}^3/_5$ **29.** $69\,{}^1/_2 - 5\,{}^7/_{10}$

---

30. $^3/_5 \times 7 =$ **31.** $15\,{}^3/_{10} \times 6 =$ **32.** $39\,{}^4/_5 \times 205 =$

$^7/_{10} \times 9 =$ $207\,{}^1/_5 \times 12 =$ $191\,{}^7/_{10} \times 108 =$

33. Koliko se puta nalaze $^4/_5$ u $^{28}/_5$?

34. $2\,{}^2/_5 : {}^3/_5 =$ **35.** $5\,{}^3/_5 : {}^7/_{10} =$ **36.** $80\,{}^2/_5 : 1\,{}^1/_5 =$

$2\,{}^7/_{10} : {}^3/_{10} =$ $27 : 5\,{}^4/_{10} =$ $37\,{}^1/_5 : 3\,{}^1/_{10} =$

37. Koji je 6.i dio od $^{54}/_5$?

38. $5\,{}^1/_{10} : 3 =$ **39.** $^3/_5 : 2 =$ **40.** $259\,{}^1/_5 : 8 =$

$12\,{}^3/_5 : 7 =$ $9\,{}^1/_2 : 5 =$ $137\,{}^7/_{10} : 9 =$

---

41. Koliko h
42. „ *dm*
43. „ *l*
44. „ časa

$^1/_5$, $^2/_5$, $^3/_5$, $^4/_5$, $^1/_{10}$, $^3/_{10}$, $^7/_{10}$, $^9/_{10}$

K?
m?
hl?
sata?

45. Koji je dio krune 10, 20, 70, 80 h?

46. Koji je dio sata 6, 12, 24, 40 časa?

47. Jedno čeljade primi $41\,{}^2/_5$ K i $57\,{}^3/_{10}$ K; koliko je primilo ukupno?

48. Od 12 *q* duhana prodalo se $5^{7}/_{10}$ *q*; koliko ga je još ostalo?

49. Ako poljevač zapada $4^{3}/_{5}$ K, koliko će zapasti 6, 15, 28, 42 jednaka poljevača?

50. *l* octa stoji 21 h; koliko će stati 34 *l*?
21 h = $^{1}/_{5}$ K + 1 h.

51. *kg* neke boje stoji 19 h; koliko stoji 45 *kg*?
19 h = $^{1}/_{5}$ K − 1 h.

52. Koliko zapada 29 *m* platna po 2 K 22 h?

53. *kg* brašna daje $1^{3}/_{10}$ *kg* kruha; koliko *kg* brašna treba za $19^{1}/_{2}$ *kg* kruha?

54. Za 8 *m* saga platilo se $28^{4}/_{5}$ K; po što *m*?

4. Stoti dio.

(Predočivanje na metričkoj palici.)

1. Koliko je stotih dijela u 1, 2, 4, 7 cjelina?

2. „ „ „ u $1^{23}/_{100}$, $2^{57}/_{100}$, $4^{9}/_{100}$?

3. „ „ cjelinâ $^{100}/_{100}$, $^{200}/_{100}$, $^{300}/_{100}$, $^{2000}/_{100}$?

4. „ „ „ $^{111}/_{100}$, $^{193}/_{100}$, $^{501}/_{100}$?

5. „ „ stotih dijela u:
a) $^{1}/_{10}$, $^{7}/_{10}$; *b)* $^{1}/_{5}$, $^{3}/_{5}$; *c)* $^{1}/_{4}$, $^{3}/_{4}$; *d)* $^{1}/_{2}$, $^{5}/_{2}$?

Obrati u istoimene ulomke:

6. $^{7}/_{10}$, $^{23}/_{100}$
$^{4}/_{5}$, $^{19}/_{100}$
$^{1}/_{2}$, $^{57}/_{100}$

7. $^{1}/_{2}$, $^{3}/_{4}$, $^{29}/_{100}$
$^{1}/_{2}$, $^{2}/_{5}$, $^{43}/_{100}$
$^{1}/_{4}$, $^{4}/_{5}$, $^{7}/_{10}$, $^{83}/_{100}$

8. Koliko je desetinâ $^{10}/_{100}$, $^{30}/_{100}$, $^{50}/_{100}$, $^{70}/_{100}$?

---

9. $^{13}/_{100} + {}^{57}/_{100} =$
$1^{47}/_{100} + 2^{81}/_{100} =$
$4^{3}/_{10} + {}^{39}/_{100} =$

10. $^{7}/_{10} + {}^{41}/_{100} + 1^{9}/_{100} =$
$5^{1}/_{2} + {}^{4}/_{5} + 3^{63}/_{100} =$
$12^{3}/_{4} + 8^{1}/_{10} + 15^{13}/_{100} =$

11. $^{87}/_{100} - {}^{17}/_{100} =$
$10 - 3^{33}/_{100} =$
$4^{71}/_{100} - 1^{1}/_{2} =$

12. $15^{3}/_{4} - 6^{21}/_{100} =$
$8^{39}/_{100} - 4^{1}/_{10} =$
$12^{3}/_{5} - 8^{79}/_{100} =$

---

13. $^{7}/_{100} \times 4 =$ **14.** $4\,^{13}/_{100} \times 9 =$ **15.** $3\,^{11}/_{100} \times 50 =$
$1\,^{37}/_{100} \times 10 =$ $5\,^{9}/_{100} \times 20 =$ $2\,^{29}/_{100} \times 100 =$

16. Koliko se puta nalazi $^{7}/_{100}$ u $^{56}/_{100}$?

17. $8\,^{1}/_{100} : {}^{9}/_{100} =$ **18.** $8\,^{31}/_{100} : 2\,^{77}/_{100} =$
$1\,^{21}/_{100} : {}^{11}/_{100} =$ $2\,^{1}/_{10} : {}^{7}/_{100} =$

19. Koji je 8.i dio od $^{48}/_{100}$?

20. $^{27}/_{100} : 9 =$ **21.** $1\,^{29}/_{100} : 3 =$ **22.** $^{7}/_{10} : 10 =$
$^{63}/_{100} : 7 =$ $2\,^{28}/_{100} : 6 =$ $1\,^{4}/_{5} : 20 =$

---

23. Koliko **h** | $^{1}/_{100}$, $^{2}/_{100}$, $^{7}/_{100}$, $^{19}/_{100}$, $^{27}/_{100}$, $^{45}/_{100}$, $^{74}/_{100}$, $9\,^{3}/_{100}$ | **K**?
24. „ *cm* | | *m*?
25. „ *l* | | *hl*?
26. „ *a* | | *ha*?

27. Obrati u ulomak većih jedinica: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 12, 15, 20, 24, 25, 30, 36, 45, 50, 56, 60, 75, 80, 84, 90, 96 *a)* **h**, *b) cm*, *c) l*, *d) dkg*, *e)* listova hartije.

28. Neki konobar ima 3 bačve vina: u jednoj je $9\,^{3}/_{5}$ *hl*, u drugoj $10\,^{7}/_{10}$, u trećoj $10\,^{43}/_{100}$; koliko je *hl* u sve tri?

29. Od $15\,^{3}/_{4}$ K plati netko $6\,^{83}/_{100}$ K; koliko mu preostaje?

30. Koliko K zapada 14 *kg* bravetine po $1\,^{6}/_{100}$ K?

31. Lonac masla tegli 5 *kg*; koliko je *kg* masla, ako prazan lonac tegli $^{9}/_{10}$ *kg*, i koliko zapada maslo, ako je po $18\,^{}/_{10}$ K?

32. Za 2 K mogu se kupiti $2\,^{23}/_{100}$ *kg* šećera; koliko se *kg* šećera može kupiti za 6 K?

33. 4 *m* sukna zapada $38\,^{8}/_{100}$ K; po što je *m*?

5. Ponovni zadaci.

***1.** Koliko je:

a) $^{7}/_{10} + {}^{3}/_{10}$? $^{5}/_{6} + {}^{5}/_{6}$? $2\,^{3}/_{4} + {}^{3}/_{4}$?
b) $^{2}/_{3} + {}^{5}/_{6}$? $^{4}/_{5} + {}^{9}/_{10}$? $8\,^{5}/_{12} + 5\,^{1}/_{12}$?
c) $19\,^{7}/_{8} + 5\,^{3}/_{4}$? $28\,^{3}/_{4} + 7\,^{1}/_{2}$? $31\,^{7}/_{12} + 9\,^{2}/_{3}$?

*2. Koliko zapada:
a) 7, 10, 13, 18, 24 *l* po 44 h?
b) 5, 9, 12, 19, 30 *m* „ 2 K 28 h?
c) 8, 10, 15, 16, 21 *hl* „ 20 K 61 h?

*3. Netko troši na dan 1 1/2 K; za koliko će mu dana doteći 30 K?

4. *A* primi skrinju šećera od 108 3/10 *kg* težine; pošto je u samoj skrinji 8 31/100 *kg* težine, koliko je *kg* u šećeru?

5. 12 je dukata bilo razmijenjeno u 135 K 48 h; po što je bio uračunan svaki dukat?

6. Od 100 *kg* rasprodalo se 7·5, 9·75, 12·8, 15·7 i 12·75 *kg*; koliko je preostalo, pošto se još od ostatka prodao 5.i dio?

*7. Neki je seljak bio pošao na sajam s komadom od deset kruna; od toga mu je preostalo 6 K 37 h; koliko je potrošio na sajmu?

8. 435·627 : 8·73 =
28·0496 : 37·6 =
0·6069 : 7·14 =

9. 5·883 : 0·318 =
7563·29 : 25·75 =
245·75 : 26·875 =

10. Pomnoži svaki ovaj broj:
513·24, 3·89, 0·157, 0·081
a) za 225, *b)* za 0·8, *c)* za 32·87, *d)* za 9·03.

11. Neki je posjednik svome posjedu od 45 3/5 *ha* namakao drugih 12 13/100 *ha*; kolik je sada njegov posjed?

12. Neki je trgovac imao u zalihi 248 *kg* pirinča; koliko mu je od toga ostalo, pošto je prodao prije 94 *kg*, pak 37 *kg* 50 *dkg*, napokon 66 *kg* 8 *dkg*?

*13. 30 *kg* pšeničnog brašna zapada 10 K 20 h; po što je *kg*?
*14. 12 *l* mlijeka „ 2 „ 16 „; „ „ „ *l*?
*15. 15 *m* platna „ 21 „ 30 „; „ „ „ *m*?
*16. 60 *kg* sode zapada 18 K 40 h; koliko zapada 12, 15 *kg*?
*17. 72 uđenice za ključe zapadaju 33 K 84 h; koliko zapada 8, 36 uđenica?
*18. *hl* jabukovače stoji 38 K 40 h; koliko stoji 10, 20, 25 *l*?

19. Koliko se može pisanaka napraviti od 35 listova hartije, ako svaka pisanka ima sadržavati 3 1/2 lista?

20. Jedan je trgovac poslao 7·75 *hl* piva u bačvicama od 25 *l*; koliko je bačvica bilo?

***21.** Koliko je:

a) $^7/_{12} - {}^5/_{12}$? *b)* $9 - {}^3/_8$? *c)* $3\,{}^7/_{10} - {}^3/_{10}$?
$^5/_6 - {}^5/_{12}$? $16 - 9\,{}^9/_{10}$? $8\,{}^1/_6 - 3\,{}^5/_6$?
$8\,{}^3/_5 - {}^7/_{10}$? $37\,{}^1/_2 - 5\,{}^3/_8$? $20\,{}^1/_4 - 9\,{}^7/_{12}$?

***22.** *m* svilene vrpce stoji 27 h; koliko stoji 50 *m*? Izračunaj ovaj zadatak na sve različite načine.

a) 50 puta 27 h.
b) 50 puta 2 komada od deset para + 50 puta 7 h.
c) 50 puta $^1/_4$ K + 50 puta 2 h.
d) 50 puta po 1 h = $^1/_2$ K; 50 *m* po 27 h = $^{27}/_2$ K.

Na isti način izračunaj:

***23.** 20 *l* leće po 48 h. ***25.** 25 ključanica po 1 K 21 h.
***24.** 42 *kg* graška „ 26 h. ***26.** 60 *l* ječma „ 9 K 90 h.

27. Neki je seljak prodao 3 teleta; za prvo je uhvatio 38 K 88 h, za drugo 4 K 50 h više nego li za prvo, a za treće 6 K 86 h manje nego li za drugo; koliko je za sva tri uhvatio?

28. $38561 \times 27 =$ **29.** $552 \times 388 =$
$47694 \times 86 =$ $609 \times 517 =$
$65432 \times 17 =$ $928 \times 709 =$

30. Koliko vrijedi 48 dukata po 11 K 29 h?

***31.** Jednom se K mogu kupiti $2\,{}^3/_4$ *l* opaha; koliko za 8 K?

***32.** Jednom se K mogu kupiti $3\,{}^2/_5$ *m* remena; koliko za 15 K?

33. Jednomu je Zagorcu bilo ponuđeno za konja 247 K; on je tu ponudu odbio, jer bi po njoj bio dobio na konju samih 8 K 30 h. Kasnije proda konja s dobitkom od 52 K 90 h; za koliko ga je prodao?

***34.** Koliko je godišnjih kamata na glavnici od 760 K po 6%? Izračunaj ovaj zadatak na različite načine.

a) 7 puta 6 K + 60 puta 6 h.
b) Izračunaj kamate na 700, na 50 i na 10 K.
c) Izračunaj kamate po 1%, a zatim po 6%.

Isto tako izračunaj na različite načine godišnje kamate na:

***35.** 525 K po 7%. ***37.** 821 K po 5%.
***36.** 780 K po 5%. ***38.** 315 K po 4%.

39. Neki je posjednik posijao 4 polja djetelinom; za jedno je polje upotrijebio $10\frac{1}{4}$ *l* sjemena, za drugo $11\frac{1}{2}$ *l*, za treće $7\frac{1}{4}$ *l* a za četvrto 8 *l*; koliko mu je *l* preostalo od $\frac{1}{2}$ *hl* sjemena?

40. Ako se za *hl* bijeloga vina platilo 54 K a uhvatilo se za 32 *hl* toga vina 1968 K, koliko se na vinu dobilo?

41. Za neko se putovanje, koje je trajalo 13 dana, potrošilo 77 K 50 h; koliko troška pada poprijeko na dan?

***42.** Jedan kovčeg tegli $14\frac{1}{2}$ *kg*, drugi $12\frac{3}{4}$ *kg*; *a)* koliko je prvi kovčeg teži od drugoga, *b)* koja je težina obadvaju?

43. Neki je seljak dotjerao u grad prvi put 532 *kg* krumpira, drugi put 148 *kg* manje; koliko je *kg* svega dotjerao?

***44.** Koliko je:

a) $\frac{5}{8} \times 3$? *b)* $\frac{3}{10} \times 12$? *c)* $\frac{4}{5} \times 15$?
$1\frac{2}{3} \times 10$? $3\frac{5}{6} \times 9$? $12\frac{1}{4} \times 7$?

***45.** Koliko je:

a) $\frac{1}{5}$ od 475? *b)* $\frac{2}{3}$ od 165? *c)* $\frac{5}{6}$ od 504
$\frac{1}{8}$ „ 280? $\frac{3}{4}$ „ 216? $\frac{7}{10}$ „ 460?

***46.** 24 *kg* stearinskih svijeća zapada 48 K; koliko zapadaju 32 *kg*? Izračunaj ovaj zadatak na različite načine.

a) Izračunaj najprije 1 *kg*, zatim 32 *kg*.
b) Izračunaj najprije 8 *kg*, zatim 32 *kg*.
c) Izračunaj 8 *kg*, zatim 24 *kg* + 8 *kg*.

Isto tako izračunaj na različite načine:

***47.** 30 *m* platna zapada 60 K
20 *m* „ „ ?

***48.** 20 *kg* bajama zapada 50 K
50 *kg* „ „ ?

***49.** Za 25 K dobiva se 125 *l* mlijeka.
„ 30 K „ „ ?

50. Neki mesar kupi tele za 43 K, proda 45 *kg* mesa po 1 K 20 h, a za kožu uhvati 3 K 70 h; koliko je na teletu dobio?

51. Na nekom se vinogradu u 5 zasebičnih godina našlo 59 *hl* 32 *l*, 48 *hl* 25 *l*, 62 *hl* 18 *l*, 55 *hl* 35 *l* i 60 *hl* 10 *l* vina; koliko se je vina našlo poprijeko na godinu?

52. Neki trgovac kupi 38 *hl* vina, i to 15 *hl* po 10 K 24 h, 14 *hl* po 10 K 36 h a ostalo po 10 K 60 h; koliko ima za sve to platiti?

53. Koliko kamata daje:

a) glavnica od 1285 K po 4 % u 2 godine?
b) „ „ 1809 K „ 6 % „ 3 „
c) „ „ 3760 K „ 5 % „ 4 „

54. Neki trgovac primi vreću kave od 119 1/2 *kg*; prazna je vreća potegla 1 4/5 *kg*; koliko zapada kava, računajući *kg* po 3 K 60 h?

55. Neki je seljak prodao 18 *hl* pšenice po 12·70 K, 25 *hl* raži po 10·24 K i 42 *hl* zobi po 8·6 K; koliko je novca utjerao?

56. *A* je kupio *q* pirinča po 49 K 50 h; po što će prodavati *kg*, da na pirinču dobije 11.i dio kupovne cijene?

***57.** Koliko se puta nalaze:

3/4 u 6? 5/6 u 15? 3/8 u 12? 4/5 u 10?

58. 60495 : 327 = 81092 : 194 =

59. 396791 : 857 = 1613571 : 519 =

60. 65 1/3 : 4 = 38 2/5 : 6 =

61. 120 3/8 : 9 = 206 1/4 : 5 =

62. 47 5/6 : 7 = 91 3/10 : 11 =

63. Jedna je kuharica stupila u službu 2. studenoga 1893., a iz službe je izašla 15. ožujka 1898.; koliko je vremena bila u službi?

64. Neki otac troši za svoga sina mjesečno 44 K za stan i hranu, svakog polugodišta plaća 24 K u ime školarine, uz to godišnje 140 K za odijevanje i 36 K za knjige; koliko ga na godinu stoji odgoj sina?

65. Neki seljak daje u zamjenu 15 3/4 *hl* pšenice za raž; koliko će raži dobiti, ako za svake 3/4 *hl* pšenice dobiva *hl* raži?

66. Neki je mlinar pomiješao 12 *hl* raži od 71 *kg* hektolitar sa 8 *hl* slabije vrsti od 69 *kg* hektolitar; koliko tegli *a)* sva smjesa, *b)* *hl* smjese?

67. Jedan je radnik svaki dan kasnio na radnju 1/2 sata; *a)* koliko je dana radnje izgubio u 5 godina, ako se radnja računa po 10 sati na dan, a godina od 300 radnih dana; *b)* koliko je na zanemarenom vremenu izgubio, ako se svaki sat radnje plaća 20 h?

Dodatek.

Mjere, utezi i novci.

Mjere vremena.

1 godina ima 12 mjeseci = 52 nedjelje i 1 dan,
1 nedjelja ima 7 dana,
1 dan ima 24 sata,
1 sat ima 60 časa (minuta),
1 čas ima 60 hipa (sekunada).

Godina ima 52 nedjelje i 1 dan. Mjesec se obično u računima kamata uzima od 30 dana, a potom godina od 360 dana; ali po koledaru prosta godina ima 365 dana, a prijestupna 366 dana; tako isto i mjeseci imaju nejednak broj dana, i to:

siječanj (januar)	31 dan	srpanj (jul)	31 dan
veljača (februar)	28 dana	kolovoz (august)	31 „
(u prijestupnoj godini	29 „)	rujan (septembar)	30 dana
ožujak (marat)	31 dan	listopad (oktobar)	31 dan
travanj (april)	30 dana	studeni (novembar)	30 dana
svibanj (maj)	31 dan	prosinac (decembar)	31 dan.
lipanj (jun)	30 dana		

Brojne mjere.

1 dvanaestica = 12 komada.

1 rizma hartije ima 10 knjiga, 1 knjiga ima 10 složaka, 1 složak ima 10 listova.

Mjere za dužine.

1 kilometar *(km)* = 1000 metara
1 metar *(m)* = 10 decimetara = 100 centimetara
1 decimetar *(dm)* = 10 centimetara
1 centimetar *(cm)* = 10 milimetara *(mm)*.

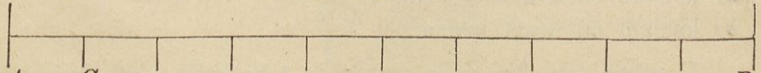

$AB = 1\ dm,\ AC = 1\ cm.$

Mjere za površine.

1 hektar *(ha)* = 100 ara
1 ar *(a)* = 100 četvornih metara *(m^2)*

Šuplje mjere.

1 hektolitar *(hl)* = 100 litara
1 litar *(l)* = 10 decilitara = 100 centilitara
1 decilitar *(dl)* = 10 centilitara *(cl)*

Utezi.

1 metrička centa ili kvintal *(q)* = 100 kilograma
1 kilogram *(kg)* = 100 dekagrama = 1000 grama
1 dekagram *(dkg)* = 10 grama
1 gram *(g)* = 10 decigrama
1 decigram *(dg)* = 10 centigrama
1 centigram *(cg)* = 10 miligrama *(mg)*

Novci i novčani znakovi.

1. Prije godine 1858 računalo se u Austriji u forinte konvencionalnog novca, od kojih je 20 komada imalo 233·87 *g* čista srebra; 1 forinta k. n. imala je 60 krajcara po 4 feniga, a 100 forinti k. n. imalo je istu vrijednost kao 105 forinti austr. valute ili 210 K.

2. Od 1. novembra 1858 unaprijed računalo se u forinte austrijske valute, od kojih se je kovalo 45 komada iz 500 *g* čista srebra. 1 forinta (for.) imala je 100 krajcara (kr.).

3. Zakonom 2. augusta 1892 bi uvedena krunska valuta, koja je od 1. januara 1900 jedina zakonita zemaljska valuta. U njoj je jedinicom računanja kruna (K) po 100 para (h).

Kuju se kao zemaljski zlatni novci:

a) komadi od dvadeset kruna;
b) komadi od deset kruna.

U njima ima $^9/_{10}$ suha zlata; iz 1 *kg* suha zlata kuje se 164 komada od dvadeset kruna ili 328 komada od deset kruna;

kao srebrni novci:

a) komadi od pet kruna;
b) komadi od jedne krune;

kao nikelni novci:

a) komadi od dvadeset para;
b) komadi od deset para;

kao tučni novci:

a) komadi od dvije pare;
b) komadi od jedne pare.

Od novaca austrijske valute kolat će do dalje naredbe srebrne forinte; 1 for. = 2 K.

Pošto su uzete natrag sve državne note i banke po 10 for., 100 for. i 1000 for., kola ovaj novac u papiru: nove note austro-ugarske banke po 10 K, 20 K, 50 K, 100 K i 1000 K.

Kao trgovački novci kuju se:

a) Austrijski dukati = 11 K 29 h. U njima ima 986 1/9 tisućina suha zlata. Na 1 *kg* suha zlata ide 290·492 komada.

b) Levantinci ili talijeri Marije Terezije, koji nose sliku carice Marije Terezije i godinu 1780. Oni nemaju odregjene vrijednosti.

DRŽ. BIBLIOTEKA V LJUBLJANI

Štampano u Karla Gorišeka u Beču.

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA
COBISS ©
00000492989

372.42=862